

Tisdagen den 7 mars

Kl. 13.00–15.55
18.00–21.13

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 7–10 och 14 februari justerades.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Linda W Snecker* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Vänsterpartiets partigrupp anmält Isabell Mixter som suppleant i konstitutionsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet
Isabell Mixter (V)

§ 4 Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 9 mars kl. 14.00*.

§ 5 Meddelande om särskild debatt om otillbörlig påverkan på demokratiska institutioner

Förste vice talmannen meddelade att på begäran av Moderaternas partigrupp skulle en särskild debatt om otillbörlig påverkan på demokratiska institutioner anordnas *tisdagen den 14 mars kl. 13.00*.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om särskild debatt om hur vi skyddar våra demokratiska institutioner från infiltration och annan otillåten påverkan

Problematiken med gängkriminalitet och organiserad brottslighet har på senare år blivit allt mer omfattande. Under de senaste åren har vi kunnat läsa om hur personer kopplade till organiserad brottslighet har försökt, och också i vissa fall lyckats, infiltrera myndigheter och kommuner.

I en polisrapport från 2020 om kriminellt belastade klaner beskrevs hur dessa hade gott om inflytande på samtliga nivåer i Södertäljes lokalpolitik: ”I vissa av de ledande familjerna [...] har medlemmarna valt att kandidera för olika partier för att säkerställa ett konstant politiskt inflytande på kommunal nivå. Nätverket har god förmåga att påverka de beslut som fattas på denna nivå.”

Vidare hade de kriminellt belastade klanerna även inflytande på fastighetsmarknaden, bland arbetsförmedlare, på bank, sjukhus och myndigheter. Som polisen beskriver situationen betraktar sig inte klanmedlemmarna som kriminella utan som ”företagare”.

Den senaste tidens uppgifter i media om händelserna i Botkyrka ger frågan ny aktualitet.

Medlemsantalet i partierna har minskat under flera decennier. Med färre medlemmar blir partiorganisationerna, och därmed demokratin, mer sårbara för kupper och infiltration.

Utvecklingen är djupt oroande. Ytterst är det ett hot mot vår demokrati när organiserad brottslighet och kriminella grupperingar påverkar politiska beslut och myndighetsutövning.

Med anledning av detta vill vi begära en särskild debatt om hur man ska kunna motverka infiltration och annan otillåten påverkan mot vår demokrati.

Stockholm den 9 februari 2023

Mattias Karlsson
Gruppledare
Moderaterna

Louise Meijer
Riksdagsledamot
Moderaterna

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2022/23:18 för torsdagen den 26 januari från näringsutskottet,
prot. 2022/23:33 för torsdagen den 16 februari från finansutskottet och
prot. 2022/23:29 för torsdagen den 23 februari från miljö- och jordbruksutskottet.

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2022/23:231

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:231 Effektivare tillståndprocesser

av Ida Karkiainen (S)

Interpellationen har överlämnats till sr Pourmokhtari och kommer att besvaras fredagen den 24 mars 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 27 februari 2023

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Maria Jonsson

Rättschef

§ 8 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM57 Ändringar i direktivet om kemiska agenser och i direktivet om carcinogena, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen
COM(2023) 71 till arbetsmarknadsutskottet

§ 9 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till justitieutskottet:

RiR 2023:2 Polisens hantering av mängdbrott – en verksamhet vars för-
måga behöver förstärkas

§ 10 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Finansutskottets betänkanden

2022/23:FiU19 Några frågor om försäkring och tjänstepension

2022/23:FiU28 Riksrevisionens rapport om beslutsunderlag inför stora re-
former

2022/23:FiU29 Riksrevisionens rapport om regeringens underlag till riks-
dagen under pandemin

Civilutskottets betänkanden
2022/23:CU7 Ersättningsrätt samt insolvens- och utsökningsrätt
2022/23:CU9 Fastighetsrätt
2022/23:CU11 Associationsrätt
2022/23:CU15 Ändringar i jordförvärvslagen i syfte att hindra att bestämmelserna om förvärvstillstånd kringgås

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2022/23:SfU12 Riksrevisionens rapport om offentliga biträden i migrationsärenden

Socialutskottets betänkande
2022/23:SoU8 Vissa frågor inom hälso- och sjukvårdsområdet

Kulturutskottets betänkanden
2022/23:KrU3 Kultur och fritid för barn och unga
2022/23:KrU5 Civila samhället, inklusive trossamfund
2022/23:KrU6 Kulturarvsfrågor

*Svar på
interpellationer*

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:207 om tillståndprocesser för vindkraft och elnät

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Monica Haider har frågat mig vad jag gör, inom mitt ansvarsområde, för att förverkliga förslagen från Klimaträtsutredningen och Miljöprövningsutredningen för att förkorta tillståndprocesserna för ny energi och när förslag kommer till riksdagen för att korta tillståndprocesserna.

Att öka utbyggnadstakten för fossilfri energiproduktion och för det nationella elnätet är av högsta prioritet för regeringen. Vid sidan om det nationella arbetet vill jag först lyfta fram att regeringen leder förhandlingar i EU om ny lagstiftning för snabbare tillståndprocesser för förnybar energiproduktion och energiinfrastruktur genom förnybartdirektivet och EU-förordningen om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen.

En punkt i Tidöavtalet handlar om att förkorta tillståndprocesser, och en granskning kommer därmed att genomföras för att klargöra vilka förenklingåtgärder som är möjliga.

Miljöprövningsutredningens betänkande har remitterats, och ärendet bereds nu i Regeringskansliet. Ett flertal åtgärder vidtas som syftar till att effektivisera miljötillståndsprövningen och skapa mer förutsägbara och flexibla processer. De tillståndsprövande myndigheterna har till exempel fått mer resurser i budgeten för 2023, och Naturvårdsverket har fått i uppdrag att ta fram en utförligare vägledning om miljöprövning.

När det gäller Klimaträtsutredningens förslag pågår beredningen fortsatt även där i Regeringskansliet. Några förslag från utredningen gäller lagändringar, och vi kommer därmed att återkomma till riksdagen efter avslutad beredning. Andra förslag från utredningen bygger på att uppdrag ges till myndigheter eller att vidare utredning sker på annat vis. Regeringen har redan tagit utredningens förslag om förbättrad vägledning vidare genom uppdrag i regleringsbrevet till Boverket och Naturvårdsverket.

Regeringen inväntar även redovisningen av utredningen om stärkta incitament för utbyggd vindkraft som ska redovisas den 31 mars 2023. Utredningen ska lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft i syfte att klara klimatomställningen och den ökade elektrifieringen av samhället.

I övrigt kan jag nämna att Svenska kraftnät, som bygger och förvaltar vårt stamnät, arbetar för att effektivisera sitt interna arbete med målet att halvera sina ledtider. Energimarknadsinspektionen har också fått i uppdrag att utveckla och testa nya arbetssätt för att bättre koordinera hanteringen av de tillstånd och rättigheter som krävs för att förstärka det svenska elnätet. Det arbetet ska redovisas senast den 1 maj 2023.

Anf. 2 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! Svensk industri är tydlig med att det behövs mer elproduktion både på kort och på lång sikt. Industrin ser ett fördubblat behov av energi på lite längre sikt. Med den ökade nyindustrialiseringen som sker i vårt land bedöms förbrukningen öka markant de kommande åren, och det absolut snabbaste är att bygga ut vindkraften både på land och till havs. Ska vi klara omställningen behöver vi alla kraftslag, och här är tillståndprocesserna en viktig del för att vi ska få energiproduktionen på plats i tid. Detta gäller också för nätutbyggnaden, som också tar för lång tid.

Vindkraften har kortare ledtider än andra kraftslag, och vi kan konstatera, nu när röken har lagt sig efter valrörelsen, att även statsrådet pratar om att vi behöver bygga mer vindkraft och inte bara kärnkraft. Det är bra. Nu gäller det bara att göra verkstad också.

Den socialdemokratiska regeringen påbörjade arbetet med att korta ledtiderna för tillståndprocesserna med bland annat propositionen *Modernt tillståndprocesser för elnät*. Vi gjorde också en elektrifieringsstrategi, tog fram Klimaträttsutredningen och Miljöprövningsutredningen och tillsatte utredningen Stärkta incitament för utbyggd vindkraft, som ska vara klar den 23 mars i år. Där har den sittande regeringen nu lagt tilläggsdirektiv om att det är verksamhetsutövaren som ska finansiera incitamenten.

Både Miljöprövningsutredningen och Klimaträttsutredningen är färdigremitterade och ligger nu på regeringens bord eller, som statsrådet säger i sitt svar, bereds i Regeringskansliet. Här finns ett antal förslag som bara ligger och väntar. När kommer förslagen?

Den socialdemokratiska regeringen gav också i uppdrag till myndigheterna att göra pilotprojekt som innebär att man gör processen parallellt och har en tidig dialog i projekten med alla inblandade, vilket har gett ett gott resultat. Myndigheterna fick också större anslag för att klara det uppdrag de fått. Uppdraget till dem var att halvera sina ledtider.

Tillståndprocesserna i Sverige tar för lång tid, det är vi alla överens om. Vindkraft på land är det som går absolut snabbast att bygga. Tyvärr säger många kommuner nej vid förfrågningar om projekt, och därför är incitamentsutredningens kommande förslag väldigt viktiga.

Herr talman! Det är viktigt att regeringen fattar beslut om fler havsvindkraftsparker. Det finns ansökningar om cirka 500 terawattimmar havsvindkraft. Alla kommer inte att bli byggda, men enligt Svensk Vindenergi kan vindkraftsproduktionen öka till 120 terawattimmar fram till 2035 om alla projekt som är inne i tillståndsprövningen får tillstånd. Repowering kan också tillföra ytterligare 45 terawattimmar, något som totalt skulle

innebära 165 terawattimmar 2035. Detta kan jämföras med hela Sveriges elproduktion, som i fjol var all-time-high: 170 terawattimmar. Vi har aldrig exporterat så mycket el som vi gjorde i fjol. Där producerade vindkraften 33 terawattimmar, vilket är en ökning med 20 procent.

Just nu känner dock företagen att det är ett lite osäkert läge. De avvaktar. Vad vill den nya regeringen? Vill man ha ny vindkraft? De långa tillståndprocesserna är givetvis också en del i detta.

Min fråga är därför: När kommer förslagen?

Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att tacka för frågan. Det ger en möjlighet för medier och inte minst de som sitter hemma och tittar på interpellationsdebatten att få en lite samlad blick över vad som händer.

Jag börjar i den änden att det var många goda initiativ som togs av den förra regeringen, som riksdagsledamoten mycket riktigt påpekar. En del av de initiativen och utredningarna har landat ned på den här sidan av ett mandatskifte men också ett regeringskifte.

Jag ser ett egenvärde i att vi i Sverige i frågor som kräver långsiktighet söker så bred överenskommelse som möjligt. Det är också viktigt för industrin och den gröna omställning som är helt avhängig av det som händer. Man ska inom industrin veta vilka spelregler man har att förhålla sig till. Därför är det positivt att det i stora delar finns en stor samsyn om behovet av att korta tillståndprocesserna och göra det vi kan för att bana väg för omställningen.

Det finns de som undrar: Finns det ett konkret svar? Vad är svaret för dem som finns på plats här i kammaren i dag på frågan: När kommer ett förslag på riksdagens bord? Det riktigt tråkiga men raka svaret är: Jag har inget datum. Det är mycket riktigt så att det här bereds. En del av detta ska också rendera i lagstiftning. Det är en grannlaga uppgift. Det ska hålla för verkligheten.

Det är inte tu tal om att vi ämnar fullfölja det vi har fått på bordet både i Klimaträttsutredningen och i Miljöprövningsutredningen. Vi arbetar i så högt tempo vi kan. Det är verkligen prioriterat. Jag hade en förhoppning om att kanske åtminstone mellan tummen och pekfingeret kunna sätta någon typ av datum. Men det vågar jag mig inte på, vis av lärdom. Vi kommer helt enkelt att återkomma till när exakt ett förslag kommer att nå riksdagens bord.

Jag vill också säga någonting kort om en fråga. Har vi elbrist i Sverige eller inte? Det är mycket riktigt så att vi exporterade mycket förra året. Vi har gjort det även under den här vintern. Samtidigt har vi inte tillräckligt med el där det behövs och när det behövs. Det är ibland lite svårt att hänga med i. Det är en vanlig fråga jag får. Hur kan det vara så att vi inte har tillräckligt med el där det behövs och när det behövs?

Vi har inte så mycket el och energiproduktion att vi klarar av att vara mindre sårbara och hålla emot de höga priser som finns på kontinenten. Det är för att vi har effektbrist. Vi har fyra elprisområden. Vi har inte lika stor del av vår befolkning i elområde 1 och 2. Men där har vi en viktig del av vår elproduktion. Samtidigt har vi en ganska stor konsumtion av el och hög elförbrukning i elområde 3 och 4 i de södra delarna. Där har ganska mycket elproduktion försvunnit de senaste åren.

Det gäller även om det har tillkommit väderberoende elproduktion och kraftproduktion, som till exempel vind. Ingen är så lycklig som jag när det blåser. Men vi har dagar när det inte blåser lika mycket. Då har vi inte tillräckligt med el där det behövs och när det behövs. Det är vad vi nu försöker att åtgärda.

Elstöd i all ära. Det är en lindring i en svår tid. Men det finns ingen annan väg ur detta än att bygga svensk energiproduktion stark igen, göra den större och kraftigt korta ledtiderna och tiderna för de långa tillståndsprocesser vi har, och där är vi överens. Vi återkommer om datum.

Anf. 4 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! Det sista är vi verkligen överens om. Du sa i ditt svar att vid sidan av det nationella arbetet leder regeringen nu förhandlingarna i EU om att ta fram en ny lagstiftning för snabbare tillståndsprocesser för förnybar elproduktion och energainfrastruktur.

Jag hoppas verkligen att regeringen kommer i mål. Detta skulle innebära kortare ledtider. Det gäller att det inte dras i långbänk, som till exempel var fallet med intäktstaket för elproducenter och elprisstödet för företagen. Ingen vet över huvud taget när det kommer. Tror statsrådet att man kommer att landa ned förslaget under det svenska ordförandeskapet?

Herr talman! Regeringen har en punkt i Tidöavtalet om att ni ska granska vilka förenklingsåtgärder som är möjliga. Ni har också aviserat ytterligare en utredning som ska se över tillståndsprocesserna.

Vad som är möjligt finns redan på bordet. Börja med det i stället, är mitt råd. Ska ni själva granska och se vad ni ska göra? Eller menar ni att förslagen som ligger på bordet inte är möjliga? I så fall får statsrådet gärna berätta vilka förslag som inte är möjliga av dem som redan finns på bordet.

Statsrådet svarar också att ett flertal åtgärder vidtas som syftar till att effektivisera miljötillståndsprövningen och skapa mer förutsägbara processer. Statsrådet nämner Naturvårdsverket i sitt svar. Det har fått mer resurser och uppdrag att ta fram en utförligare vägledning för miljöprövning.

När jag försöker hitta uppdraget är det enda jag kan se ett uppdrag att ta fram en vägledning om påverkan på fåglar av olika typer av elledningar. Är det detta uppdrag som statsrådet avser? Eller är det vad som står i regleringsbrevet om en utvecklad vägledning avseende miljöprövning och miljöbedömning? Det är bra uppdrag. Men jag tänker att det finns mer lågt hängande frukter i de förslag som redan finns.

I går presenterade vi socialdemokrater nio förslag på snabbare tillståndsprocesser. Vi vill se action i frågan. Det är bråttom om vi ska klara industrins behov och behålla industrin här i Sverige men också för att ligga i framkant i den gröna omställningen.

Några av våra förslag är till exempel att riksintresset för energidistribution ska prioriteras. En samhällsekonomisk prioritering ska göras vid anslutning till elnät, vilket inte är möjligt i dag. Försvarmakten bör få i uppdrag att ta fram vägledning för snabbare tillståndsprocesser, och ändringstillstånd ska bli huvudregel.

Om vi inte gör någonting riskerar vi svenska jobb och att få fortsatt höga elpriser de närmaste 15 åren. Jag undrar om statsrådet är beredd att gå vidare med några av våra nio förslag som vi presenterade i går?

Jag lyssnade när du sa att du välkomnar breda överenskommelser. Jag kan inte låta bli att ställa frågan: Kommer ni att bjuda in till en ny energiöverenskommelse?

Jag skulle också vilja kommentera det du sa om att vindkraft är bra när det blåser. Tittar man på vindkartorna ser man att det blåser alltid någonsans 90 procent av tiden. Det är helt rätt att det inte blåser överallt och lika mycket hela tiden. Men det blåser betydligt mer än vad som framställs i debatten, skulle jag vilja påstå.

Jag upprepar min fråga. När kommer förslagen från de utredningar som redan är klara?

Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag börjar där Monica Haider slutade. Det gäller frågan om hur mycket det blåser.

Vi får ut väldigt olika från våra kraftslag. En del har en ganska hög grad av vad som kan kallas leveranssäkerhet, som inte är en helt riktig fackmässig term. Du har en möjlig kapacitet på x, och du kan få ut 80, 90 eller 95 procent. Där har vi kärnkraft och vattenkraft, medan vindkraften ligger betydligt lägre.

Det är det som gör att det är lite svårt att hänga med när man får höra goda nyheter om att det finns ansökningar för motsvarande väldigt mycket landbaserad vindkraft som motsvarar det dubbla av efterfrågan i ytterligare energibehov. Men du behöver då också ta höjd.

Det är mycket riktigt så att regeringen har satt som mantra att nu behövs alla goda krafter. Vi är för sol, vind och vatten. Det som har hänt är att vi adderat en väldigt framåtlutad hållning till kärnkraft jämfört med en mer tillbakalutad hållning och ett regeringsunderlag som var splittrat i frågan om kärnkraft.

Här ser jag att samarbetspartierna och jag som kristdemokrat har goda förutsättningar att komma överens med Socialdemokraterna i många av de här frågorna. Jag hör nu tydligt från tongivande socialdemokrater att alla kraftslag är välkomna och att kärnkraften är en del som kommer att behövas även för lång tid framöver. Därmed har jag resonerat som så att det är bättre att vi går från ord till handling och lotsar igenom de förslag i riksdagen som kommer att nå riksdagens bord i år.

Det gäller till exempel målet att gå från 100 procent förnybart till 100 procent fossilfritt. Det är den rörelse och det tillnyktrande vi märker även inom EU; det är carbon free och fossil free, det vill säga utsläppsfritt, man behöver gå över till om vi ska minska vårt beroende av Ryssland i ett svårt säkerhetspolitiskt läge och minska vårt beroende av de fossila kraftslagen. Det handlar om att klara av den dubbla ekvationen att ha högt satta klimatmål och klara den gröna omställningen kombinerat med en stark välfärd och fler arbetstillfällen när våra företag ges bättre förutsättningar.

Det ställdes frågor kring Boverket och Naturvårdsverket. Det kan komma att bli fler uppdrag när vi har processat färdigt de två utredningar som tas upp i interpellationen, det vill säga Klimaträtsutredningen och Miljöprövningsutredningen. Svaret är som sagt att vi arbetar så snabbt vi kan med dessa frågor och ämnar återkomma.

Mycket riktigt leder vi många EU-förhandlingar under våren. Det är svårt att sia om något exakt, men vi har goda förhoppningar om att kunna ro flera av de processerna i hamn under våren – eller åtminstone flytta

positionerna rejält i delar av detta inför att Spanien tar över ordförandeskapet.

Vi hade också den stora äran att välkomna EU:s alla energiministrar till Stockholm i början av förra veckan. Vi noterade där samfällt att det har rört på sig och att det finns en mycket större efterfrågan på att långsiktigt stärka EU:s konkurrenskraft – liksom att tillståndprocesserna är återkommande i detta. Där vill vi såklart gärna föregå med gott exempel.

Anf. 6 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! Det vi kan se är att både företagen och deras branschorganisationer skriver spaltmeter och medverkar i tv-nyheter och tv-sändningar där de uppmanar regeringen att gå vidare med förslagen som redan ligger på bordet. Varför gör alltså regeringen inget? Vi har inte fått något besked här i dag heller om när förslagen kommer.

Jag har också en fråga vad gäller Försvarsmaktens regleringsbrev. I regleringsbrevet för 2022 fanns en punkt 21 som tagits bort i årets regleringsbrev. Enligt den skulle Försvarsmakten fortsätta att utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med relevanta myndigheter och organisationer i planerings- och prövningsprocesser för förnybar energiproduktion. Detta skulle återrapporteras i februari i år, så jag undrar om regeringen har fått någon rapport. Jag undrar givetvis även varför Försvarsmakten inte längre har detta uppdrag. Är det bara för att det stod ”förnybart”? I så fall hade man kunnat byta ut det mot ”fossilfritt”, om man nu tycker att det är ett viktigt uppdrag.

Den socialdemokratiska regeringen tog fram en elektrifieringsstrategi med 67 förslag. Flera av förslagen är påbörjade, och en del är genomförda. När jag söker på regeringens hemsida hittar jag ingen elektrifieringsstrategi. Den är puts väck. Jag förstår att man kanske inte vill stå för gamla regeringars förslag, men att den inte ens finns på hemsidan tycker jag verkar lite märkligt. Ytterligare en fråga är därför vart elektrifieringsstrategin tog vägen. Finns den?

Statsrådet säger att alla goda krafter behövs och att hon vill gå från ord till handling. Hon vill att vi ska kunna komma överens, och hon vill lägga fram de förslag som hon tror att vi socialdemokrater kan gå med på. Då blir svaret på frågorna alltså att vi inte ska ha någon ny energioverenskommelse; det är så jag ska uppfatta statsrådet.

Jag upprepar min fråga ytterligare en gång: När kommer regeringen att presentera förslag för kortare tillståndprocesser?

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Frågan om Försvarsmakten får nästan bli föremål för en annan interpellationsdebatt eller ställas som fråga i annan form, så att den kan få ett fullgott svar.

Jag vill återknyta till en fråga som jag inte hann svara på tidigare, nämligen den om att det har aviserats en ny utredning utöver Klimaträttsutredningen och Miljöprövningsutredningen.

Även där kommer vi att återkomma med förslag på utredningsdirektiv, men man kan konstatera att Klimaträttsutredningen tittar på *en* del och att Miljöprövningsutredningen tittar på mycket som rör våra myndigheters processer. Man skulle kunna argumentera för att det därutöver finns behov av ett helhetsgrepp – det finns mycket relaterat till markanvändning och

annat. Angående de förslag som har presenterats av flera andra partier, däribland Socialdemokraterna, kommer man självklart att behöva vara lyhörd för de goda förslag som kommer upp i debatten.

Vi har högt satta klimatmål i Sverige, och den här regeringens plan för att nå dem är elektrifiering. Det är elektrifiering av transportsektorn och elektrifiering av industrin. Detta har nu blivit basen för den här regeringens arbete med klimatfrågorna, vilket kanske är en del av svaret på frågan varför det inte längre är utsinglat.

Till sist vill jag återigen tacka för interpellationen. Jag vill också säga något till dem som lyssnar och kanske undrar varför det inte finns ett datum om detta nu ligger på regeringens bord. Varför är det inte bara klart? Jag kan förstå den frustrationen, men detta är komplexa frågor. Vi har en ordning där man utreder och där förslagen remitteras. Sedan tar man in remissvaren och processar dem för att se hur förslaget ska tweakas – och först efter det ska det läggas fram. Det är det som är beredning, och det är den fasen vi befinner oss i. Vi arbetar så snabbt vi kan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2022/23:213 om marknadsföringen av Sverige som besöksland

Anf. 8 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Isak From har frågat mig om jag avser att vidta ytterligare åtgärder och insatser för att utveckla Sverige som besöksmål.

Besöksnäringen är verkligen viktig för Sverige. Trots motgångar under pandemin har turismen återhämtat sig väl, och den totala turismkonsumtionen i Sverige uppgick 2021 till 249 miljarder kronor. Den största delen, 192 miljarder, var svenskars egen turismkonsumtion i Sverige.

Det gemensamma för företag inom besöksnäringen är att de är platsbundna och i hög grad bidrar till sysselsättning, inte minst för unga och personer med utländsk bakgrund. Städer och landsbygder är attraktiva och levande när det finns ett rikt utbud av upplevelser för både besökare och boende.

Regeringen har inte förändrat uppdraget till Visit Sweden eller Tillväxtverket. De har fortsatt ansvar för marknadsföring respektive kunskap och samordning kopplat till turism. Under pandemin gjordes tillfälliga förstärkningar som medförde ökat anslag. Regeringen bygger vidare på den samsyn och kunskap som finns nationellt, regionalt och lokalt och fokuserar på frågor som gör skillnad för företagen. Det gäller inte minst arbetet med regelförenkling och hur regeringen kan underlätta för företagen att rekrytera kompetenta medarbetare.

Regeringen har i årets regleringsbrev till Tillväxtverket begärt en samlad redovisning av insatser om förenklat uppgiftslämnande riktat mot besöksnäringens företag. Tillväxtverket har också ansvar för den officiella statistiken, där inkvarteringsstatistiken ingår, vilket ger värdefull kunskap om besöksnäringen i Sverige.

Den gemensamma marknadsföringen av Sverige är också viktig för besöksnäringens företag. Den förstärker och kompletterar den regionala och lokala destinationsutvecklingen. Visit Sweden AB:s uppdrag, att mark-

nadsföra hela Sverige som turistland och bidra till att öka Sveriges attraktionskraft som besöksmål för både utländska och inhemska besökare, är fortsatt en viktig del av regeringens turismpolitik.

Vidare prioriterar regeringen kunskap om besöksnäringens utveckling och samverkar inom såväl Norden och Östersjösamarbetet som EU för att skapa goda förutsättningar för hållbar turism i hela vårt närområde. Under Sveriges ordförandeskap i EU förhandlades ett förslag till förordning om datainsamling och datadelning avseende korttidsuthyrning av boende. Regeringen välkomnar förslaget. Det bidrar till relevant och mer heltäckande statistik om turism. Rådets beslut om allmän riktlinje togs i Bryssel i förra veckan – en uppgift som innebär en justering av det inlämnade, skriftliga interpellationssvaret, vilket bör föras till protokollet.

Anf. 9 ISAK FROM (S):

Herr talman! Tack, energi- och näringsminister Ebba Busch!

Utgångspunkten för den här interpellationen är, precis som näringsministern säger, att besöksnäringen är oerhört viktig. Därför blev det väldigt tråkigt för oss att se regeringens budget som röstades igenom här i kammaren. I den skärs det faktiskt i Visit Swedens budgetanslag. Det kan vara så att vi behövde en särskild insats under pandemin för att marknadsföra Sverige. Men nu är vi, precis som regeringen skriver i samma budgetproposition, kanske på väg in i en lågkonjunktur, och vi ser oerhört stora påfrestningar på våra besöksnäringens företag. Det gäller inte minst utifrån de energipriser som vi har diskuterat i den här kammaren ganska återkommande, där regeringen inte heller har effektuerat och levererat besked om när elprisstöd till företagen faktiskt kan gå ut till hela Sverige.

Den förra mandatperioden ställde olika partier interpellationer om det man beskrev som dubbelstöt mot olika näringar. Man kan väl beskriva också det här som en del av en dubbelstöt där man de facto också höjer arbetsgivaravgifterna för besöksnäringens företag. Det är ganska klart att vi som socialdemokrater kanske inte hade drivit det, men med ett rödgrönt samarbete hade det säkert varit fortsatt sänkta arbetsgivaravgifter för unga för en bransch som är integrations- och instegsmotor för arbetslivet. Många unga kanske gör sitt allra första dagsverke på Liseberg eller Gröna Lund, i Åre eller Malå i skidbacken – alla de insatser där man tjänar sin första lön samtidigt som man är med och bidrar till Sveriges utveckling.

Det gör besöksnäringen unik – den finns i hela Sverige. I olika delar av landet har vi en besöksnäring. Samtidigt ser vi också att vi ligger sämre till än våra nordiska grannländer, särskilt Norge och Finland, som har haft en högre ambition än Sverige och där man har en större andel utomnordiska besökare. Det är för att man har haft en långsiktig strategi att marknadsföra sig. Norge marknadsför sig särskilt mot Nordamerika, och Finland marknadsför sig med särskilda insatser mot Sydostasien – Japan, Sydkorea, Kina.

Detta har varit viktigt för dem. Vi tar också del av det, för när man besöker Norden kan man också åka från Finland till Sverige och från Norge till Sverige, vilket många också gör. Men Sverige behöver också vara på den där kartan. Det tycker vi är viktigt. Det vi särskilt vill peka på är att vi nu, när vi kanske går in i en lågkonjunktur, gärna vill ha en signal från regeringen till branschen om vilka åtgärder i övrigt regeringen avser

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

att vidta för att säkerställa att besöksnäeringsbranschen kan fortsätta att utvecklas.

Anf. 10 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Pandemin hade en synnerligen negativ inverkan på besöksnäringen, och många verksamheter slog igen när det var färre som kunde åka runt lika fritt. Den förra regeringens besöksnäeringsstrategi var bra och viktig för att utveckla besöksnäringen och locka fler till vårt vackra land Sverige.

Jag var i Piteå förra veckan och fick träffa alltifrån hotellägare till små krögare. Alla var oroliga för sina verksamheter nu när priserna på bland annat livsmedel är väldigt höga och inget besked har getts till företagen i norr om ett elprisstöd.

Att satsa på besöksnäringen är att satsa på små och medelstora företag, som utgör grunden för att Sverige fortsatt ska vara ett attraktivt turistmål. Sverige utmärker sig som en hållbar destination dit många vill åka för att ta del av vår vackra natur, som även den är hotad med de nedskärningar på miljöbudgeten som kommer att innebära att underhållet av naturen kommer att minska.

Men besöksnäringen handlar inte bara om att få folk att tillfälligt besöka en plats; det handlar även om att göra livet roligare för människor som bor och verkar i exempelvis lands- och glesbygdskommuner och våra bruksorter.

Det finns mängder av fantastiska småföretagare som vill bidra med sina verksamheter för att höja livskvaliteten för invånarna i sin ort. I exempelvis Piteå besökte jag en verksamhet som har ett hotell, en restaurang, ett bageri, yogaklasser, keramikkurser och andra aktiviteter. Detta gör att livet blir lite härligare för Piteborna. Och detta är bara ett exempel.

Vi har stora problem med kompetensförsörjningen i Sverige, framför allt i norra delen av landet där det satsas på den gröna omställningen och andelen arbetstillfällen ökar för varje dag. Vi kan inte ha ett samhälle där det förväntas att människor ska gå till jobbet, arbeta och sedan gå hem och sova. Människor vill också leva. De vill gå ut i naturen på helger, besöka olika restauranger under vardagarna och kunna ha alternativ på aktiviteter.

Alla verksamheter som höjer livskvaliteten och attraherar besökare genererar även jobb.

En tredjedel av de anställda inom besöksnäringen är unga, och fyra av tio har utländsk bakgrund. När det gäller grupper där det i dag råder hög arbetslöshet är besöksnäringen en bärande komponent i kampen mot arbetslöshet och segregation.

Den förra regeringens besöksnäeringsstrategi var viktig för att ge förutsättningar för företag att kunna anställa unga och nyanlända. Det är därför oroväckande att regeringen valt att ta bort besöksnäeringsstrategin från sin hemsida och att dessutom minska anslagen till bland annat Visit Sweden.

Nu verkar regeringen inte riktigt veta vad den vill med besöksnäringen. En politisk färdriktning är avgörande om vi ska klara de utmaningar vi står inför. Och där är besöksnäringen en viktig del av lösningen. Men det enda besöksnäringen får med den här regeringen är minskade anslag på område efter område.

Därför undrar jag, herr talman: Vad vill regeringen med besöksnäringen? Vad är den politiska färdriktningen för en av Sveriges växande när-

ingar som genererar jobb och livskvalitet? För inte kan det väl vara så att regeringen tycker att Visit Swedens uppdrag ska vara lika stort som tidigare men att de ska få mindre pengar?

Det är ganska symtomatiskt för borgerligheten att man ska effektivisera, men det funkar inte så. Ska man verkligen satsa på svensk besöksnäring måste man också lägga pengar på den.

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 11 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att det långsiktiga målet är att svensk besöksnäring ska fortsätta blomstra och att vi från regering till regering ska ge så goda förutsättningar för det som möjligt. Signalen ska vara: Världen, välkommen till Sverige! Det här är ett fantastiskt land att semestra i, och det är ett fantastiskt land att bo och leva i. Kom gärna och besök oss!

Och så ska vi ta frågan om pengarna, så att det är övertydligt i mitt svar, utöver det formella interpellationssvaret. Vi hade alltså en särskild insats under pandemin. Den var tänkt att vara temporär. Nu är vi inte längre inne i ett akut skede som under pandemin då det gavs många olika typer av stöd till företagen. Därmed är det inte förlängt. Det är inte samma sak som att det är en lätt situation. Vi ser och hör signalerna från väldigt många verksamhetsutövare av olika slag, entreprenörer och företagare – viktiga delar av besöksnäringen, både små och stora – som är oroliga inför framtiden. Vi förstår det, och vi ser det.

Det är också en anledning, herr talman, till att den här regeringen är så besjälad av frågan om regelförenklingar. Detta för mig till den fråga som ledamoten From var inne på: Vad gör regeringen i övrigt?

Vi kommer att lägga väldigt tung betoning på behovet av minskad administrativ börda och regelförenklingar för dem som är verksamma i den här branschen. Regelförenklingar för företag är en viktig del av arbetet med att stärka produktiviteten och att fler ska våga ta steget och gå från dröm, vision och idé till verklighet. Företagen bidrar då med att skapa arbetstillfällen, skatteintäkter och ett mervärde i form av en fin upplevelse av besök i Sverige.

Svenska företag – inte minst de många små företagen – behöver lättnader i byråkratin och administrationen. Det är återkommande att aktörerna själva pekar på vilken hämsko det är som upplägget är i dag. Det gäller inte minst handläggningstiderna, som pekas ut som ett hinder för verksamheter som vill växa. Därför tar regeringen nu steg för att korta dem.

Herr talman! Regeringen har i årets regleringsbrev till Tillväxtverket bett om en samlad redovisning av insatser för förenklat uppgiftslämnande särskilt riktade mot besöksnäringens företag. Sedan tidigare har vi pekat på behovet av att underlätta ägarskiftet inom familjeföretag till personal för att inte livskraftiga företag ska läggas ned i onödan. Vi kommer att göra förändringar i 3:12-regelverket och gifter ihop detta med frågan om kompetensförsörjning i utbildningsutbudet.

Jag vill avsluta med det som en av riksdagsledamöterna var inne på, herr talman, nämligen att den här branschen verkligen är en integrationsmotor. Statistiken som Daniel Vencu Velasquez Castro nämnde här förtjänar att lyftas upp igen: Fyra av tio sysselsatta i besöksnäringen är födda i ett annat land än Sverige. Det är en jätteutmaning att skapa ett större ”vi” i det här landet och ökad sammanhållning i en svår tid. Då måste personer

som inte har lika stark förankring på svensk arbetsmarknad som andra ha tydliga vägar in. Besöksnäringen är en sådan väg, och därför ämnar regeringen driva på regelförändringar för minskad administrativ börda så att fler vågar starta företag, utveckla branschen och stortrivs där.

Anf. 12 ISAK FROM (S):

Herr talman! Tack, ministern! 3:12-reglerna tror jag förtjänar en alldeles egen interpellation. Mest känt är kanske att en privatanställd läkare skattar i snitt 100 000 kronor mindre än en offentliganställd. Men det är en helt annan debatt. Vi socialdemokrater välkomnar att man ser över regelverket och tar bort onödigt krångel. Vi väntar med spänning på vad det i övrigt kan vara.

Utgångspunkten för interpellationen var, som jag sa inledningsvis, hur man marknadsför Sverige utomlands, vilka som ska komma hit och hur man ska arbeta med den saken. Det är en väldigt liten post i Sveriges budget, men ändå viktig. Sveriges Kommuner och Regioner har i en undersökning och rapport visat att de landsbygdskommuner som har en besöksnäring på plats också har bättre samhällsservice och större tillgång till näringsverksamheter, restauranger och livsmedelsproduktion på orten. Det är väldigt viktigt för hela Sverige, och det behöver även fortsättningsvis tydliggöras att besöksnäringen är viktig även där.

Jag sa förut att det handlar om en dubbelstöt. Jag hade inte riktigt tänkt på det tidigare. Jag hade möte med Länsstyrelsen i Västerbotten, och de pekar på att de i princip kommer att behöva ta bort ledunderhållet i fjällen. Fjällen, från Dalarna hela vägen upp till Treriksröset, är kanske ett av Sveriges viktigaste besöksmål. Besöken sliter på naturen. Det behöver finnas uppmärksatta leder, broar och annan infrastruktur, och den måste fungera.

De som kommer hit förväntar sig också av Sverige att det är ordning och reda, för Sverige är känt för just ordning och reda. Man får hoppas att det här var en tillfällig parentes så att inriktningen på ledunderhåll kan återgå till det som faktiskt behövs. Det är även särskilt viktigt för fjällen som besöksmål, oavsett om det gäller vintertid eller sommarturism.

Herr talman! Vi socialdemokrater välkomnar att regeringen tittar en gång till i sin verktygslåda och även ser att besöksnäringen är en integrations- och instegsmotor där de unga kan få sina första jobb. Om Sverige nu är på väg in i en lågkonjunktur tror jag att de flesta företag förväntar sig lite mer action och fler insatser. I många delar av landet – inte i norr, men i övrigt – är arbetslösheten hög, och många unga och utlandsfödda kan få sina första jobb i besöksnäringen. Ta vara på det!

Anf. 13 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Det är uppenbarligen stor skillnad på en socialdemokratisk och en borgerlig regering. Det enda svaret de små och medelstora företagen får av statsrådet Ebba Busch är att hon tycker att besöksnäringen är viktig. Men den behöver mer än välvilliga ord från statsrådet; det som behövs är politiskt ledarskap.

Herr talman! Ebba Busch sa själv att besöksnäringen är viktig för Sverige. Den totala turismkonsumtionen uppgår till 249 miljarder kronor, och turismen skapar också jobb. Trots det sänker regeringen ambitionen för svensk besöksnäring. Denna nya basindustri i Sverige är personalintensiv och ger många som står långt från arbetsmarknaden en väg in.

I det rådande ekonomiska läget behöver företagen inom besöksnäringen att regeringen agerar. Ska man klara kompetensförsörjningen i norr behöver även företagen som ser till att det är trevligt att bo och verka i exempelvis Skellefteå, Gällivare eller Piteå få förutsättningar att förse människor med livskvalitet.

Statsrådet är nog väl medveten om att Sverige går mot en lågkonjunktur, och utan politiskt ledarskap riskerar en av de viktigaste integrationsmotorerna att få sig en ordentlig smäll som vi alla förlorar på. Men regeringen har ingen strategi för besöksnäringen. De sänker anslagen i miljöbudgeten och till Visit Sweden, och verkar tro att besöksnäringen klarar sig bäst själv. Så är det inte.

Vi socialdemokrater vet att en aktiv näringslivspolitik är bra för Sverige. Täta dialoger mellan näringslivet och politiken skapar förutsättningar för att Sverige ska växa som turistmål och att jobb skapas. Det är en politisk färdriktning, Ebba Busch! Jag noterar att det inte är den här regeringens politiska färdriktning. Vad är regeringens politiska färdriktning när det kommer till svensk besöksnäring? Är det att företagen bara ska klara sig själva?

Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag har träffat ytterst få entreprenörer inom besöksnäringen som säger att de blev företagare för att bli bidragstagare, eller att de har fantastiskt bra idéer men behöver hjälp av mig och vill bli curlade. Jag tycker att det är fascinerande att den nivå som Socialdemokraterna var nöjda med innan pandemin nu anses helt värdelös. Jag håller inte med.

Det är klart att man kan vilja hålla i den ytterligare förstärkning som gjordes särskilt under pandemin om man inte har så många andra förslag. Men jag menar att de samarbetspartier som nu styr Sverige har en bättre agenda. Jag tycker att jag var väldigt konkret och tydlig med mycket av det som är på gång kring regelförenklingar och minskad administrativ börda, men låt mig bygga på den agendan genom att till exempel lyfta fram det som sker med Verksam.se. Det är en sajt och en tjänst som är högt uppskattad av många företagare. Regeringen har förstärkt både Verksam.se och Regelrådet. Vi avser även att införa ett implementeringsråd, som vi vet är efterfrågat av många företag, herr talman, för att minska regelbördan för företagen. Denna fråga bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Både små och stora saker behöver ske samlat. En konkret fråga som underlättar för besöksnäringen är danstillståndet, som nu avskaffas. Det har under lång tid legat på den tidigare regeringens bord, men från och med den 1 juli avskaffas danstillståndet. Det innebär bland annat att restauranger och nattklubbar inte längre behöver gå till Polismyndigheten och få ett godkännande för att anordna en danstillställning om denna inte förläggs på en offentlig plats. Genom att ta bort kravet på danstillstånd minskar vi byråkrati och kostnader för företag, och polisen kan fokusera på viktigare saker.

Då kanske en del säger: Danstillståndet – på fullt allvar? Är det vad statsrådet lyfter upp här? Ja, det är ett konkret exempel på vilka slags regelförändringar vi ämnar göra för hela besöksnäringen. Det är nämligen inte en enskild åtgärd som kommer att lösa detta, men om vi minskar den totala administrativa bördan så att det är kännbart och märks kommer det

att få stor effekt för besöksnäringen i Sverige. Det kommer också att få stor effekt på om man ska våga starta företag inom branschen eller inte.

I dag är det dagen före den internationella kvinnodagen, och förändringen är viktig också för att kunna bana väg för att ännu fler kvinnor ska ta steget att starta företag generellt sett men även specifikt inom denna bransch.

Jag vill därtill kort kommentera det faktum att saker och ting har rört på sig de senaste veckorna sedan mitt skriftliga interpellationssvar lämnades in.

Förra veckan hade konkurrenskraftsrådet i Bryssel möte. Där antogs en allmän inriktning gällande korttidsuthyrning. Det är något som verkligen har boomat och slagit till inom hela Europeiska unionen och även i Sverige. Det verkar dessutom öka framöver. Den nya förordningen gäller skyldigheter för onlineplattformar som förmedlar korttidsboenden att dela med sig av data till myndigheter, och det gäller både avseende den som hyr ut och den som hyr. Vi kommer nu att titta på frågan och se på hur vi i Sverige ska förhålla oss till den. Men vi lyckades i varje fall att gå i mål i rekordfart med frågan på EU-nivå.

Vi ämnar även hålla så högt tempo vi kan på Regeringskansliet i fråga om regelförenklingar för företag inom besöksnäringen.

Anf. 15 ISAK FROM (S):

Herr talman! Om man kommer från Japan eller USA är det kanske inte danstillståndet som gör att man åker till Sverige. Det är nog Sveriges natur, kultur och historia som lockar. Förvisso kan dans vara en viktig del av kulturen som nu möjliggörs. Vi tycker att det var rimligt att man tog bort det här, och vi har också ifrågasatt varför det skulle ha varit så svårt. Vi välkomnar alltså justeringen.

Herr talman! Låt mig återkomma till det jag var inne på tidigare. Sverige är sämst i Norden. Vi borde ha en högre målsättning. Av övernattningarna 2019, alltså före pandemin, var 25 procent av gästnätterna i Sverige utomnordiska. I Finland var siffran 28 procent. I Danmark var den 36 procent. I Norge var den 30 procent.

Min enkla och konkreta fråga är därför: Kommer regeringen att presentera ett framtidsytande mål? Hur många borde ta sig till Sverige för att besöka landet? Hur mycket ska vi få besöksnäringen att öka under kommande år? Här har regeringen möjlighet att visa framfötterna och säga att besöksnäringen är en sådan viktig integrationsmotor och ett sådant viktigt steg för unga på arbetsmarknaden att vi måste få fler utomnordiska besökare att komma till Sverige och att fler gästnätter ska genereras i Sverige. Regeringen har alla möjligheter att presentera ett skarpt mål. Jag tackar för debatten.

Anf. 16 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Herr talman! Jag känner ändå att vi har pratat lite för lite om elstöd på ett tag och vill på eget bevåg kommentera det kort. Den förra regeringen hade exakt noll i elstöd till företagen. Jag tycker att upplägget med elstöd är fyrkantigt, yxigt och svårtillämpbart, och det är verkligen något som gjorts utifrån en krisinterventionsförordning på EU-nivå och som ska möjliggöra något som vanligtvis inte ens är lagligt. Det är ett plåster på såren

och en lindring i en svår tid, men vi har åtminstone ett elstöd för företagen. Det hade inte den förra regeringen, herr talman.

Elstödet till de elintensiva företagen kan man börja söka i mars. Vi kommer att ha hela systemet för det generella stödet på plats i slutet av maj, och det ges utifrån hur hårt man har varit drabbad historiskt och syftar till att lindra under den här svåra tiden. Det finns dock ingen quick fix. Vi måste bygga ut vår kraftproduktion, och det påverkar även besöksnäringen.

Jag vill dessutom säga att det blir lite märkligt när From talar om en dubbelstöt men själv inte har med någon sänkning av arbetsgivaravgiften.

Svensk besöksnäring är något att vara mycket stolt över. Där är Isak From och jag helt överens. Svensk besöksnäring går en ljus framtid till mötes. Svenskarna vill i stor utsträckning själva turista i sitt eget land, vilket också påverkar statistik för hotellnätter och annat. Svensk besöksnäring är ledande i den gröna omställningen och i integrationsåtgärder. Vi ska fortsätta bana väg för den genom regelförenklningar och minskad börda.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2022/23:70
7 mars

Svar på
interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:199 om fortsatt skattebefrielse för biogas

Anf. 17 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Johan Löfstrand har frågat mig på vilket sätt jag avser att stärka biogasens ställning om biogasens skattebefrielse försvinner efter en ny EU-dom. Dessutom har interpellanten frågat vilken analys jag gör kring domen och eventuella spridningseffekter till andra skattenedsättningar och om jag har för avsikt att agera för att minska eventuella effekter.

Precis som interpellanten skriver har jag uttryckt att regeringen är angelägen om att så snabbt som möjligt uppnå fortsatta skattebefrielser med största möjliga rättssäkerhet för branschens aktörer. Kommissionen kommer nu, som tribunalens dom kräver, att fördjupat granska de statsstöd som skattebefrielserna på biogas utgör. Utgångspunkten är att kommissionen efter denna formella granskning återigen ska godkänna Sveriges skattebefrielser. Regeringen kommer att ha en nära dialog med kommissionen under förfarandet. Om kommissionen slutligen kommer till en annan slutsats får regeringen ta ställning till vilka alternativa sätt som finns att stödja biogas.

Regeringen bedömer att möjligheterna att få ett ändrat domslut genom ett överklagande av tribunalens dom är ytterst begränsade. Det är kommissionen som var part i målet, och kommissionen har valt att inte överklaga. Även regeringen har kommit till samma slutsats. Ett överklagande riskerar att förlänga tiden av osäkerhet då rättsverkningarna av domen inte skjuts upp av ett överklagande. Kommissionen måste under alla omständigheter inleda den fördjupade granskningen. Regeringen kommer nu att lägga fokus på fortsatta kontakter med kommissionen.

När det gäller interpellantens andra fråga visar hela den här processen att statsstödsaspekterna alltid måste beaktas mycket noga när skattenedsättningar införs eller förlängs. Jag anser att den dåvarande regeringen gjorde vad som rimligen kunde förväntas vid förlängningen av de här

skattebefrielserna. Här ser vi dock att ett rättsligt agerande från ett enskilt företag inom EU kan försvåra, försena och skapa osäkerhet för aktörerna.

Självklart kommer regeringen att minimera riskerna genom att beakta statsstödsreglerna och anpassa lagstiftningen utifrån de villkor kommissionen fastställer. Regeringen kommer i kontakterna med kommissionen att verka för att effekterna av domen så långt som möjligt begränsas. Statsstödsreglerna ska inte kunna förhindra en medlemsstat att tillämpa generella skatteregler inom ramen för energiskattedirektivet.

Anf. 18 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Jag börjar med att tacka finansministern för svaret.

Biogasen har en viktig roll att spela i klimatomställningen. Biogasen är förnybar och klimatneutral och kan närproduceras av restprodukter från hushåll och lantbruk. Från de restprodukter som kommer av biogasproduktionen kan man utvinna biogödsel som sedan kan gå tillbaka till lantbruket och på så sätt ersätta konstgödsel.

Sverige står i dag inför flera stora utmaningar där biogasen kan spela en viktig roll i omställningen. För att klara de utmaningar vi har för avfallshanteringen både i Sverige och i Europa har vi kommit överens om att livsmedel och köksavfall ska samlas in fastighetsnära från och med den 1 januari 2024. I dag blir matavfallet på många håll i Sverige biogas. Insamlingen, som nu kommer att ske på bred front i både Sverige och Europa, har potential att öka produktionen av biogas och i förlängningen öka möjligheten att skapa biobränslen för framtiden.

Samtidigt står Sverige mitt uppe i en energikris. Vi är beroende av importen av fossila bränslen. Även här har biogasen en viktig roll att spela. Genom att producera biogas lokalt kan vi faktiskt lösa en del av de utmaningar som finns för beredskapsfrågor.

Sverige och transportsektorn står inför stora gigantiska utmaningar. Här handlar det om att ställa om hela fordonsflottan, och även här har biogasen en roll att fylla. På alla dessa områden har biogasen en roll att fylla i omställningen, men för att biogasen ska kunna ta den rollen måste den ges bra förutsättningar. Det måste finnas en skattebefrielse eller andra typer av stimulanser som gör att vi klarar av att verka för en omställning.

Hemma i Östergötland – min valkrets – körs många bussar med biogas. För Östgötatrafiken – den aktör som beställer busstrafiken – kommer domen att få förödande konsekvenser. Det handlar om kostnadsökningar i storleksordningen 40 miljoner kronor per år. På det sätt som avtalen är skrivna kommer kostnaden att slå rakt in i Östgötatrafikens plånbok, i förlängningen för skattekollektivet i Östergötland och för resenärernas kostnader för att resa.

Mot transportsektorn slår förändringen skoningslöst. Med ökade kostnader för gasen på ungefär 10 kronor per mil med normal förbrukning för en lastbil, kommer det för ett åkeri att innebära att kostnaderna ökar med ungefär 150 000–200 000 kronor per lastbil och år. För ett företag som har bestämt sig för att ställa om och satsa blir kostnaderna enorma.

Fru talman! Låt mig ställa några frågor till finansministern. Regeringen valde i dag att inte överklaga domen. Effekten av detta innebär gigantiska kostnader för branschen. I dagens Svenska Dagbladet står det att Skatteverket från och med i dag inte kommer att godkänna några återbetalningar eller avdrag, vilket innebär att kostnaderna uppstår nu.

Hur anser finansministern att företagen ska överleva när kostnaderna ökar? Hur lång tid tror finansministern att det kommer att ta för oss att få veta hur det slutligen blir?

Prot. 2022/23:70
7 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 19 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar ledamot Löfstrand för interpellationen. Det är en mycket viktig fråga som Johan Löfstrand lyfter upp. Jag instämmer helt och hållet i problembeskrivningen och den betydelse som biogasen har.

Låt mig börja där ledamoten slutade. Det är inte så att skattebefrielsen upphör beroende på om Sverige överklagar eller inte, utan den upphör oavsett. Jag har sett och hört att den bilden finns. Överklagandet påverkar inte skattebefrielsen. Det är ändå viktigt att veta.

Låt mig gå tillbaka till den situation som har uppstått. Jag delar Johan Löfstrands bild av att vi nu befinner oss i en olycklig situation. Regeringen är väl medveten om vilka konsekvenser detta får för företag i form av ökad osäkerhet och i form av ökade kostnader. Dessutom påverkas omställningen.

Regeringen har också stor förståelse för att många känner oro. Vi analyserar om det finns möjligheter att under tiden hjälpa de drabbade företagen. Först och främst ser vi ett stort behov av att lägga fullt fokus på att den formella granskning som kommissionen ska inleda verkligen går så snabbt som möjligt. Vi tänker jobba nära kommissionen, ge all information och påverka kommissionen i den riktning som jag tror en enig riksdag vill att den ska gå, nämligen skattebefrielse.

Fru talman! Jag vill än en gång poängtera att oavsett överklagandet är det skattebefrielse som gäller. Jag påminner om att Sverige inte är part i målet, utan det är kommissionen. Det är kommissionen som har förlorat. Tribunalen menar att man borde ha genomfört en fördjupad granskning – genomlysning – vilket man inte gjorde. Det är detta domen handlar om. Eftersom kommissionen inte överklagar väljer regeringen att inte göra det. Det beror på att vi anser att vi har större möjlighet att påverka och påskynda resultatet genom att nu lägga fokus på att kommissionen verkligen inleder granskningen så att vi åter kan få skattebefrielse.

Anf. 20 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Jag hörde ändå en antydning om att Regeringskansliet vill analysera hur man ska stödja branschen framgent.

Fru talman! Den ingång jag har är att när förutsättningarna för en bransch totalt omkullkastas måste regeringen ta frågan på allvar. För varje månad som nu går blöder flera företag på grund av de ökade kostnaderna. Det är de företagen som har gått före, som har ställt om och som har tagit ansvar i den omställning som så väl behövs i Sverige och i övriga världen.

Sverige och EU har gemensamt sagt att matavfall ska samlas in och återvinnas. Det finns ett tydligt mål om att ställa om fordonsflottan. Detta är något vi är överens om. Därför tycker jag att det vore rimligt att regeringen i stället för att bara skicka ett brev till kommissionen ska vara mer framåtutad och mer offensiv i frågorna.

Vi måste jobba mer aktivt med dessa frågor i Europeiska unionen. Vi måste se till att det matavfall som vi gemensamt har bestämt ska samlas in

förädlas. Där är biogasproduktionen ett av de absolut bästa sätten att göra denna förädling.

Vi har också sagt att vi ska ställa om vår fordonsflotta. Där kommer vi såklart att behöva en mängd olika åtgärder. Elektrifieringen är viktig, men den kommer inte att räcka, utan vi måste använda fler instrument. Där kommer biogasproduktion att vara en viktig del.

Vi måste jobba vidare med utvecklingen på lång sikt. Det har under flera år varit ett stort intresse för investeringar i biogas samtidigt som politiken inte riktigt har landat i vilka styrmedel som ska gälla. När man väl landade i att införa skattebefrielsen var det många som drog en lättnadens suck och sa att det nu finns ett spelutrymme; de vet vilka förutsättningar som kommer att gälla under lång tid, och därför kan de satsa.

I den senaste omgången med ansökningar om medel från Klimatklivet är det väldigt många ansökningar som har att göra med just investeringar i biogasproduktion på gårdsnivå, det vill säga att även lantbruket ska gå in och öka produktionen av biogas. Men vi ser nu att den här domen får väldigt stor effekt. Helt plötsligt drar man undan benen för en hel bransch där man tidigare skulle ha kunnat skapa nya värden inom de gröna sektorerna, som nu inte kommer att klara av den omställning som vi så väl behöver.

Jag återkommer till mina frågor. Det finns ett antal biogasaktörer som från och med i dag kommer att betala full koldioxidskatt för biogasen. Dessa företag har oerhört stora utmaningar framöver. Vad kan ministern ge för löften till den här branschen i dag? Vad kommer man att få för stöd framgent för att klara dessa månader eller mer – det kan ju dröja ett halvår eller ett år innan vi får besked? På vilket sätt skulle man kunna kompensera för detta?

Jag har ytterligare en fråga: Innebär detta att dessa företag kommer att få betala för avdraget eller skattebefrielsen retroaktivt? Vi har ju haft detta under två år. Slutligen: Är det intressant att ta upp några av Biogasmarknadsutredningens gamla förslag, det vill säga att ha stöd i stället för skattebefrielse?

Anf. 21 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, ledamoten Löfstrand, för engagemanget i en viktig fråga! Både jag själv och många ledamöter i den här kammaren – just nu är det ju inte många på plats, men jag menar ledamöter i riksdagen – ser väldigt bekymmersamt på det läge som har uppstått. Ett företag har alltså överklagat, och tribunalen ser att kommissionen borde ha gjort den granskning som företaget tyckte borde göras, och därmed förlorar vi vår skattebefrielse.

Det jag kan lova är flera saker. Det första är naturligtvis att nu så aktivt som möjligt, och där kan ledamoten vara lugn, jobba nära kommissionen för att detta nu ska påskyndas, så att man kommer igång med granskningen på det sätt man borde ha gjort från början.

I grund och botten är det bästa vi kan göra för branschen att göra allt vi kan för fortsatt skattebefrielse. Jag tror att vi är överens om det. Vi ska också veta att det är där vi kommer att lägga vårt fokus.

Vi analyserar också om det finns andra möjligheter att hjälpa de drabbade företagen under den här tiden utan att det krockar med andra typer av statsstödsproblem. Som ledamoten vet att man ju inte göra vad som helst, utan man behöver noga se vad man kan göra.

Jag kommer inte i dag att lova hur regeringen kommer att jobba med frågan, men att vi gör det kan ledamoten lita på. Framför allt ska man veta att vi kommer att jobba för det som är grunden. Vi accepterar inte de argument som företaget framför, alltså att vår skattebefrielse i grunden skulle vara olaglig. Vi kommer att fortsätta att arbeta just för detta. Det tror jag är det absolut viktigaste vi kan göra för de olika branscherna – detta är ju inte bara en sektor – och för den gröna omställningen.

Det är vad jag i dag kan säga angående detta. Jag kan bara konstatera att det är bekymmersamt att domen landade så här. Vi som regering ska göra allt vi kan för att påskynda processen. Statsrådet Busch och jag har skrivit ett brev, men jag kan lova ledamoten att vi kommer att göra mer än att skriva brev. Vi kommer att vara aktiva på flera olika nivåer i denna fråga.

Anf. 22 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! Jag är glad att höra att ministern tar frågan på stort allvar, för det är bekymmersamt att vi över en natt i stort sett tar bort den skattebefrielse som väldigt många företag har sett som given och har trott ska gälla fram till 2030 och därför har gjort stora investeringar.

Jag var i kontakt med transportsektorn, där många av de företag som har velat gå före och har tagit ett stort ansvar i omställningen nu är desperata när kostnaderna för deras investeringar blir långt mycket högre än de räknat med tidigare.

Jag är också glad över att finansministern bedyrar att hon ska titta på de olika typer av stöd eller extra åtgärder som kan användas för att stödja branschen. Det blir lite besynnerligt när de företag som har bestämt sig för att göra en grön omställning och har ställt om till fordon som går på biogas ska beskattas på samma sätt som om de hade fordon som gick på fossila drivmedel.

Avslutningsvis vill jag bara ställa en fråga. Det är kanske svårt för finansministern att spekulera i detta, men hur lång tid tror finansministern att det kan ta? När det gäller den grundliga översynen är det svårt att veta om det handlar om månader, ett halvår eller ett år. Det påverkar företagen i väldigt stor utsträckning. Det vore intressant om finansministern ändå kunde ange någon typ av tidsrymd i sitt avslutningsanförande.

Slutligen är frågan igen: Tror ministern att det fortfarande bara är skattebefrielse som ska gälla, eller ska vi också titta på de produktionsstödsförslag som har funnits tidigare i debatten?

Anf. 23 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Återigen tack, ledamoten, för frågorna i interpellationen!

Jag vet inte exakt hur lång tid detta kommer att ta. Vi kommer att göra vårt yttersta. I all kommunikation och i arbetet med kommissionen kommer regeringen att försöka påskynda detta, men det riskerar ju att dra ut på tiden.

Nu är det kommissionen som ska göra detta, och man ska göra det bättre, så att vi kan uppnå skattebefrielse. Det är regeringens mål att detta ska ske. Hur lång tid det kommer att ta vågar jag inte sia om.

Under tiden kommer vi också att titta på om det finns möjligheter att bistå på annat sätt utan att det krockar med olika typer av statsstödsregler. Regeringen för också på tjänstemannanivå en nära dialog med branschen och de olika sektorerna och självklart också med kommissionen. Vi lovar då att göra vårt yttersta för att detta ska gå så fort som möjligt. Det är upp till kommissionen, men vi ska vara pådrivande både i sak och i process.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2022/23:228 om exitskatteutredningens nedläggning

Anf. 24 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Mathias Tegnér har frågat mig varför jag och regeringen lade ned exitskatteutredningen och vilka åtgärder jag överväger för att åtgärda de problem som finns med tioårsregeln och dess funktionssätt.

Resurserna för statliga utredningar är begränsade, och prioriteringar måste alltid göras. Regeringen har en offensiv reformagenda för att bland annat bekämpa den grova brottsligheten, förbättra förutsättningarna för entreprenörskap och göra det mer lönsamt att arbeta. Det kräver utredningsresurser. Regeringen valde därför vid en prioritering av dessa resurser att inte gå vidare med Utredningen om utflytningsbeskattning av individer.

Sverige är en liten öppen ekonomi som bygger sitt välstånd på handel och export. En reformering av tioårsregeln förutsätter därför att villkoren för företagande och för rekrytering av kvalificerad personal till Sverige inte försämras på ett sätt som inte är motiverat. När företag expanderar utomlands är det även angeläget att inte försvåra för personal att följa med under perioder. Det är vidare viktigt med klara och tydliga regler som inte skapar onödigt krångel för vanligt folk och vanliga företag.

Skatteplanering och skatteflykt är i förlängningen ett hot mot legitimiteten i det svenska skattesystemet. Regeringen kommer att fortsätta att arbeta aktivt i till exempel OECD och EU med dessa frågor. Två frågor som är aktuella under det svenska ordförandeskapet är en uppdatering av EU:s förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner och ett förslag till direktiv med regler för att förhindra att legala enheter som saknar substans missbrukas för skatteändamål.

Anf. 25 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Tack, statsrådet Svantesson, för svaret! Bakgrunden till denna interpellation är att regeringen valde att lägga ned den så kallade exitskatteutredningen i januari i år.

Den som slog upp Dagens industri den 31 januari kunde läsa följande rubrik: "Regeringen skrotar utredning om kritiserad skatt – i tysthet." Artikeln fortsätter sedan: "I all tysthet har regeringen lagt ner utredningen om den utskällda så kallade exitskatten, som syftade till att ordna en effektiv kapitalbeskattning av personer som flyttar från Sverige."

Syftet med utredningen var alltså att undersöka möjligheten att täppa till en lucka i våra skatteregler som gäller personer som flyttar från Sverige med orealiserade kapitaltillgångar. Bakgrunden till utredningen är egentligen att både Riksrevisionen och Skatteverket har konstaterat att dagens regler inte fungerar – att det finns luckor i Sveriges skatteregler och att den så kallade tioårsregeln inte fungerar. Jag vill påminna kammaren och eventuella åhörare om att det var i total enighet som Sveriges riksdag 1983 fattade beslut om tioårsregeln.

Denna lucka gjorde att Skatteverket tog fram ett förslag till nya skatteregler som skulle åtgärda problemen med dagens skatteregler. Skatteverkets förslag remitterades sedan och fick kritik för sin utformning. Det den gamla regeringen gjorde, i all sin vishet, var att lägga ned förslaget och tillsätta en utredning, för problemet finns fortfarande kvar även om Skatteverkets förslag hade utmaningar och problem. Detta var som sagt ett synnerligen klokt beslut av den gamla regeringen, just för att de föreslagna reglerna kunde ha fått negativa följder för vår ekonomi och tillväxt, men också, som jag sa, för att problemet med skatteluckan i fråga om orealiserade kapitalvinster när fysiska personer flyttar från landet finns kvar.

I många av våra grannländer, fru talman, gäller särskilda skatteregler när fysiska personer med orealiserade kapitalvinster flyttar från landet. Danmark, Norge, Tyskland, Holland, Frankrike, Spanien och Kanada har särskilda skatteregler i dessa situationer.

Därför kvarstår såklart min fråga till finansministern. När ni nu har lagt ned exitskatteutredningen, vad tänker ni då göra för att täppa till denna lucka i dagens regelverk? Eller tycker ni inte att alla behöver betala skatt? De flesta framgångsrika svenska företag betalar ju stolt skatt i Sverige. Varför ska det inte gälla alla?

De som har följt debatten har i exempelvis Dagens industri kunnat läsa att dessa upplägg kan köpas hos banker i Sverige för 300 000 kronor. Jag vill påpeka det uppenbara att det knappast är vanliga arbetare eller, för den delen, vanliga småföretagare som köper skatterådgivning för 300 000 kronor.

Så frågan kvarstår, fru talman. Vad tänker regeringen göra? Hur ska denna skattelucka täppas till? Eller är detta inte ett problem för Sveriges högerkonservativa regering?

Anf. 26 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Dagens debatt om utredningen om exitskatter handlar om en i grunden mycket angelägen fråga för Sveriges riksdag och sätter också ljuset på vilka intressen vi som politiker företräder. När jag som socialdemokrat tänker mina politiska tankar och formulerar mina politiska förslag går jag efter principen att vi alla ska bidra efter förmåga och att vi har gemensamma angelägenheter och nyttigheter som vi också ska bidra till tillsammans, alla och envar. Ju lättare jag har att bidra, desto mer ska jag bidra.

För mig handlar skattesystemet om rättssäkerhet och rättvisa. Det ska vara legitimt, och vi ska alla bidra. Därför måste alla former av fusk stävas och skatteflykt bekämpas. Det handlar i grunden om hela välfärdssamhällets och skattesystemets trovärdighet och legitimitet. Exitskatteutredningen, som denna interpellationsdebatt handlar om, var en utredning som tillsattes för att komma åt just sådana problem och upprätthålla principen

om trovärdighet och legitimitet i skattesystemet och principen om att var och en ska bidra efter förmåga.

Regeringen valde för några månader sedan, under helgerna, att i smyg lägga ned denna utredning. Skälet till detta kan man naturligtvis fundera över. Men det är klart att det dunkelt tänkta är det dunkelt sagda. Den här debatten vill finansministern och regeringen sannolikt inte ha över huvud taget.

Men frågan kvarstår naturligtvis hos oss andra, som är angelägna om att upprätthålla de här principerna: Varför lades denna utredning ned? De skäl som finansministern ger i sitt interpellationssvar skorrar falskt. När regeringen i sitt svar säger att skatteplanering och skatteflykt i förlängningen är ett hot mot legitimiteten i det svenska skattesystemet har jag svårt att se hur man drar slutsatsen att exitskatteutredningen inte längre behövs, om man vill upprätthålla trovärdighet och legitimitet.

Fru talman! För mig är det mycket enkelt. Fusk är fusk, och det ska bekämpas. Alla former av skattefusk ska bekämpas lika hårt, lika konsekvent och med lika hög intensitet som bidragsfusk. Men så är det uppenbarligen inte i regeringens värld. Man gör andra prioriteringar och vänder uppenbarligen bort blicken.

Fru talman! De frågor som interpellanten Mathias Tegnér har ställt i debatten förtjänar att besvaras; det har inte skett än så länge. Vad tänker regeringen nu göra, om man tycker att skatteplanering och skattefusk är ett bekymmer och att skattefusk är lika allvarligt som bidragsfusk? Eller är det helt enkelt så att det är andra intressen som företräds och att alla inte ska bidra efter förmåga eller betala skatt?

Anf. 27 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Tack, interpellanten, för frågorna! Det var två frågor som ställdes. Den ena var varför vi lade ned exitskatteutredningen och den andra vilka andra åtgärder jag tänker vidta för att åtgärda de här problemen. Jag svarade på båda i mitt interpellationssvar, men jag ska ta upp dem igen.

Den första frågan har ett enkelt svar: Vi prioriterar andra utredningar. Jag ska berätta varför. Efter åtta år med socialdemokratisk regering finns det lite att ta tag i, så att säga. Vi har, tillsammans med Tidöpartierna, en tydlig vilja och målinriktning att ta tag i många av de stora problem som Sverige har. Det handlar om människor som har hamnat i utanförskap och inte kan försörja sig själva. Det handlar om åtta år av en brottsutveckling som verkligen kräver en förändring. Listan skulle kunna göras lång. Och för detta krävs många utredningar. Det är också det vi prioriterar – vi prioriterar andra utredningar än just denna. Varför då, kan man undra. Det är egentligen ganska enkelt: Vi jobbar med denna fråga på andra sätt.

Jag delar båda ledamöternas beskrivning av behovet av att verkligen se till att alla, både företag och individer, betalar den skatt som man ska betala, att man inte fuskar och att man inte har en aggressiv skatteplanering. Allt detta är frågor som den här regeringen med full kraft jobbar med.

Just den här utredningen, som interpellanten tar upp, kom till bara några månader före valet och började jobba i augusti. Den socialdemokratiska regeringen tillsatte ju ganska många utredningar på slutet. Vi bestämde oss, som jag började med att säga, för att vi just nu prioriterar andra utredningar därför att det behövs förändring i Sverige.

Med det sagt är det inte så att den här regeringen inte jobbar med de här frågorna. Vi jobbar såklart aktivt mot aggressiv skatteplanering och skatteflykt därför att alla ska bidra till det gemensamma, och alla ska göra det på ett rättvist sätt.

Vi jobbar till exempel på EU-nivå. Jag är nu ordförande i EU:s finansministerråd, som kallas Ekofin, och där diskuterar vi mycket och många frågor som handlar om skatteplanering och skattefusk. Det bästa sättet att motverka denna typ av fusk är naturligtvis att göra det tillsammans med andra.

Finansdepartementet jobbar också kontinuerligt med att utvidga och uppdatera det svenska skatteavtalsnätet. Det handlar om att säkra svenska skatteintäkter och minska möjligheten att planera bort skatt. Samtidigt ger vi företagare och entreprenörer som verkar internationellt förbättrad förutsebarhet för att undvika dubbelbeskattning och därmed förbättrade konkurrensvillkor. Ett exempel på sådant är avtalet med Tyskland. Jag kan återkomma till det lite senare.

Det är alltså inte så att den här regeringen inte jobbar aktivt med frågan. Det gör vi på många olika sätt, och vi kommer att fortsätta att göra det både här i Sverige och tillsammans med andra EU-länder därför att det, som interpellanten säger, är otroligt viktigt att vi kommer åt aggressiv skatteplanering och skattefusk.

Anf. 28 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Återigen tack för svaret, finansministern!

Låt oss först zooma ut för en sekund. Ojämligheten i världen ökar och har gjort så i decennier. En busslast av världens rikaste personer äger lika mycket som halva jordens befolkning.

I vårt eget land äger 5 personer mer än 5 miljoner svenskar. I Oxfams index över hur bra länder är på att bekämpa ojämlikhet har Sverige fallit från en hedrande förstaplats för ett par år sedan till 20:e plats 2022.

För mig är det uppenbart att Sverige behöver en aktiv politik för att minska klyftorna i vårt land. Tyvärr har Sverige nu en regering som verkar ha en ambition att öka klyftorna och öka ojämlikheten i vårt land. Mycket tyder på att det kommer att förvärra de problem som vi brottas med i dag: låga skolresultat, hög gängbrottslighet och en tudelad arbetsmarknad. Men med kirurgisk precision har regeringen sänkt skatten för de rikaste och lagt ned utredningar som skulle kunna göra Sverige mer rättvist.

När finansministern hänvisar till begränsade ekonomiska resurser för utredningar blir jag orolig på riktigt. Då vill jag ändå börja med att konstatera att jag har högt förtroende för ministerns retoriska förmåga och fackkompetens. Men en normalstor utredning går loss på någonstans mellan 2 och 5 miljoner kronor. En välavvägd exitskatt skulle kunna innebära en intäkt – som i dag gör förlorad – på mellan 1 och 2 miljarder. Vi skulle alltså kunna utreda den här frågan i hundratals år, och det skulle ändå inte motsvara kostnaden för ett års intäkt av en exitskatt.

Jag vet att det faktiskt ser ut så här, för jag har själv haft möjligheten att vara statlig utredare. Det är för övrigt en utredning som finansministern borde titta på om hon vill förbättra för småföretagare, för den handlar om just småföretagares trygghetssystem. Men nu kom jag bort från ämnet.

Återigen: En normalstor utredning går loss på någonstans mellan 2 och 5 miljoner, en välavvägd exitskatt på mellan 1 och 2 miljarder. Vi skulle alltså kunna utreda frågan i hundratals år, och ändå skulle kostnaden inte motsvara ett års intäkt från en välavvägd exitskatt. Därför tycker jag, fru talman, att detta att motivera nedläggningen av exitskatteutredningen med kostnadsskäl är helt barockt.

Sedan vill jag förstås ge finansministern rätt i att exitskatten var kritiserad. Men det var just därför som regeringen lade ned Skatteverkets förslag och tillsatte en ny utredning som skulle hantera de problem som fanns i det förslag som låg på bordet.

Jag tycker att det är mycket viktigt att regeringen fortsätter att arbeta med att ta fram nya skatteavtal med länder runt om i världen. Men så länge man inte kan förändra alla svenska skatteavtal och skriva skatteavtal med länder som inte vill skriva skatteavtal med oss kommer det här problemet att kvarstå.

Det är utmärkt att man arbetar med att omförhandla och skriva om befintliga skatteavtal och att man arbetar med att ta fram nya skatteavtal, men det kommer inte att lösa hela problemet – om inte ni i regeringen tänker ta upp Skatteverkets förslag ur papperskorgen, men det tänker ni ju inte göra. Och lägger ni ned exitskatteutredningen, vilket ni redan har gjort, finns det ju ingenting kvar att göra. Då blir pratet om att ta skatteflykt på allvar bara just prat och tomma ord.

Skatteundandragandet pågår ju just nu, just nu när vi står här och pratar. Jag noterade för en liten stund sedan att de fortsätter, de här kritiserade seminarierna som förklarar hur skatteuppläggen går till. Jag ska villigt erkänna att jag inte är expert på hur skatteuppläggen ser ut. Men min fråga till ministern är denna: Vad tänker regeringen göra som faktiskt löser problemet i realiteten?

Anf. 29 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Jag noterade finansministerns senaste svar. Vi blev väl inte mycket klokare av det, eller det kanske vi blev – svaret var helt enkelt att man prioriterar andra utredningar, och det är väl svar nog. Skatteplanering och skatteflykt är ju inte lika angelägna frågor under en borgerlig regering som de är under en socialdemokratisk regering. Bidragsfusk är tydligen allvarligare än skattefusk.

Vad är det då som regeringen nu ger grönt ljus för? Jo, det är att de som kan flytta ut sina miljoner och planera bort dem för att slippa betala skatt i Sverige utan bekymmer kan fortsätta med det.

Jag vill understryka att den oro som jag och ledamoten Tegnér ger uttryck för här i riksdagens kammare, den är inte bara vår. Den finns på många andra ställen – också på regeringens egen myndighet Skatteverket, där man är bekymrad över det som nu sker när vi väljer att inte skydda vår skattebas och har skatteavtal som begränsar vår förmåga att hantera den här frågan och helheten.

Just därför hade det behövts en sådan här utredning. Skatteverket gjorde ju en utredning så sent som 2007, där det visade sig att exitskatten som försvinner uppgick till ungefär 3 miljarder 2005 och 2006. Och det har inte minskat – vi ser skenutflyttningar, och vi ser skattekonsulter som utan att skämmas öppet marknadsför sina tjänster. Tegnér har tidigare

redovisat vad som står i Dagens industri – att man för 300 000 kan få hjälp att planera bort sina miljoner så att man slipper betala skatt i Sverige.

Nej, det är inte längre fråga om vad regeringen tänker göra. Vi har fått svar nog. Regeringen tänker inte göra något. Man har annat fokus och andra prioriteringar, och det är uppenbarligen skillnad på fusk och fusk.

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 30 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Den här utredningen lades inte ned i tysthet, och arbetet mot skattefusk och aggressiv skatteplanering kommer inte att ske i tysthet – tvärtom. Det kan vara bra för ledamöterna att veta.

Regeringen slår vakt om det svenska skattesystemet för att kunna förbättra välfärden och säkra statens mest grundläggande uppgifter. Det var därför jag sa tidigare att det är så viktigt att arbeta för att minska den aggressiva skatteplaneringen och skatteflykten. Det är därför vi stöder och jobbar aktivt med de åtgärder som vidtas inom både OECD och EU.

Som jag också nämnde i tidigare inlägg prioriteras detta under Sveriges ordförandeskap inom EU. Jag vet att ledamöterna inte riktigt vill höra detta, utan ibland hör man kanske vad man vill. Men vi prioriterar alltså arbete och förslag som syftar till att förhindra skatteflykt, skatteundandragande och aggressiv skatteplanering. Nu har jag sagt det två gånger. Jag vet inte om ledamöterna väljer att tro på mig, men så är faktiskt fallet.

Dessutom kan jag glädja de två socialdemokratiska ledamöterna med att det är ett antal utredningar på området som den förra regeringen tillsatte som faktiskt fortsätter sitt arbete. Det handlar bland annat om åtgärder för att förhindra mervärdesskattebedrägerier och en översyn av vissa skatteförfaranderegler för att motverka fusk och arbetslivskriminalitet. Det är mycket viktigt.

Skattefusk kommer alltså den här regeringen att arbeta mot i allra högsta grad, liksom alla andra typer av bedrägerier inom det som är vårt gemensamma.

Slutligen i detta inlägg, fru talman, vill jag bara säga något om det som insinuerades lite grann i den text som ledamoten skrev. Det var ungefär att borgerliga regeringar eller högerregeringar alltid drar ned på arbetet mot fusk. Jag vill påminna ledamoten om att 2018 gick Moderaternas och Kristdemokraternas budget igenom i riksdagen – SD stödde den. Då tillförde vi 10 miljoner till Skatteverket permanent för att de skulle arbeta just mot skattefusk. Jag tror att vi uttryckte det så här: Förstärkt arbete med att motverka skatteflykt och skatteundandragande. Det kom från skatteutskottet. Det var de pengar vi lade in i budgeten. Och man fick i regleringsbrevet 2019, utifrån den budget som vi lade, ett uppdrag som kopplades till anslagsökningen. Man skulle då jobba mot skattefusk.

Den permanenta satsningen togs tillbaka ett år senare i en budget som Socialdemokraterna lade på riksdagens bord. Jag vill bara ha det sagt, för rätt ska vara rätt. Och det är viktigt att vi alla jobbar mot skattefusk och mot aggressiv skatteplanering.

Anf. 31 MATHIAS TEGNÉR (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret! Det är bra att regeringen arbetar vidare med den gamla regeringens arbete inom ramen för OECD och EU. Det är bra att man inte har lagt ned utredningen om momsusk, men faktum kvarstår: Undandragandet av skatt på detta område fortsätter.

Jag noterade tidigare i dag att de kritiserade seminarierna om hur detta går till fortsätter. Jag kan inte upplägget perfekt, men det handlar om att man överlåter det svenska bolaget till underpris till ett brevlådeföretag i Malta eller Cypern. Det är alltså transaktioner inom ramen för EU, och detta kommer inte att lösas av det arbete som finansministern hänvisar till eftersom olika länder har möjlighet att, efter att överlåtandet har skett, ha olika beskattning på den utdelning som görs från brevlådeföretaget i Malta eller Cypern.

Om finansministern är intresserad av utformningen kan jag säga att jag noterade att de kritiserade seminarierna fortsätter på Stureplan. Redan i morgon, klockan 18–20, är nästa seminarium i Ålandsbankens lokaler. Tyvärr är det fullbokat, men nästa seminarium går av stapeln redan i april – om finansministern har tålamod att vänta.

Vi socialdemokrater har stått upp för att skapa arbete och tillväxt genom en politik som främjar handel och tillväxt. Miljoner av svenskar går till jobbet tack vare vår exportindustri. För oss är det, precis som finansministern hänvisar till, extremt viktigt att Sverige har bra regler som leder till att jobb och tillväxt skapas i vårt land. Men det är inte genom att göra de fattiga fattigare eller att ta bort jakten på skattefusk som vi skapar tillväxt i Sverige.

Jag har skrivit en bok om detta som jag hade tänkt lämna över till finansministern, men nu glömde jag den i bänken. Jag lovar att jag ska skriva ytterligare en interpellation till finansministern, och då ska jag ge ett exemplar av boken till finansministern.

Anf. 32 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Stort tack, Mathias Tegnér, både för eventuell bok framöver och för denna debatt! Jag delar ledamotens bild när det gäller alla människor som ställer klockan på morgonen och som går till jobbet. De har kanske en låg lön. De har kanske en hög lön. Oavsett vilken lön de har kämpar de varje dag. De ska veta att de skattepengar de betalar in används på rätt sätt. De ska veta att regering och myndigheter jobbar på alla sätt med att se till att det finns legitimitet i skattesystemet och att man gör rätt för sig. Det gör de allra flesta löntagarna, och det gör de allra flesta företagarna. Vi ska jobba på alla sätt vi bara kan för att se till att pengar används på rätt sätt och inte fuskas bort, inte bedras bort och inte fifflas bort ute i världen. Det är otroligt viktigt.

Jag vill avsluta med det som ledamoten var inne på i sitt förra inlägg om klyftorna. Vi har arbetsmarknadsministern här i salen, och är det något som denna regering har bestämt sig för så är det att motarbeta utanförskap. Det handlar om att jobba för att fler människor ska ha en egen försörjning och om att se till att klyftorna minskar och att alla de som i dag inte har ett jobb att gå till – de som har blivit gömda och glömda i statistiken under många år och som inte fått någon aktivitet – också ska komma i arbete och få vara med. De ska få en egen lön och vara med och betala skatt. Detta kan jag lova ledamoten. Det kommer också att öka skatteintäkterna, tillsammans med det arbete som vi i denna regering gör mot skattefusk och skatteflykt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Zara Leghissa har frågat jämställdhets- och biträdande arbetsmarknadsministern om hon kommer att agera för att göra arbetslivet i den gröna omställningen socialt hållbart. Interpellationen har överlämnats till mig. Därtill har Linus Sköld frågat mig hur jag avser att agera för att arbetskraftsutbudet ska matchas mot näringslivets behov i den gröna omställningen.

Det är av stor vikt att alla människor i Sverige har ett arbetsliv med trygga arbets- och anställningsvillkor, vilket självklart även gäller för den gröna omställningen. Arbetet mot arbetslivskriminalitet är en viktig del i att ge arbetstagare en trygghet i arbetslivet.

Offensiven mot arbetslivskriminaliteten här på den svenska hemmaplanen fortsätter. Finansieringen till Arbetsmiljöverket för arbetet mot arbetslivskriminalitet ligger kvar på samma nivå som under 2022, och det myndighetsgemensamma arbete som i dag bedrivs mellan nio myndigheter kommer att fortsätta utvecklas så att samverkan blir än mer effektiv.

Under 2023 kommer ytterligare fem nya regionala center mot arbetslivskriminalitet att öppna runt om i landet. Arbetslivskriminalitet leder till utnyttjande av utsatta människor, till snedvriden konkurrens och till att offentliga medel riskerar att gå till kriminella. Fler regionala center mot arbetslivskriminalitet är ett viktigt verktyg för att motverka detta. Regeringen har också pekat ut arbetet mot fusk och felaktiga utbetalningar som ett prioriterat område för Arbetsförmedlingen under 2023.

Arbetet för att se till att arbetslivet är socialt hållbart fortsätter med oförminskad kraft och är viktigt under den gröna omställningen.

Omställningen i norra Sverige är speciell genom sin storlek och höga hastighet. För att arbetskraftsutbudet ska kunna matchas mot näringslivets behov behöver en lång rad politikområden samverka. Bland annat måste lösningar för exempelvis infrastruktur, bostäder, utbildningsmöjligheter och kompetensinflyttning snabbt komma på plats.

Arbetsförmedlingen ska stödja kompetensförsörjning på arbetsmarknaden. Regeringen har gett myndigheten i uppdrag att utveckla sitt arbete med arbetsmarknadspolitiska insatser och arbetsgivarkontakter i syfte att bidra till en mer effektiv kompetensförsörjning. I uppdraget ingår att förbättra den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland arbetssökande. Arbetsförmedlingen ska också utveckla arbetet med kompetensförsörjning vid stora företagsetableringar och företagsexpansioner.

Arbetsförmedlingen har ett brett utbud av insatser för att möta arbetsmarknadens kompetensbehov och få fler arbetssökande i arbete. Det kan handla om matchningstjänster som bidrar till fler kontakter med arbetsgivare. Det kan också handla om arbetsmarknadsutbildning för att rusta de arbetssökande för de lediga jobben. Regeringen har gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att anvisa fler till arbetsmarknadsutbildning och ha ett fortsatt högt antal deltagare i matchningstjänster. Vi satsar också pengar på fler praktikplatser i budgeten för året.

Regeringen satsar också flera miljarder de kommande åren på det omställningspaket som arbetsmarknadens parter förhandlat fram, som ger

Svar på
interpellationer

många arbetstagare möjlighet att omskola och kompetenshöja sig mitt i karriären. Det kommer att hjälpa när det gäller både individens framtida ställning på arbetsmarknaden och arbetsgivares kompetensförsörjning.

Vidare samverkar Arbetsförmedlingen med flera aktörer för en väl fungerande kompetensförsörjning – det är bland annat uppdragsutbildningar som bygger på kedjor av insatser där utbildningen skräddarsys efter den arbetssökandes och arbetsmarknadens behov. Till exempel finns uppdragsutbildningar för underhållsingenjörer, energiingenjörer och elingenjörer som tagits fram i samarbete med bland annat Luleå tekniska universitet.

Arbetsförmedlingen har också nyligen inrättat ett kansli för omvandling och matchning i norr, med kontor i Skellefteå och Luleå. Kansliet arbetar med både privata och offentliga arbetsgivare för att täcka så stor del av kompetensbristen som möjligt.

Sammantaget medför de större etableringar och expansioner som attraherats till Norrbottens och Västerbottens län ett behov av insatser från många olika håll och aktörer för att man just ska klara kompetensförsörjningen. Arbetsförmedlingen är en av dessa viktiga aktörer.

Anf. 34 ZARA LEGHISSA (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Johan Pehrson visar en vilja att fortsätta det arbete som den socialdemokratiska regeringen påbörjat, vilket gläder mig.

Precis som statsrådet beskriver i sitt svar måste lösningar för infrastruktur, bostäder, utbildningsmöjligheter och kompetensinflyttning snabbt komma på plats. Dessa åtgärder brådskar, och nu måste regeringen skynda på för att detta ska bli verklighet.

För att trygga den sociala hållbarheten krävs ytterligare satsningar. Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och ett jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa utan orättfärdiga skillnader, ett samhälle med hög tolerans där människor känner tillit till och förtroende för varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Vikten av trygga arbeten, livet mellan husen och känslan av gemenskap skapar trygga samhällen.

Fru talman! Arbetslivskriminaliteten breder ut sig på svensk arbetsmarknad, och det är ett stort samhällsproblem. Fusk och utnyttjande på arbetsmarknaden eskalerar. Konsekvenserna är förödande för arbetstagare, för seriösa företag och för samhället i stort.

Ordning och reda ska gälla på svensk arbetsmarknad. Företag som gör rätt för sig ska inte heller konkurreras ut av företag som fuskar eller som begår brottsliga handlingar. Det handlar också om legitimiteten för vårt välfärdssystem som bygger på att skatter och avgifter betalas in.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tillsatte hösten 2021 en delegation för att ur ett samhällsövergripande perspektiv verka samlande och stödjande i förhållande till aktörer som motverkar arbetslivskriminalitet och för att främja samverkan och erfarenhetsutbyte dem emellan.

Delegationen överlämnade nyligen delbetänkandet *Arbetslivskriminalitet – arbetet i Sverige, en bedömning av omfattningen, lärdomar från Danmark och Finland*.

Arbetslivskriminalitet orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande för dem som är utsatta, och mörkertalet är stort. Särskilt utsatta branscher är

inom Byggnads, restaurang, transport, kroppsvård, städ, vård, omsorg, sociala tjänster, jord- och skogsbruk, bilvård och avfallshantering. Mer resurser behövs också till Arbetsmiljöverket.

Fru talman! I september 2022 överlämnades också betänkandet *De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet*. Utredningen föreslår att de regionala skyddsombuden ska ges tillträde även till arbetsställen där arbetstagarorganisationerna saknar medlemmar. Det finns nämligen en ökad risk för att arbetstagare arbetar på en arbetsplats där det saknas både lokalt skyddsombud och tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden. Utredningen gör också bedömningen att detta förslag underlättar de regionala skyddsombudens möjlighet att motverka en osund arbetsmiljö och motverka arbetslivskriminalitet.

Fru talman! Min fråga till statsrådet är hur statsrådet ställer sig till denna bedömning och om statsrådet har för avsikt att verka i enlighet med utredningens förslag.

Anf. 35 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Det är i norr som landets stora tillväxthopp finns för tillfället. Klimatförändringarna är en ödesfråga, och i Sverige har vi kommit långt i fråga om att ställa om elsystem, uppvärmning och andra energikrävande sektorer. Men två stora samhällssektorer kvarstår, och det är industrin och transportsektorn.

Sveriges enskilt största utsläppare finns hemma i min grannkommun i Luleå, nämligen SSAB. Att deras produktion blir fossilfri kommer att kapa Sveriges totala koldioxidutsläpp med omkring 10 procent. Att minska klimatutsläppen är något som måste göras. Men det kan bara bli framgångsrikt om det görs med bred folklig förankring på ett sätt som människor upplever som rättvist. Därför är det som nu håller på att hända i industrin, i synnerhet i industrin i norra Sverige, ett exempel som visar vägen.

I stället för att lägga skuld på varje enskild individs konsumtion visar nyindustrialiseringen att omställningen kan innebära tillväxt, mervärde och fler jobb samtidigt som den leder till stora minskningar av utsläppen.

Regeringens samordnare har sagt att de närmaste decennierna behöver uppemot 100 000 människor flytta till Norrbotten och Västerbotten. Matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft måste funka om det ska bli framgångsrikt. Då är tillgången till utbildning avgörande.

Jag välkomnar såklart att också regeringen och Johan Pehrson nu ser på den gröna omställningen som någonting viktigt. Även om han slagit sig i slang med klimatförnekare och motståndare till pionjärprojektet Hybrit skriver han tillsammans med regeringskollegorna Ebba Busch och Andreas Carlson i en debattartikel i Dagens industri den 11 januari till och med att den gröna omställningen är en gyllene möjlighet. Det är glädjande.

Följaktligen hör vi också Johan Pehrson säga i sitt svar här i dag att lösningar för exempelvis infrastruktur, bostäder, utbildningsmöjligheter och kompetensinflyttning snabbt måste komma på plats. Vackert så.

Men vad gör regeringen? Hittills har regeringen dragit bort stödet för att bygga bostäder, kapat arbetsmarknadspolitiken med 1 ½ miljard kronor och skurit ned medlen till utbildningsplatser för vuxna med nästan 2 miljarder kronor. Johan Pehrson glömde elen. Den behöver också snabbt komma på plats. I stället har regeringen försvårat bygget av havsbaserad vind-

Prot. 2022/23:70
7 mars

Svar på
interpellationer

kraft, som kanske är det som har de bästa utsikterna att leverera just snabbt och billigt.

Än så länge visar regeringen alltså inte prov på att leverera någonting alls som den gröna omställningen snabbt behöver – tvärtom.

Den 5 februari var Johan Pehrson med i SVT:s *Agenda*, som den kvällen handlade om just nyindustrialiseringen i norr. Han fick då frågan vad som är det viktigaste som regeringen gör för att hjälpa till med kompetensförsörjningen i den gröna omställningen. Johan Pehrson svarade då: Satsa på utbildning är det absolut viktigaste.

Han måste ha varit medveten om att regeringen i den enda budgeten som den hittills har presenterat minskar anslagen till vuxenutbildning med 1,2 miljarder kronor, till folkhögskolorna med omkring en halv miljard kronor, till yrkeshögskolan med ungefär 100 miljoner kronor, till akademien med omkring 85 miljoner kronor och till arbetsmarknadsutbildning med hundratals miljoner.

Min fråga, Johan Pehrson, blir därför: När tänker ministern återkomma med förslag som innebär att han faktiskt gör det som han säger?

Anf. 36 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka mina kollegor från Norrbotten för viktiga interpellationer.

Jag begärde ordet för att understryka att den nyindustrialisering som nu sker i bland annat Norrbotten och som skapar tillväxt, jobb och framtidstro i norra Sverige inte bara är en angelägenhet för Norrland utan för hela Sverige, också för oss i Östergötland.

Hur denna nyindustrialisering hanteras i dag kommer att ha ett mycket stort inflytande över vårt lands utveckling. Vad vi gör nu avgör om vi kommer att kunna skörda frukterna av att ha varit i framkant eller låta en fantastisk potential gå förlorad.

Fru talman! För ett par veckor sedan besökte vi socialdemokratiska riksdagsledamöter i arbetsmarknadsutskottet Kiruna för att just ta del av den fantastiska gröna omställningen som sker där och på många andra platser runt om i norra Sverige men också såklart de utmaningar som finns på vägen.

Det var en otroligt givande resa, inte bara för att Kiruna är en otroligt vacker plats i vårt land utan också för att vi fick ta del av allt det spännande som sker där. Vi besökte samtliga tre basnäringar – gruvan såklart, turismen och rymdindustrin – och såklart även den offentliga servicen.

Problemet i Kiruna och på andra platser runt omkring är inte arbetslöshet utan brist på arbetskraft. Brist är det även på bostäder. Det kommer också att bli brist på el för att fortsätta att ta fram fossilfritt järn och stål, som kan minska Sveriges totala koldioxidutsläpp med ansevärliga mängder.

På vår korta men intensiva resa fick vi tre väldigt tydliga medskick.

För det första: Det behövs utbildningar för att rusta människor så att de kan ta de jobb som finns och de som kommer att finnas i framtiden. Det behövs alltifrån kortare yrkesutbildningar till avancerade universitetsutbildningar.

För det andra: Det behövs bostäder så att folk har någonstans att bo när de flyttar dit där jobben finns. Bostadsbristen är redan ett bekymmer, men det blir ett allt skarpare läge.

För det tredje: Satsa på vindkraften eftersom det kan ge mer billig el redan på kort sikt! Så sa de. Vi har inte råd att vänta, sa de också.

Det är rimliga medskick, tycker jag. Men vad tycker arbetsmarknadsministern? Tyvärr verkar inte högerregeringen riktigt ha förstått vad det är som står på spel här. Vad är annars skälet till att regeringen skär ned på vuxenutbildningen, avskaffar investeringsstödet för att bygga fler hyresrätter och försämrar förutsättningarna för den havsbaserade vindkraften? Det är raka motsatsen till det som behövs för att Sverige ska befästa ledarpositionen i den gröna omställningen för att säkra fler, tusentals, nya jobb till Sverige och föra vårt land framåt.

Anf. 37 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag vill verkligen tacka interpellanterna och statsrådet för möjligheten till denna viktiga debatt. Jag instämmer helt i det som har sagts här av mina kollegor.

Jag är tredje generationens stålverksarbetare. Jag är född och uppvuxen i en liten bruksort, Oxelösund, söder om Stockholm. Där hade vi allt vi behövde för ett bra liv: ett rikt föreningsliv och idrottsliv, naturen, de salta havsvindarna från Östersjön, turismen på sommaren, skolor, bibliotek, ett bra utbud i centrum och boende oavsett var i livet du befann dig.

Oxelösund finns för att SSAB finns, och inte tvärtom. SSAB är i dag en dramatiskt stor utsläppare av koldioxid. SSAB:s avancerade stålproduktion ger omfattande negativ miljöpåverkan. Men med den nya svenska tekniken att producera stål kommer vi att vända verkligheten 180 grader. SSAB kommer att bli ett miljöföredöme med Hybrit. Koldioxidutsläppen i Sverige kommer att minska med över 10 procent. Det är en stor framgång i kampen för bättre miljö.

Detta skapar konkurrenskraft genom att man går före i klimatomställningen. Det gynnar inte bara SSAB som företag utan hela Sverige, som blir ledande i hållbar miljöteknik och bidrar till klimatnytta för hela norra Europa. Det är något som många andra länder vill ta efter.

Känner vi någonstans igen den här historien? Det jag vill säga är att industrin är en del av lösningen – inte problemet. Industrin var ryggraden när vi byggde folkhemmet, välfärden och det svenska välståndet. Nu ska vi använda industrin för en klimatomställning som kan bidra till tillväxt, utveckling och nya jobb i hela Sverige. Den svenska industrin ska vara världsledande i denna omställning.

SSAB:s och hela Sveriges basindustris gröna omställning har en revolutionerade betydelse för klimatet men också för att vi ska kunna vara konkurrenskraftiga för lång tid framöver. Det är otroligt viktigt för ett litet land som Sverige, och det handlar om tusentals jobb.

Det som ligger framför våra fötter nu är att bygga det nya gröna folkhemmet – att ta våra bruksorter och städer till 2.0, in i en ny era i vår historia. Då kan inte staten och regeringen vara passiva. För att det ska finnas allt som krävs för att ett samhälle ska kunna fungera behöver regeringen matcha upp och spela in i den liga som krävs för att bygga den nya gröna industrialiseringen och säkra svenskt välstånd för lång tid framöver.

Min fråga är: Tänker den här regeringen levla upp och spela i den stora liga som krävs framöver? Det är vad som krävs för att kunna ställa om samhällen och för att människor ska kunna ta de jobb som kommer att

finnas och kunna ha ett liv i de städer och samhällen som vi vill se. Vi har gjort det förut, och vi kommer att behöva göra det igen.

Anf. 38 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag ska försöka svara på denna mycket entusiastiska kano-nad av olika ingångar till något som är väldigt angeläget. Det handlar om Sverige, om Sveriges utveckling, om Sveriges omställning och om vikten av att vi har en arbetsmarknad som ser till att behov kan mötas av en kom-petens hos människor.

Vi ska inte ha den här tudelningen. De senaste åtta åren har Sverige dragits isär. En hög arbetslöshet har bitit sig fast. Långtidsarbetslösheten har bitit sig fast. Det har också gått åt rätt håll i Sverige, fast nedåt. I en enorm högkonjunktur som har präglat den här tiden har vi ändå sett att vi har en stor utmaning med över en halv miljon inskrivna på den svenska arbetsförmedlingen. Alla kan kanske inte vara aktuella direkt för reguljära arbeten, men en hel del personer är öppet arbetslösa. Tidigare regeringar har på olika sätt försökt hantera detta så att dessa människor ska komma i arbete, men det har gått så där.

Vi har sett en arbetslivskriminalitet som har vuxit sig allt starkare och där människor far illa. Vi har sett en energipolitik som har fått den svenska basindustri som har byggt det här landet – oavsett om det är SSAB, LKAB eller Boliden – att sitta på sin kammare och gråta. De har undrat: Vad gör ni med vårt land och med vårt fungerande energisystem?

Jag noterar att samtliga ledamöter som var uppe i talarstolen nu pratade om vikten av fossilfri energi och att den ska vara fri från utsläpp av koldi-oxid. Tanken på att kärnkraften ska vara uträknad är numera borträknad av de socialdemokratiska interpellanterna. Tack för det! Tack för att ni vågar stå upp för svensk spetskunskap! Tack för att ni vågar stå upp för den kärnkraft som en gång var planerad för 24 reaktorer! Det blev 12, och nu är det 6 kvar. Tack för att ni inte står kvar vid den näst intill – i det läge vi befinner oss i världen inte bara klimatmässigt utan också säkerhetsmäss-igt – huvudlösa politik som bedrevs!

Jag kan konstatera att interpellanterna och det parti de företräder inte såg detta komma under åtta år. Nu ser man allting komma på en gång, och det är bra. Jag ska försöka stå här tisdag efter tisdag, onsdag efter onsdag och torsdag efter torsdag och försöka förklara för er hur jag ser att det hänger ihop. I energipolitiken är vi på, och vi behöver både kärnkraft, vindkraft och solkraft. Vi behöver de facto fördubbla produktionen i Sve-rige.

Jag ska också säga något om utbildningen. Man ska göra sådant som funkar. Det ska vara effektivt och arbetsplatsnära. När det gäller den med-vetna tolkning som görs från oppositionen av att regeringen skär ned kraf-tigt på utbildningen och folkbildningen noterar jag att också Socialdemo-kraterna erkänner att pandemin i dess värsta delar har upphört. Jag ser att den tidigare regeringen tog bort de satsningar som gjordes under pande-min, och jag ser nu hur den här regeringen till exempel satsar på det som vi vet är effektivt: regional yrkesvuxutbildning. Där ligger vi på ett dubbelt så högt statsbidrag som före pandemin, för det är detta som funkar. Det handlar om språk och jobb.

Anf. 39 ZARA LEGHISSA (S):

Fru talman! Min fråga angående de regionala skyddsombuden blev inte riktigt bemött, men det kanske löser sig under debattens gång.

När det gäller social hållbarhet finns det väldigt många pusselbitar som är lika viktiga och som hör ihop. En annan utmaning i den gröna omställningen berör vår gemensamma välfärd. Detta är en sektor som tillsammans med industrialismen är en förutsättning för att skapa tillväxt. Arbetslösheten är låg i norra Sverige, och antalet personer i arbetsför ålder räcker inte till för att matcha personalbehovet. En trygg och nära vård, skola och omsorg är ju en förutsättning för att alla ska kunna gå till arbetet.

Fru talman! Vår gemensamma välfärd måste tryggas och stärkas, för den verkar i symbios med den gröna omställningen. Men arbetsmiljön är ju inte så tillfredsställande. Det råder brist på utbildad personal. Arbetsbelastningen blir därmed hög och kollegorna för få. Kommuner i norra Sverige befärrar att de kommer att ha svårt att klara personalförsörjningen och att de därmed också kommer att få bekymmer med att klara sitt uppdrag.

Resurserna i regeringens budget till kommuner och regioner är långt ifrån tillräckliga. Personal arbetar övertid, särskilt under semesterperioderna, och sjukskrivningarna är många. Fler tvingas till deltidsarbete och får därmed lägre inkomst. Jag behöver väl inte nämna att en majoritet av dem som arbetar i denna sektor är kvinnor.

Jag undrar om statsrådet och regeringen har någon plan för att stärka välfärdssektorn i norra Sverige. Johan Pehrson menar att kommuners ekonomi är ansträngd på grund av investeringar i samhällsstruktur och att utbyggnationen av skola, vård och omsorg av högsta klass följer befolkningstillväxten och är helt avgörande för en lyckad nyindustrialisering samt att det på längre sikt är positivt att de norrländska kommunerna växer, såväl för den kommunala ekonomin som för samhällsekonomin i stort.

Anf. 40 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag frågade Johan Pehrson när han tänker börja göra vad han säger. Jag konstaterar att det krävs en pandemi för att Johan Pehrson ska göra vad han säger.

Efterfrågan på utbildningsplatser och behovet av en aktiv arbetsmarknadspolitik kan förväntas öka. Det är ekonomisk kris i antågande, och varslen ökar. Omställningsstudiestödet möjliggör för delvis nya grupper att studera, och ungdomskullarna från gymnasiet ökar också. År 2023 är fel tillfälle att skära ned på utbildningsplatser för vuxna, Johan Pehrson – pandemi eller ej.

Johan Pehrson har också sagt att regeringen nu går in och styr gymnasier och att man mer ska styra mot jobb som finns. Med det måste han ha menat att han har tagit den reform som S-regeringen drev igenom i våras och som nu håller på att implementeras till sitt hjärta. När vi hanterade den i riksdagen var Liberalerna tveksamma och hade hellre sett en försöksverksamhet än en fullskalig implementering. Det får sägas vara glädjande att Johan Pehrson nu är för att dimensionering och planering av gymnasial utbildning bättre ska matcha arbetsmarknadens behov.

Men den 5 februari sa Johan Pehrson i *Agenda* att man ser framför sig att människor kan utbildas i södra och mellersta Sverige och att människor kommer färdigutbildade till industrierna i norr. De 100 000 människor

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

som behöver flytta till norr ska alltså utbildas i södra och mellersta Sverige.

Vad menar Johan Pehrson med detta? Den dimensioneringsreform som han just har sagt att han har tagit till sitt hjärta bygger ju på att utbildningsanordnare ska anpassa utbudet efter den regionala arbetsmarknadens behov. Men med detta uttalande verkar det som att Johan Pehrson i stället menar att utbildningsanordnare i södra och mellersta Sverige ska anpassa sitt utbud efter vad som efterfrågas på arbetsmarknaden i norr. Tänker regeringen göra om planerings- och dimensioneringsprinciperna när det gäller gymnasial utbildning?

Vid det här laget är det välkänt att regeringen tänker stänga branschskolorna, och det är bara att beklaga. I *Agenda* sa Johan Pehrson att det kan komma att bli aktuellt med riksintag till viktiga och centrala utbildningar, och hans kollega skolministern sa något liknande i en interpellationsdebatt för någon månad sedan. Men här verkar det vara som med ministrarnas utfästelser om att satsa på utbildning, det vill säga tomma ord. Jag har letat i Tidöavtalet, i regeringsförklaringen, i budgeten och i utredningsdirektiv som denna regering har beslutat om utan att hitta ett enda spår av en skrivelse om riksrekryterande utbildningar. Vad är det för riksrekryterande utbildningar som ministern menar?

Jag skulle, sammanfattningsvis, vilja att ministern reder ut två frågor i sitt nästa inlägg. Den första är: Vad menar ministern ska hända med de gymnasiala utbildningarna? Avser regeringen att ändra på dimensioneringsprinciperna redan innan de nya har införts? Den andra är: Vad är det för riksintag som ministern pratar om?

Anf. 41 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Vill man vara generös och snälltolka, vilket man väl ska, kan man ju se positivt på att arbetsmarknadsministern verkar ge uttryck för en positiv syn på den gröna omställning som sker i norra Sverige och den potential som kommer därmed. Johan Pehrson verkar dessutom dela vår analys från interpellanthållet om att det behövs mer utbildning. Arbetsmarknadsministern sa inte så mycket om bostäder, men han verkar hålla med om att det behövs mer fossilfri el för att möta nyindustrialiseringen och för att Sverige ska kunna ligga i framkant och få tiotusentals nya jobb i stället för att de går till andra länder. Gott så!

Problemet är väl att arbetsmarknadsministern inte riktigt verkar ta till sig vad som är hans och regeringens ansvar när det gäller att skapa förutsättningar för att den gröna omställningen ska lyckas. Arbetsmarknadsministern säger att han fokuserar på utbildning, men utbildningsplatserna blir drastiskt färre än förra året. Bostäder verkar i första hand vara någon annans ansvar. Vad gäller el håller arbetsmarknadsministern med om att vi behöver all el – både kärnkraft och vindkraft. Jag konstaterar dock att regeringen och Sverigedemokraterna tycks ha snurrat in sig i ett kulturkrig som handlingsförlamar dem när det gäller att snabbt växla upp elproduktionen, vilket vindkraften faktiskt kan bidra till.

Jag måste säga att regeringen överlag ger ett ganska yrvaket intryck i dessa frågor. Det börjar bli dags att vakna nu. Kasta bort de ideologiska skygglapparna, rikta blicken norrut och gör det som krävs! Jag lovar att jag kommer att heja på och önska regeringen lycka till – för hela Sveriges skull.

Anf. 42 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Under åren 2008–2010 hade vi en borgerlig regering. Också då hade vi en ekonomisk kris. Den regeringens intresse för svensk basindustri var rätt svalt. Många gånger var vi illa ute – företag flyttade utomlands och så vidare. Det är egentligen de senaste tio åren som vi har kunnat se hur industrialiseringen kommer tillbaka, etablerar sig, växer och har en framtid i Sverige och att man väljer den gröna omställningen här. Denna utveckling har skett. Det handlar om att politiken behöver skapa förutsättningar och tro på det.

Min fråga kvarstår fortfarande: Tänker den borgerliga regeringen fortsätta att vara passiv, titta åt ett annat håll och hoppas att det löser sig med bostäder och välfärd, vilket krävs för att bygga de gröna samhällena och för att den gröna industrin ska finnas här? Eller tänker man aktivt kliva in och vara en av de parter som krävs för att göra denna resa när det gäller ny, svensk och grön industrialisering under de kommande decennierna?

Jag hör fortfarande inte statsrådet svara på detta. Jag hör att det är viktigt, men jag hör inte så mycket mer.

Anf. 43 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Det tar ju lite tid att ställa om en skuta som varit insnöad på ineffektivitet och att sopa undan målkonflikter. Ta det här med energin, till exempel, som ni från interpellanternas sida tar upp. Ni har stått bakom en regering som skurit ned på detta, som gjort att LKAB, SSAB och Boliden har suttit med skrämselhicka och undrat vart deras framtid ska ta vägen, vart basindustrin ska ta vägen.

Det var en fråga uppe om huruvida de regionala skyddsombuden ska få agera. Den utredningen har kommit och remissbehandlas. Svaret på frågan är att jag får återkomma. Jag måste gå igenom detta noga. Det finns verkligen för- och nackdelar – en hel del fördelar. Det får jag återkomma till.

Vi har ändå ett ansvar att bygga bostäder. Alla dessa subventioner som Socialdemokraterna tryckt in i det här landet har lett till några miljonprogramsområden. Jag vet inte om jag tycker att de blev kanon allihop, om vi ser till hur de ser ut och funkade. De byggs nu om till stora delar, vilket är bra.

Det är klart att det måste byggas, men det ska byggas på efterfrågan, att man bygger de hem som människor behöver ha. Då handlar det också om att det måste beredas möjlighet i kommunerna. Det ska vara enklare att bygga och att få tillstånd. Det är så man sätter fart. Tillkortakommandet i Skellefteå, i Kiruna och i andra delar är ju inte att man inte vill bygga. I Kiruna bygger man om hela staden. Man flyttar stora delar för att möta detta.

Det är inte helt självklart att statliga skattepengar som vi tar in från medborgarna och som ska ges till byggherrar som ska bygga åt andra företag är den bästa lösningen. Men vi måste se till att det underlättas och skapas möjlighet för fler nya bostäder.

Sedan en sväng till om den omfattande arbetslivskriminaliteten. Det är också något som äter sig in i samhället, som äter sig in i benmärken i Sverige just nu. Grov organiserad brottslighet finns överallt. Den finns på våra gator, på våra torg. Vi ser den i dessa skjutningar, där Sverige slår rekord.

Människor vågar inte gå ut, liv släcks och drömmar krossas. Denna brottslighet ser inte bara en marknad i bedrägerier mot äldre människor och andra som har svårt att värja sig utan äter sig också in, förutom att fortsätta med sin vanliga vapen- och narkotikahandel och sin utpressning, i våra välfärdssystem, inte minst genom bedrägerier med lönebidrag och skattefusk. Vi hörde om detta i debatten tidigare.

Skattebrottsenheten och Ekobrottsmyndigheten gör enorma insatser för att försöka stoppa de grova gängen. Jag såg dem komma, men det hände väldigt lite. Det är därför vi nu lägger om hela rättspolitikerna för att komma till rätta med det.

Utbildning tycker jag är bra. Jag är den förste att framhålla socialdemokrater som agerar självständigt och inte sitter i knät på människor som har helt andra visioner. Socialdemokraterna skapades ju när Sverige skulle industrialiseras, men ni har valt att samarbeta med ett parti som alltid har velat se till att Sverige avindustrialiseras. Då blir det förstås konstigt.

Det är jättebra att vi nu har gett möjligheter att dimensionera gymnasieutbildningar. Jag tycker inte att det ska ändras. Men det krävs ju att utbildningsanordnarna agerar och tar fram utbildningar som behövs – mer praktiska utbildningar och ännu mer teoretiska utbildningar som kan leda till att det också kommer ingenjörer till de stora satsningarna i norr förutom de duktiga människor som gör jobbet på plats. Det är också viktigt.

Jag återkommer till frågan om att dimensionera på riksnivå och se till att man kan utbilda sig i Örebro eller Malmö och sedan när man är färdig börja jobba i Skellefteå.

Anf. 44 ZARA LEGHISSA (S):

Fru talman! I vårt trygga samhälle ska arbetslivet vara hållbart. Det ska också vara utvecklande. Arbetet ska vara en källa till trygghet, egen försörjning och frihet när man som ung börjar sitt första jobb och ända fram till pensionen.

Vi socialdemokrater står upp för en trygg arbetsmarknad med ordning och reda. Arbetskraftsinvandring ska marknadsprövas. Alla i Sverige ska ha ett tryggt jobb där man varken blir utnyttjad eller utsliten. Vi ska ha goda och rättvisa villkor och en god arbetsmiljö. Det en förutsättning för hög produktivitet i svensk ekonomi, som utmärks av ett högt arbetskraftsdeltagande och hög sysselsättningsgrad där alltid är norm.

Resan till trygga jobb måste också vara socialt hållbar. Utbildning, bostadsbyggande, infrastruktur, välfärd, en meningsfull fritid och även kultur är grundläggande i anställning, i omställning, som ny på svensk arbetsmarknad, som arbetssökande och utifrån vars och ens förutsättningar. Därför behövs det reformer för trygga arbeten.

Nu är det dags att gå från ord till handling. Det gör skillnad för hela Sverige. Jag hoppas att Johan Pehrson kommer att verka för att alla kommuner i hela Sverige får förutsättningar att vara socialt hållbara, att trygga livet mellan husen, och ser nödvändigheten i att motverka arbetslivskriminaliteten. Framtiden finns i norra Sverige.

(Applåder)

Anf. 45 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag tänkte bara kort inleda med att Johan Pehrson bör hålla låg profil när det kommer till att döma andras samarbetspartner. När vi i

dag pratar om den gröna omställningen är inte hela regeringsunderlaget, så att säga, riktigt med på behovet av denna.

Johan Pehrson skrev som sagt i Dagens industri för ett par månader sedan att regeringen ska ta fram en strategi för norra Sverige. En av punkterna som den strategin ska beröra handlar om kompetensförsörjning. Johan Pehrson skriver själv att behovet är stort vad gäller relevanta yrkesutbildningar, högskoleutbildningar och vuxenutbildningar. Ändå väljer den här regeringen att skära i yrkesutbildningarna och att lägga ned branschskolorna.

Det ska också bli spännande att höra Johan Pehrson i sitt sista inlägg reda ut vad han egentligen menade när han i *Agenda* sa att dimensioneringen ska styras på nationell nivå.

En debattartikel i Dagens industri i all ära, men det är nu dags att leverera. Industrin ligger i framkant men kan inte göra det länge om inte regeringen levererar de förutsättningar som behövs. Johan Pehrsons del i detta är såklart arbetsmarknadspolitiken och matchningsfunktionen mellan arbetskraftsutbud och arbetskraftsefterfrågan. Utbildningspolitiken är en given del av det, men också arbetsmarknadspolitiken.

Jag konstaterar att Johan Pehrson säger att han vill satsa på utbildningen men att han i verkligheten fortsätter stå upp för de nedskärningar som han själv har lagt fram i budgeten.

(Applåder)

Anf. 46 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag tackar för glädjeyttringarna, men jag gissar att de inte primärt var till mig. Det är roligt när det är lite fart i kammaren.

Vi måste självklart ha en på alla sätt, också socialt, hållbar utveckling. Mitt ansvarsområde är primärt Arbetsförmedlingen, men som företrädare för regeringen kliver jag gärna in och pratar om hela utbildningssystemet. Ungdomsutbildningen är central. Vi har i årtal sett hur ungdomar slås ut från grundskolan och inte kommer in på gymnasiet. Förr eller senare kommer de via någon omväg rätt in på Arbetsförmedlingen och riskerar att bli långtidsarbetslösa. Vi vet att andelen unga personer, eller personer över huvud taget, med fullgod gymnasieutbildning – det räcker med Godkänd – är nästan obefintlig.

De personer som befinner sig i arbetslöshet är personer som under lång tid har fått etsa sig fast i den smärta som det innebär att vara långtidsarbetslös utan att ha fått tillräckliga krav på sig eller tillräckligt mycket hjälp under de år som har gått. För detta finns det ett ansvar bland personer här i kammaren.

Vi gör stora satsningar på skolan, för det finns ingen bättre arbetsmarknadspolitik än att alla går ut skolan med godkända betyg. Att fler väljer gymnasier som är både praktiskt inriktade och teoretiskt inriktade kommer inte heller att skada framtidens arbetsmarknad. För dem som har dåliga språkkunskaper – strunta i varför, det är ett misslyckande som vi ska ändra på – satsar vi på yrkesvuxutbildning där både språk och yrkesutbildning mixas för att de sedan ska komma i jobb. Detta har vi också goda erfarenheter av.

Arbetsförmedlingen ska anvisa fler till arbetsmarknadsutbildningar. Jag har sagt att vi ska titta på riksansvar och att staten måste kliva in. Det

här kommer vi att återkomma till för att ta ett större ansvar så att man till exempel kan gå utbildningar som annars är regionalt anpassade. Det handlar inte om den grundläggande gymnasieskolan eller grundskolan utan om arbetsmarknadsutbildningar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2022/23:210 om insatser för att få fler utrikes födda kvinnor i arbete

Anf. 47 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Teresa Carvalho har frågat mig vilka förslag jag och regeringen har för att fler utrikes födda kvinnor ska komma i arbete, vilken bedömning vi gör av kostnadsutvecklingen för kommunernas försörjningsstöd när man väljer att minska resurserna till arbetsmarknadspolitiska program och om jag tänker ta några initiativ med anledning av detta. Vidare har Teresa Carvalho frågat mig hur jag bedömer att nedskärningarna på de arbetsmarknadspolitiska programmen kommer att påverka gruppen utrikes födda kvinnor och om jag har för avsikt att vidta några åtgärder.

I dag står alltför många utrikes födda, särskilt kvinnor, långt från arbetsmarknaden, utan en egen inkomst och därmed utan verklig möjlighet till frihet att självständigt forma sitt liv och etablera sig på arbetsmarknaden.

Alla som kan arbeta ska göra det. Regeringen arbetar för att öka både incitamenten och drivkrafterna för utrikes födda, framför allt kvinnor, att gå från bidrag till arbete och på så sätt minska utanförskapet och bli en del av den svenska arbetsmarknaden. Detta leder på sikt till självförsörjning och egenmakt att forma sitt liv och sin egen ekonomi.

Det riksdagsbundna jämställdhetspolitiska målet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv, och det behövs i vissa fall påtagligt bättre incitament för nyanlända kvinnor att gå ut i arbete. En särskild utredare har därför i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder som syftar till att förbättra utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden (dir. 2022:42).

Kunskaper i svenska språket är avgörande för att nyanlända ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Undervisningen i sfi ska ses över i syfte att förstärkas. Arbetet med att anvisa fler till reguljära studier ska fortsätta, och regeringen har i budgetpropositionen för 2023 föreslagit att vuxenutbildningen ska stärkas för att motverka arbetslöshet.

Regeringen bedömer att det finns utrymme för effektivisering av arbetsmarknadspolitiken. Genom att prioritera kostnadseffektiva insatser som är arbetsplatsnära och som bidrar till en hög sökaktivitet kan anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser minskas 2023.

Trots en minskning av anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser finns utrymme för en fortsatt ökning av insatser i förhållande till nuvarande nivåer med en inriktning som svarar mot utmaningarna på arbetsmarknaden. Det handlar om matchningstjänster, arbetsmarknadsutbildning och att fler ska kunna ta del av arbetspraktik.

Neddragningen av anslaget för arbetsmarknadspolitiska program påverkar inte antalet personer som kan få aktivitetsstöd för sin försörjning vid deltagande i program. Snarare budgeterar regeringen för ett högt antal deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser även utanför ramprogrammen.

Subventionerade anställningar kan – rätt utformade – ha tydliga positiva effekter på möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden, särskilt för långtidsarbetslösa och nyanlända. Andelen nystartsjobb och introduktionsjobb som går till kvinnor har ökat jämfört med 2021. Det ökade antalet kvinnor utgörs i nio fall av tio av utrikes födda kvinnor. Sammantaget pekar ökningen av kvinnors andel i stöden på att avvecklingen av extratjänster till stor del har kompensrats av andra subventionerade anställningar till kvinnor.

På längre sikt har de fyra samarbetspartierna i Tidöavtalet enats om att arbeta för att en stor bidragsreform ska genomföras under mandatperioden som bland annat syftar till att förbättra incitamenten för människor att komma ut i arbete och därmed pressa tillbaka utanförskap.

Anf. 48 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! I morgon är det internationella kvinnodagen, och tyvärr ser vi att den ekonomiska ojämställdheten ökar för första gången på väldigt länge.

Få politikområden påverkar jämställdheten så mycket som arbetsmarknadspolitiken, och det finns både glädjeämnen och orosmoln, kan vi konstatera. Sverige ligger i topp inom EU när det kommer till kvinnors sysselsättningsgrad och arbetskraftsdeltagande. Men vi har också en alldeles för hög långtidsarbetslöshet, särskilt bland utrikes födda kvinnor med kort utbildningsbakgrund.

Eftersom vi samtidigt har en hög efterfrågan på arbetskraft drar vi socialdemokrater slutsatsen att det behövs mer utbildning och andra individanpassade stödinsatser för att få också dessa kvinnor närmare arbetsmarknaden och slutligen i jobb och egen försörjning. Men regeringen och Sverigedemokraterna väljer tvärtom att skära ned på vuxenutbildningen och den aktiva arbetsmarknadspolitiken med miljardbelopp samtidigt som vi går in i lågkonjunktur.

Mot denna bakgrund har jag frågat arbetsmarknads- och integrationsministern vad regeringen tänker göra för att fler utrikes födda kvinnor ska komma i arbete. Vad fick jag för svar uppläst nyss? Jo, på sikt finns tankar om en bidragsreform. Varför regeringen inte sätter igång med den nu framgår inte. Annars fanns det inget konkret om nya reformer. Det mesta ska tugga på som tidigare men med mindre resurser. Detta icke-svar tycker jag är ganska symtomatiskt.

Den som följer Johan Pehrson i sociala medier har fått ta del av både pizzabak och semmelfika, men politiskt krafttag för att få fler i arbete lyser samtidigt med sin frånvaro. Den 18 november gjorde arbetsmarknadsministern ändå ett inlägg där han deklarerade att han i sin nya roll tänker lägga extra fokus, ja till och med sitt helhjärtade fokus, på utrikes födda kvinnor, som har halkat efter på arbetsmarknaden. Så döm om min förvåning när jag läste regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen och fann att arbetsmarknadsministern nu tvärtom har suddat ut just den styrningen. Det

blev alltså inte fler mål eller skarpare styrning, som man kan förvänta sig av ett extra fokus, utan i stället har de tidigare skrivningarna försvunnit.

Jag instämmer naturligtvis till fullo i arbetsmarknadsministerns slutsats i inlägget från den 18 november, att det behövs ett särskilt fokus på utrikes födda kvinnor och deras möjligheter att komma i egen försörjning och arbete, eftersom det är en grupp som har halkat efter på arbetsmarknaden och eftersom vi ser i uppföljningen att gruppen har fått oproportionerligt lite stöd från Arbetsförmedlingen.

Fru talman! Jag skulle vilja be arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson att förtydliga hur han avser att fokusera "helhjärtat" på utrikes födda kvinnor när han samtidigt plockar bort de mål och skrivningar som styr mot just det från regleringsbrevet till den ansvariga myndigheten.

Anf. 49 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Långtidsarbetslösheten är ett fruktansvärt gissel som stenhårt har bitit sig fast i samhället under de år som ni ska ta ansvar för, Teresa Carvalho. Det gäller Norrköping och hela Sverige. Det har ätit sig in och tagit bort människors livschanser och kvinnors egenmakt.

Datomet den 8 mars handlar om att vi ska fortsätta att jobba för kvinnors rätt till frihet och frigörelse på alla sätt. Inte minst gäller detta de kvinnor som finns i den långtidsarbetslöshet som har ätit sig fast, som är på en enormt hög nivå. Det gäller inte sällan utomeuropeiskt födda kvinnor som har invandrat till Sverige.

Detta beror på att man inte har gjort det man nu säger. Jag är otroligt glad när Socialdemokraterna i opposition kvicknar till och kommer med uppfriskande förslag om att öka kraven för etableringsersättning och att öka kraven på motprestation för försörjningsstöd. Vi har gått till val, och vunnit valet, på att bry oss om människor. Att ställa krav är att bry sig, att ge hjälp och stöd.

Vidare ska vi titta på hur sfi fungerar brett. Vad gäller kvinnorna som inte har lärt sig svenska, trots socialdemokratiskt geniarbete under åtta år, ska vi inte gråta över spilld mjölk, utan vi ska göra vad vi kan för att hjälpa dem nu. Därför har vi fördubblat statsanslaget för yrkesvux, det vill säga att arbeta med svenskan och jobba samtidigt för att därmed förr eller senare komma in i ett reguljärt arbete.

Vi ökar kraven på Arbetsförmedlingen att anvisa till arbetsmarknadsutbildningar. I detta finns jämställdhetsintegrering med fullt ut. Vi ställer krav på ökad rörlighet. I den förra interpellationsdebatten uttrycktes det fint att personer ska få hjälp och stöd ute i livet mellan husen. Det handlar om människor. Det är därför vi satsar på kvinnors organisering. I stället för att klaga på gubbar som kontrollerar kvinnorna kan vi se till att kvinnorna får hjälp att organisera sig. Vidare handlar det om att satsa på meningsfull fritid för ungdomar. Det påverkar kvinnor som inte sällan, rätt eller fel, har ett stort ansvar för familjen och barnen men som i övrigt är kontrollerade.

Vi gör detta nu därför att vi tror att det är möjligt att komma längre. Om man kom till Sverige för ett, två, tre, fyra, fem, sex, sju eller åtta år sedan är det dags att i dag, om man inte har gjort det tidigare, lära sig

svenska och få hjälp och stöd att komma in i arbetspraktik eller yrkesvux-utbildning, som det nu satsas stort på.

Det finns inte socialdemokratiska extratjänster, men nu har det pekats på att det finns en hel del andra subventionerade tjänster. Snart kommer etableringsjobben, och de kan leda till ett ökat fokus inte bara mot vård och omsorg i offentlig sektor utan också mot industrin. Det är bra.

Jag hör inte till dem som skäller på alla försök som har gjorts. Det har gjorts bra försök, men jag konstaterar att det är nu som Socialdemokraterna vill ställa krav – och jag välkomnar det.

Anf. 50 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag börjar med att konstatera att ministern inte har något bra svar på hur han ska fokusera helhjärtat på att få fler utrikes födda kvinnor i arbete samtidigt som han plockar bort de mål som vi hade i Arbetsförmedlingens regleringsbrev. Han plockar bort det som fanns i regleringsbrevet. Dessutom påminner jag om att han skär ned på den aktiva arbetsmarknadspolitiken och på vuxenutbildningen med miljardbelopp.

Ministern pratar här om ökade krav och säger att han är glad över att vi socialdemokrater har piggnat till i opposition – att vi nu ser att det behöver ställas krav på människor. Jag vill vara tydlig och påminna arbetsmarknadsministern om att vi socialdemokrater skruvade på flera kranar samtidigt när vi satt i regeringen under förra mandatperioden. Vi ökade stöden och kraven. Bland annat införde vi en utbildningsplikt för nyanlända som behöver det. Vi gjorde etableringsinsatserna till en skyldighet, inte bara en rättighet – som den tidigare alliansregeringen gjorde. Det var vi som initierade aktivitetsplikten inom försörjningsstödet. Vi får se om den nuvarande regeringen fullföljer detta. Vi socialdemokrater anser att det behövs både stöd och krav, men regeringen stirrar sig blind på kraven och sänker stöden. Det tycker vi är fel.

Låt mig gå tillbaka till min fråga om regleringsbrevet och de utrikes födda kvinnorna. Jag tänker inte ge mig här, utan det är Johan Pehrson som ska svara på frågorna.

Hur sätter Johan Pehrson ett helhjärtat fokus på att få fler utrikes födda kvinnor i arbete när man tar bort styrningen från regleringsbrevet? Hur ska den ansvariga myndigheten förstå att Johan Pehrson vill ha mer fokus, inte mindre fokus, när han plockar bort de skrivningar som fanns tidigare? Hur kommer det sig att Johan Pehrson så lättvindigt bytt fot om inriktningen i arbetsmarknadspolitiken? Först var det tydligt, och nu hör vi ingenting. Det syns inte heller i regleringsbrevet. Kan det måhända vara så att det finns en koppling till att Sverigedemokraterna skrev en kommittémotion till arbetsmarknadsutskottet med förslag om att regeringen ska se över och på sikt avveckla det man kallar särlösningar baserade på födelseland?

Nu förstår alla att det inte är så det fungerar, det vill säga olika insatser baserat på vilket land man är född i. Men det går inte att tolka på annat sätt än att det Sverigedemokraterna är ute efter är att det inte ska läggas resurser och insatser på utrikes födda, trots att det många gånger är precis samma insatser som också riktas till andra långtidsarbetslösa.

Jag kan konstatera att Johan Pehrson i november drog slutsatsen att det mest verkningsfulla för att bekämpa långtidsarbetslösheten är att se till att fler utrikes födda kvinnor kommer i arbete. Det är där fokus ska ligga. Men

sedan har han uppenbarligen svängt, troligtvis på Sverigedemokraternas order.

Jag tycker att detta är ett svek mot de utrikes födda kvinnorna i vårt land, som troligtvis kommer att få det svårare att komma i arbete, det vill säga egen försörjning. Det är grunden för frihet och jämställdhet. Men det är inte bara ett svek mot de kvinnorna utan det är ett svek mot hela Sverige när regeringen inte gör allt den kan för att bryta den segregation som sliter sönder vårt land för att i stället öka jämställdheten.
(Applåder)

Anf. 51 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Under åtta år har klyftorna fördjupats, och under åtta år har långtidsarbetslösheten bitit sig fast bland mängder av grupper. Men den största gruppen är utrikes födda kvinnor. Det är de som är långtidsarbetslösa.

Därför finns en särskild utredning som enligt direktiven tittar på vad det är som gör att kvinnor inte lär sig på sfi eller kommer ut på arbetsmarknaden. Det är personer som har kommit till vårt land för ett, två, tre eller fyra år sedan – och ni har tittat på och hoppats på att det nog ska bli bra. Sedan kör ni stenhårt på att det ska vara nya krav på människor att flytta eller göra en motprestation för att få försörjningsstöd eller etableringsersättning. Jag tycker att det är bra, och jag deltar gärna i det arbetet. Men det här är ett något sent uppvaknande. Nu ska vi se till att det här blir verklighet, och det är bra om det finns stöd.

Socialdemokraterna måste ändå förstå detta att regera med goda ambitioner, att inte vara styrd av något annat parti – hoppas jag. Jag skulle aldrig komma på tanken att insinuera att Socialdemokraterna var styrda av Miljöpartiet. Det kunde inte hända att identitetspolitik och konstigheter styrde Socialdemokraterna när Miljöpartiet satt i regeringen. Vad obehagligt att säga som det är – det ska vi inte göra!

Nu är det fråga om utländskt födda kvinnor. Men jag ska säga att utländskt födda kvinnor är ett vitt begrepp. Det kan vara amerikanska kvinnor, brasilianska kvinnor eller kanadensiska kvinnor – det ser olika ut – och det finns belgiska och finska kvinnor. Vi vet att det handlar om länder utom Europa, och det behöver man möta på olika sätt.

Här finns kvinnor som har invandrat till Sverige från Syrien, Etiopien eller Somalia. Vi vet att förutsättningarna för att hjälpa dem med praktisk integration och etablering på plats i en kommun ser olika ut. Men vi har en utredning som vi nu ändrar lite grann för att få tydligare mätbara delar för att se vad det är som inte har fungerat.

Jag misstror inte Socialdemokraterna. Jag har ingen annan tro än att ni vill väl. Men det är magstarkt med detta tonläge när ni lämnar efter er ett Sverige som har enorma integrationsproblem och där separatisterna åter sig in. Separatisterna har kommit in i folkvalda församlingar. Vi hade nyss en debatt om arbetslivskriminalitet. Vi har ett utanförskap som plågar människor och berövar dem deras frihet.

Vi ändrar nu det här, och det viktigaste är naturligtvis att människor lär sig svenska och kommer i arbete. För 20 år sedan stod Liberalerna i den här kammaren och sa att vi ska lära oss svenska i Sverige och att det är helt avgörande. Då möttes man av något annat från Socialdemokraterna.

Det var i stort sett något som ondskan släpat in. Men jag är glad att Socialdemokraterna har piggat på sig i opposition.

Prot. 2022/23:70
7 mars

Anf. 52 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Johan Pehrson har synpunkter på tonläget från Socialdemokraterna när vi påpekar att segregationen sliter sönder vårt land och att det behövs fler insatser för att bryta segregationen och öka jämställdheten. Jag tycker att *det* är ganska magstarkt, särskilt när ministern inte svarar på de konkreta frågor jag ställer om varför ministern först pekar ut att det som är mest verkningsfullt för att bekämpa långtidsarbetslösheten i vårt land är att sätta extra fokus på utrikes födda kvinnor och sedan suddar bort de skrivningar som fanns om just detta i regleringsbrevet.

Det är helt fel att påstå att det är ett sent uppvaknande från Socialdemokraternas sida att vi ser att det behövs både krav och stöd för enskilda. Det är helt uppenbart fel med tanke på att vi har genomfört flera reformer för att öka både kraven och stöden.

Jag vill också påminna om att etableringstiden har sjunkit rejält under Socialdemokraternas tid vid regeringsmakten. Sysselsättningsgraden har gått upp. Allt har alltså inte varit fel. Men jag är den första att understryka att långtidsarbetslösheten är för hög. Vi är inte nöjda, naturligtvis inte. Det behövs fler insatser.

Det är därför vi är så vansinnigt kritiska till att regeringen skär ned på vuxenutbildningen och den aktiva arbetsmarknadspolitiken och nu dessutom tar bort styrningen mot just den här gruppen i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen. Vi kan ju se att den styrning som vi hade gav resultat. Det blev ju fler kvinnor i arbetsmarknadsutbildning när vi skrev in det i regleringsbrevet. Om arbetsmarknadsministern nu vill att det ska vara extra fokus på den här gruppen, varför tar man då bort den styrningen från regleringsbrevet?

(Applåder)

Anf. 53 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Vi behöver kanske inte förlänga det här, men alltså: Socialdemokraterna styr. Den största gruppen som är långtidsarbetslös blir utrikes födda kvinnor.

Vi fokuserar nu på att göra allt vi kan för dem. Vi har en särskild utredning, och vi ska få ned långtidsarbetslösheten. Allt detta som görs för jämställdhetsintegrering och allt detta som görs på olika håll för att se till att man lättare kommer in på yrkeshögskola, på komvux och yrkesvux och på arbetsmarknadsutbildningar, detta görs ju nu. Det är ju på gång, delvis för att Socialdemokraterna själva till slut identifierade detta. Det välkomnar jag.

Nu är fokus på att få ned långtidsarbetslösheten. Om man gör detta kommer man inte runt det faktum att det är utrikes födda kvinnor som är långtidsarbetslösa. Men jag kan säga det tio gånger om det underlättar för Socialdemokraterna att förstå att långtidsarbetslösa individer till stor del är utrikes födda kvinnor. Jag vet inte om jag ska skicka med en liten ord-bok med regleringsbreven för att förklara detta med lite statistik. Om det underlättar gör jag gärna det, för jag vill inte att vi ska missförstå varandra på detta område.

Svar på
interpellationer

Vi kan säkert komma att ha olika åsikter när det ska genomföras åtgärder. Jag tror att den reguljära utbildningen med arbetsplatsnära utbildningar eller subventionerade anställningar är bättre. Låt oss tycka olika där vi tycker olika! Men vi vill göra vad vi kan för att hjälpa utrikes födda kvinnor in på arbetsmarknaden.

Har man inte kommit in efter år ett, två, tre, fyra, fem, sex, sju eller åtta är det dags att göra det nu. Då är det svenska, och då är det jobb. Då krävs det också en bidragsreform, men den är ju inte klar än. Vi jobbar med den. Många saker vi måste göra nu handlar om att hantera den omfattande inflation som vi har i Sverige som gör alla människor fattiga. De enda som kompenseras är personer som studerar, pensionärer och personer med graviditetspeng. Vanliga löntagare får det svårare. Det är en jätteutmaning vi har i denna inflationsekonomi – som inte heller, vill jag understryka, är enbart Socialdemokraternas fel men som vi måste hantera.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 17 Svar på interpellation 2022/23:211 om arbetsmarknadsutbildningar

Anf. 54 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Serkan Köse har frågat mig hur jag avser att säkerställa att arbetsmarknadsutbildningarna blir fler och mer jämställda och att de erbjuds tidigare under arbetslösheten. Vidare har han frågat mig om jag avser att verka för att utbildningsutbudet blir bättre än i dag för att möta de yrkesverksammas behov, och i så fall hur. Slutligen har han frågat mig om jag avser att utreda hur upphandlingen av arbetsmarknadsutbildning kan göras mer effektiv för att undvika problem med överklaganden, långa ledtider och avbrott när nya utbildningar ska dras igång.

Sverige står inför en lågkonjunktur, och arbetslösheten förväntas öka framöver. Samtidigt har många arbetsgivare fortsatt svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens, vilket inte är något nytt problem. Redan när regeringen tillträdde var arbetslösheten hög och bristen på arbetskraft rekordstor på flera områden på arbetsmarknaden. Utbildning är en viktig del i att komma till rätta med detta.

Det reguljära utbildningssystemet utgör stommen när det gäller utbildningen av arbetskraft. Arbetsmarknadsutbildningen är ett viktigt komple-

ment till den reguljära utbildningen och ett av många verktyg hos Arbetsförmedlingen för att möta arbetsgivares kompetensförsörjningsbehov. Arbetsmarknadsutbildning ska också underlätta för den enskilde att få eller behålla ett arbete.

Regeringen har gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att utveckla och förbättra sitt arbete med arbetsmarknadspolitiska insatser och arbetsgivarkontakter (A2022/01638). En del i detta är att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning, vilket regeringen också bedömer att det finns ekonomiskt utrymme att göra.

Gällande insatser tidigt under inskrivningstiden finns kommande år ett ökat utrymme för Arbetsförmedlingen att anvisa till arbetsmarknadspolitiska program utanför ramprogrammen jämfört med 2022. Utvärderingar visar att arbetsmarknadsutbildning bidrar till att fler arbetslösa kommer i arbete, och detta gäller särskilt arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det är Arbetsförmedlingen som bedömer och beslutar om vilka som ska anvisas till insatsen.

Alla som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen ska ges förutsättningar att ta del av stöd och insatser på lika villkor. Arbetsförmedlingen har i uppdrag att fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering. Arbetsförmedlingen har vidare interna mål om att öka jämställdheten och jämlikheten i användningen av insatser, bland annat att andelen nya beslut om arbetsmarknadsutbildning som går till kvinnor ska öka. Myndigheten arbetar aktivt med frågan, och jag kommer att fortsätta följa detta arbete.

Regeringen har gett Arbetsförmedlingen som mål att prioritera arbetet med personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa i syfte att dessa personer ska övergå till arbete eller utbildning (A2022/01638). Det finns möjlighet för arbetslösa att studera inom det reguljära utbildningsväsendet med aktivitetsstöd i upp till ett år. Möjligheten gäller studier vid komvux, universitet eller högskola, yrkeshögskolan och folkhögskolan. Möjligheten att studera med aktivitetsstöd breddades till en större målgrupp 2020. Fler kvinnor än män tar del av studier med aktivitetsstöd.

När det gäller upphandling har Arbetsförmedlingen under 2022 fått till stånd ett antal avtal om arbetsmarknadsutbildningar som myndigheten bedömer möjliggör ett ökat antal deltagare. Det finns även andra delar i detta arbete som är viktiga, bland annat att ledtiderna mellan upphandling och anvisning inte är omotiverat långa och att myndigheten på ett effektivt sätt kan hitta lämpliga deltagare. Det pågår ett internt arbete hos Arbetsförmedlingen i syfte att effektivisera arbetet med arbetsmarknadsutbildningarna. Arbetsförmedlingen ansvarar för upphandlingen av arbetsmarknadsutbildningarna, bland annat utifrån behov på arbetsmarknaden och befintlig upphandlingslagstiftning.

Den 1 juli i år träder ändringar av skollagen (2010:800) i kraft som bland annat handlar om att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och komvux.

Regeringen avser att noga följa Arbetsförmedlingens arbete med arbetsmarknadsutbildningarna liksom den bredare kompetensförsörjningen bland annat utifrån de uppdrag myndigheten har.

Prot. 2022/23:70

7 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 55 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Jag vill inleda med att tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Jag håller med om att det är en orolig ekonomisk tid, och allt tyder på att arbetslösheten kommer att öka. Jag instämmer också i statsrådets svar att man behöver satsa på mer utbildning för att komma till rätta med detta. Så långt kan vi säga att vi är överens.

Fru talman! Problemet är att det statsrådet säger och det statsrådet gör i den här kontexten inte går ihop. Jag har ett exempel från Liberalernas budgetmotion från 2022 där det står att de säger nej till bland annat utbyggd arbetsmarknadsutbildning. Det står tydligt att Liberalerna avvisar den stora satsning som görs på arbetsmarknadsutbildning ”som riskerar att låsa in människor i utbildning”.

Liberalerna vill också minska satsningen på arbetsmarknadsutbildningar med 829 miljoner kronor för 2024. Därför är statsrådets svar att han vill satsa på utbildning inte trovärdigt. Johan Pehrson har dragit ned på resurserna till vuxenutbildning och yrkesutbildning med över 1 miljard kronor i år jämfört med förra året.

Jag vill påstå att det är kontraproduktivt att regeringen tagit bort pengarna till extra utbildningsplatser, inte minst nu i en lågkonjunktur. Bara vid landets folkhögskolor försvinner 3 000 extraplatser, vilket innebär att en mängd yrkesinriktade utbildningar försvinner för de personer som står långt från arbetsmarknaden.

Under Socialdemokraternas tid i regering byggde vi ut antalet utbildningsplatser inom komvux, yrkeshögskolan, folkhögskolan och högskolan med över 160 000 platser, vilket var helt avgörande för att stärka kompetensförsörjningen runt om i landet. Men mer måste absolut göras.

Om man ska analysera och karakterisera den svenska arbetsmarknaden i nuläget kan man konstatera att den lider av mismatchning, det vill säga en oförmåga att matcha lediga jobb å ena sidan med arbetssökande som har rätt kompetens å andra sidan. Arbetslösheten har bitit sig fast på en hög nivå samtidigt som det i dag råder stor efterfrågan på arbetskraft inom flera sektorer.

Ett tydligt tecken på att mismatchning råder är att tre av tio rekryteringsförsök i dag misslyckas, vilket Svenskt Näringsliv också konstaterade i sin nyligen släppta rapport *Vrid upp volymen – fler i arbetsmarknadsutbildningar som leder till jobb*.

Jag konstaterar att i stort sett alla branscher inom såväl privat som offentlig sektor har stora svårigheter att hitta den kompetens man söker. Statsrådet hänvisar i sitt svar till att man gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att utveckla och förbättra arbetet med arbetsmarknadspolitiska insatser. Samtidigt har Sverigedemokraterna och Johan Pehrson fått igenom omfattande nedskärningar inom den aktiva arbetsmarknadspolitiken och mindre resurser till Arbetsförmedlingen. Minskningen är 1,5 miljarder kronor.

Nedskärningarna får konsekvenser för arbetsmarknadspolitiken, individen, samhället och kompetensförsörjningen i Sverige. Därför är det inte trovärdigt att statsrådet svarar att arbetsmarknadsutbildningar är ett viktigt komplement till den reguljära utbildningen. Jag ställer frågorna igen eftersom jag känner att jag inte riktigt fick svar på dem, inte minst när det gäller kompetensförsörjning men även arbetsmarknadsutbildningar.

Hur avser statsrådet att säkerställa att arbetsmarknadsutbildningarna blir fler och erbjuds tidigare under arbetslösheten? Avser statsrådet att verka för att utbildningsutbudet ska möta de yrkesverksammas behov bättre än i dag, och i så fall hur?

Svar på
interpellationer

Anf. 56 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Under de senaste åtta åren har, som Serkan Köse mycket riktigt påpekade, antalet utbildningsplatser för vuxna ökat med motsvarande 160 000 studenter, inom folkbildningen, vuxenutbildningen, akademien och yrkeshögskolan. De sista fyra av dessa åtta år har denna utbyggnad skett tillsammans med Liberalerna. En del av detta har handlat om möjligheten att anvisa till studier i det reguljära utbildningssystemet, vilket har sin grund i ett behov av utbildning som arbetsmarknaden efterfrågar – ett behov som även arbetsmarknadsutbildning skulle kunna fylla.

Då är det, för mig som huvudsakligen är utbildningspolitiker, tragiskt att höra att Liberalerna inte bara har övergivit linjen att utbyggnaden av de reguljära utbildningsplatserna för vuxna ska fortgå utan därtill skär ned stort på arbetsmarknadsutbildningen.

Man kan summera detta med Serkan Köses uppgifter, som jag utgår från är korrekta. Jag tyckte att Serkan sa 829 miljoner i minskade anslag till arbetsmarknadsutbildning under nästa år. Därtill kommer de folkbildningsnedskärningar på 492 miljoner som ligger i årets budget, vuxminskningar på 1,25 miljarder samt minskningar på akademien med 86 miljoner och på yrkeshögskolan med 104 miljoner. Aggregerat handlar detta om en herrans massa utbildningsplatser. Jag vet inte hur många platser det kan handla om i arbetsmarknadsutbildningen, men om man adderar de andra fyra formerna handlar det om i runda slängar 30 000 färre platser 2023 än 2022.

Johan Pehrson är fortfarande svaret skyldig. Jag försökte ställa denna fråga i en tidigare interpellationsdebatt i kväll, och jag tycker att den förtjänar att upprepas utan att för den skull kapa Serkan Köses fråga om arbetsmarknadsutbildningar. Johan Pehrson säger sig hela tiden vilja satsa på utbildning och säger att utbildning är vägen till en bättre matchning på arbetsmarknaden. Ändå agerar han i rakt motsatt riktning när han ska göra saker. När kommer Johan Pehrson att börja göra det han säger?

Anf. 57 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Låt oss börja lite med Serkan Köses fråga. Det är klart att det finns en skillnad här. Liberalerna fokuserar på effektivitet och kvalitet. Jag ska erkänna att jag nog aldrig kommer att få uppleva den stund när jag står här eller sitter på Serkan Köses plats och Socialdemokraterna i opposition inte har mer och mer pengar till platser. Men vi har ett väldigt stort fokus på effektivitet och kvalitet.

Det är därför Arbetsförmedlingen under det senaste helår som har passerat, 2022, skickade tillbaka en massa pengar. Det är också därför vi nu, när vi nu jobbar med att effektivisera upphandlingen av arbetsmarknadsutbildningar – det finns ett uppdrag där som Arbetsförmedlingen jobbar med för att få till stånd lite snabbare, kortare upphandlingar, kanske lite mer utanför ramavtalet – bedömer att det finns goda möjligheter att få fler

arbetsmarknadsutbildningar än 2022. Det är ett sätt att säkerställa kvalitet och ändå öka volymen.

Men det är klart att om man bara vill ha en massa arbetsmarknadsutbildningar som kanske blir tomma, som får ställas in och bara kostar pengar, blir det väldigt dyrt. Jag vill påminna om att varenda krona som vi satsar på Arbetsförmedlingen, i förvaltningsanslag eller till alla program, är medborgarnas pengar. Medborgare som jobbar och betalar skatt vill ha kvalitet och effektivitet i detta. Det är väl en central del.

Det är klart att de människor som i dag är inskrivna hos Arbetsförmedlingen befinner sig i en mycket svår situation. Många människor befinner sig i långtidsarbetslöshet efter de år som har passerat och upplever smärtan i utanförskapet och bristen på egenmakt över sitt liv. Det är klart att det är fruktansvärt; det måste minska. Men då måste man hela tiden fokusera på effektivitet, kvalitet, en mycket arbetsnära subvention av anställningar och ett starkt fokus – som vi ändå har med nystartsjobb och de kommande etableringsjobben – på att det ska övergå i reguljär anställning så att det inte bara blir en luftlandsättning på en plats som i och för sig är bra. Vi satsar också på praktik, vilket vi tror är centralt.

Jag har lite svårt att möta detta. Den förra regeringen lämnade tillbaka pengar. Vi har nu kvalitet. Enligt alla beräkningar och de prognoser vi har från Arbetsförmedlingen ska man nu ha haft mer arbetsmarknadsutbildning än tidigare. Och jag har respekt för att ni vill ha ännu mer. Jag förstår det. Men vi kan inte stå här och diskutera hur Arbetsförmedlingen under den tidigare politiska regimen fick lägga ned utbildningar. De upphandlades och sjuksattes, men ingen kom dit. Det är ett slöseri med pengar. Så det är ett stort ansvar att se till att man har effektivitet och kvalitet.

Jag kommer att återkomma till frågan om vuxenutbildningen, där jag på fullt allvar hävdar att vi måste vara överens om att det var en rimlig åtgärd att avsluta de insatser som avslutades av den förra regeringen, och som vi också konfirmerade att vi avslutade på grund av att pandemin är över. Det motsäger inte heller att Socialdemokraterna i dag i opposition har ännu mer pengar till ännu fler utbildningsplatser. Men den förra regeringen avslutade pandemisatsningarna, och vi lägger nu till nya pengar. Frågan är inte om Socialdemokraterna har mer pengar – det kan man se i vartenda tabellverk. Men var är kvaliteten, och var är effektiviteten?

Anf. 58 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för debatten! Låt mig börja med diskussionen om att Arbetsförmedlingen har skickat tillbaka pengar. Jag håller med – Arbetsförmedlingen ska inte skicka tillbaka pengar, utan pengarna ska användas till det de är avsatta för. Men låt oss konstatera att man behöver titta på varför Arbetsförmedlingen skickar tillbaka pengar. Det kan handla om att man inte har gjort av med dem på programinsatser. Man kanske inte har betalat ut så mycket i a-kassa som man hade räknat med. Jag vill också påminna Johan Pehrson om att när han satt i regering mellan 2006 och 2014 skickade Arbetsförmedlingen varje år tillbaka pengar. Under finanskrisen 2008 skickade Arbetsförmedlingen tillbaka 16 miljarder. Detta är alltså inget nytt. Om vi ska problematisera denna diskussion tror jag att vi behöver titta på orsakerna till att detta sker.

Statsrådet pratar om yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar och att alla platser kanske inte har fyllts. Låt oss konstatera att arbetsmarknads-

utbildningen har varit den svenska arbetsmarknadspolitikens flaggskepp. Tack vare de förhållandevis korta yrkesutbildningarna och kurserna har tusentals arbetslösa rustats för att jobba som kockar, busschaufförer, maskinförare och undersköterskor. Och låt oss titta på utvärderingarna, som visar att utbildningarna har lett till lägre arbetslöshet, högre sysselsättning och bestående ökade arbetsinkomster.

Arbetsförmedlingen skriver också i sin årsredovisning för 2022 att behovet av arbetsmarknadsutbildning är större för arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden. När man tittar på antalet deltagare kan man också konstatera att det har minskat under 2022 jämfört med 2021; detta står också i Arbetsförmedlingens årsredovisning.

Kopplat till den första diskussionen om Liberalernas syn på utbyggd arbetsmarknadsutbildning är min fråga: Står statsrådet bakom det Liberalerna har skrivit i sin egen motion 2022? Anser statsrådet att de drygt 800 miljoner kronorna ska försvinna i nästkommande budget, som det står i Liberalernas budgetmotion?

En annan viktig fråga i denna interpellationsdebatt är att vi har strukturella problem med arbetsmarknadsutbildningen som behöver diskuteras, vilket statsrådet inte nämnde mycket om.

Det handlar om jämställdhetsperspektivet. Det vi ser i dag är att det är fler män än kvinnor som deltar i arbetsmarknadsutbildning. Vi kan också se att de flesta utbildningar är riktade mot traditionellt mansdominerade yrken. Kvinnor är å andra sidan överrepresenterade inom vården och inom kommunalt yrkesvux, som utbildningsdeltagare i större utsträckning betalar själva.

Samhället bekostar med andra ord mäns omställning i högre grad än kvinnors. I Arbetsförmedlingens årsredovisning står faktiskt att man har misslyckats med att öka andelen kvinnor som deltar i arbetsmarknadsutbildning. Man skriver att 68 procent av dem som deltar i arbetsmarknadsutbildning är män.

Om Arbetsförmedlingen ska lyckas med att få fler kvinnor att söka arbetsmarknadsutbildning krävs det mer resurser till Arbetsförmedlingen. Men i stället har Johan Pehrson valt att skära ned på förvaltningsanslaget till Arbetsförmedlingen. Det skedde 2019, 2021 och nu 2023.

Arbetsmarknadsutbildning är en personalintensiv och väldigt komplex insats. Jag skulle gärna vilja höra statsrådet problematisera lite mer när det gäller vilka åtgärder han tänker vidta för att se till att arbetsmarknadsutbildningarna blir mer jämställda.

Anf. 59 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Ministern säger här att Socialdemokraterna har andra möjligheter i opposition än man hade i regeringsställning. Då skulle jag vilja komma tillbaka och säga att vi gör andra prioriteringar än den här regeringen gör, och därför har vi andra möjligheter att lägga pengar på utbildning och arbetsmarknadspolitik.

Jag och ministern är nog ense om att utbildning leder till att människors ställning på arbetsmarknaden stärks. Det leder till egenmakt. Mer kunskap leder till bättre förutsättningar att ta sig fram i livet. Jag tänker att ministern håller med mig och att det är därför ministern säger att utbildning ska prioriteras även om han inte agerar så.

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

Så kommer vi till frågan hur man budgeterar. Att sänka skatten för dem som är allra rikast, vilket den här regeringen har lagt 13 miljarder på, ställer inte utsatta människors ställning på arbetsmarknaden. Det lämnar ingen egenmakt annat än att det skyddar höginkomsttagares köpkraft.

Dessa pengar har vi valt att prioritera på ett annat sätt, så att vi kan stärka människors ställning på arbetsmarknaden, så att människor kan rusta sig för att gå från ett jobb till ett annat och så att utrikesfödda kvinnor kan få del av utbildningsinsatser som kan stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Men regeringen prioriterar annorlunda.

Johan Pehrson talar varmt om effektivitet och kvalitet i utbildning och arbetsmarknadspolitik. Men 13 miljarder i skattesänkningar för de rikaste leder inte heller till ökad effektivitet och kvalitet i utbildning och arbetsmarknadspolitik utan bara till besparingar och nedskärningar.

Anf. 60 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Socialdemokraterna är kända för att vilja höja skatten på arbete.

Vägen till ökad effektivitet är att fler känner att det lönar sig att utbilda sig. Då ger sig Socialdemokraterna på dem som har blivit chefssjuksköterskor, dem som har jobbat länge som lärare och dem som är rektorer. Där ska man höja skatten. Passa er, utbilda er inte för mycket, för då kommer ni upp till brytpunkten och ska betala mer skatt! Socialdemokraterna förnekar sig inte.

Vi har indexskyddade skatteskalor. Det finns ett syfte med det. Det har Socialdemokraterna ofta stött och tyckt varit bra. Vi har indexskydd för studenters ersättningar, pensioner, socialförsäkring, graviditetspenning och mängder av andra ersättningar för att kompensera. I denna mycket svåra inflationsekonomi försöker vi göra vad vi kan för de mest utsatta, för vi har det inbyggt i systemet. Vi tycker att det är bra.

Men vi tycker att det är väldigt konstigt att, som Socialdemokraterna, ha som argument att man ska ge sig på dem som är utbildade och har nått upp till den brytpunkt som finns för statlig skatt. Man vill alltså se till att de betalar mer skatt. Varför ger ni er på kommissarierna och chefssjuksköterskorna? Det är helt obegripligt!

Vi räknar med att det omställningsstudiestöd som vi nu satsar ganska många miljarder kronor på – kanske upp till 10 miljarder – när det är fullt utbyggt ska innebära att 44 000 människor kan ställa om och vidareutbilda sig. Vi har en fantastisk ordning i Sverige där parter som ett starkt och friskt näringsliv agerar tillsammans med ansvarsställande fackföreningar och kommer överens om att arbeta för arbetsfred, produktivitet och real-löneökningar men också för att ta ett ökat ansvar för det livslånga lärandet i kompetensbehovens tid.

Det är mängder av utbildningsplatser som nu kommer till. Jag älskar det!

Det är fortfarande så att Socialdemokraterna alltid har mer pengar till universitet och utbildningsplatser som det är oklart vad de har för kvalitet och vilka nya jobb de leder till. Vi vet ju att det finns specifika utbildningar där behoven är som störst.

Serkan Köse säger att människor behöver utbilda sig. Men om det finns problem – om många människor inte tillägnar sig grundskolan och gymna-

sieskolan – måste man göra de satsningar som vi nu gör. Vi öronmärker pengar för att få ökad genomströmning och mer kvalitet. Fler elever ska klara sig.

Jag håller med om att Socialdemokraterna har mer pengar i sin kommunala satsning, dock inte lika mycket som kommunerna, regionerna och SKR kräver. Men ni har mer pengar än regeringen, och så brukar det vara. Men vi öronmärker för utbildningen, och sedan är det upp till kommunpolitiker att mycket noga se över vad man gör sina prioriteringar på. Vi satsar på skolan, för vi måste se till att fler har grundläggande utbildning för att inte hamna i arbetslöshet. Då har jag inte ens berört behovet av kunskaper i svenska språket, som det naturligtvis är svårt att klara sig utan när man ska söka jobb.

Vi har gett i uppdrag att fortsätta de jämställdhetssatsningar som man vill se från Arbetsförmedlingen och att fler kvinnor ska få del av arbetsmarknadsutbildningarna. Vi är överens där. Vi får utvärdera och se hur våra krav uppfylls senare när vi kan utvärdera detta och kan se på innevarande år. Om det visar sig att det blivit fler eller färre arbetsmarknadsutbildningar än när Socialdemokraterna styrde kan vi ta en diskussion om det då. Men att ni nu säger att ni vill ha fler förstår jag.

Pengarna ska inte skickas tillbaka. Jag håller med om det. Pengarna ska användas. Men för Liberalerna går effektivitet, kvalitet och ansvar för skattepengarna i första hand.

Anf. 61 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Som sagt, detta är en viktig debatt. Den här debatten kommer vi att fortsätta att ha i Sveriges riksdag. Det är ett stort problem på svensk arbetsmarknad i dag att vi har så stor mismatchning. Vi har hög arbetslöshet, men vi har samtidigt en stor efterfrågan på arbetskraft.

Jag menar att arbetsmarknadsutbildning finns till för att arbetslösa ska kunna få den utbildning som behövs för att återfå en förankring på arbetsmarknaden och för att man ska förhindra att det uppstår brist på specifik yrkeskompetens. Det är det som arbetsmarknadsutbildning är till för.

Samtidigt är det viktigt att tänka på att om arbetsmarknadsutbildningar utformas i samklang med arbetsmarknadens föränderliga krav kan de hjälpa till att förhindra att det uppstår brist på yrkesutbildad arbetskraft, vilket vi ser på svensk arbetsmarknad i dag. På så sätt kan de också understödja strukturomvandling och ekonomisk tillväxt.

Jag nämnde tidigare Svenskt Näringslivs rapport. I den konstaterar man faktiskt att arbetsmarknadsutbildningar utgör en viktig pusselbit i kompetensförsörjningen till näringslivet inom olika yrken och branscher. Det säger lite grann emot det statsrådet sa tidigare. Därför är det som sagt problematiskt att regeringen inte prioriterar arbetsmarknadsutbildningar utan drar in resurser till den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

Jag vill ändå påstå att nedmonteringen av arbetsmarknadsutbildningen och minskningen av antalet utbildningsplatser inte gynnar någon, vare sig de arbetslösa eller arbetsgivarna och i synnerhet inte samhället som helhet.

Jag vill avsluta med att säga något om regleringsbrevet. Man kan titta på regleringsbrevet för Arbetsförmedlingen. Man kan väl konstatera att i den förra regeringens regleringsbrev satte den socialdemokratiska regeringen upp ett tydligt mål. Det var ett återrapporteringskrav om att andelen som övergår till reguljär utbildning skulle öka samt att antalet deltagare i

Prot. 2022/23:70
7 mars

Svar på
interpellationer

arbetsmarknadsutbildningar skulle öka, särskilt bland kvinnor. Inget av detta hittar vi i den nuvarande regeringens regleringsbrev för 2023.

Jag vill tacka för debatten.

Anf. 62 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jag vill också tacka för debatten. Det är otroligt viktigt att vi pratar om detta. Serkan Köse pekade på den liberala motionen från förra mandatperioden. Ja, men vi är kritiska. Vi tycker att det har varit väldigt mycket resurser som har använts fel.

Fru talman! Man kan se på utförslöpan när det gäller arbetsmarknadsutbildningar, från när Socialdemokraterna tillträdde. Man kan se hur många färre det har blivit. Nu ser vi en förhoppning om att de kan börja öka igen. De måste öka. Men de måste öka med kvalitet, och de måste öka med effektivitet. Det hänger väl ihop.

De har en viktig roll att spela. Nu har vi pratat en del om upphandlingar. Jag följer mycket noga det som Arbetsförmedlingen gör för att detta ska bli mycket närmare och mycket mer regionalt. Då är det också bättre förutsättningar att nå ut, inte minst till kvinnor. Där är vi överens. De har det uppdraget – att fler kvinnor ska in där. Det är en riktig beskrivning som gavs här, att många kvinnor annars hamnar inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen. Där kan de få ett visst stöd när de studerar, men de kanske har svårare när de är hos Arbetsförmedlingen.

Men det kommer att skilja sig. Jag står för en liberal arbetsmarknadspolitik, där jag tror att det alltid måste löna sig att arbeta. Det måste alltid löna sig att utbilda sig. Socialdemokraterna blir svaret skyldiga när de står där med skattehöjningar för de människor som utbildar sig, som tar ansvar och som jobbar extra. Då vill ni höja. Det går inte att bygga ett samhälle så. Vi har redan kanske världens högsta marginalskatt. Vi måste göra något åt det och se till att det lönar sig med utbildning.

Än en gång: Grundutbildningen är avgörande. Vi vet det. Om Serkan Köse, jag eller vem som helst i denna kammare går till en arbetsförmedling märker vi att arbetslösheten bland personer med godkänd gymnasieutbildning är nära noll. Det gäller oavsett inriktning på utbildningen, oavsett var personerna är födda och oavsett kön. Då måste man dra någon slutsats av det och i alla lägen satsa på den vanliga grundläggande utbildningen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2022/23:194 om samordningsförbunden och hjälp för sjuka att öka sin arbetsförmåga

Anf. 63 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Åsa Eriksson har frågat mig om jag och regeringen har för avsikt att vidta åtgärder för att stärka samordningsförbundens möjligheter att ge fler sjuka individer hjälp att öka sin arbetsförmåga.

För personer som har behov av samordnade rehabiliteringsinsatser är det möjligt för Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, regioner och kommuner att genom samordningsförbund, Finsam, finansiera sådana insatser.

Vid utgången av 2021 fanns det 76 samordningsförbund som innefattade 272 av Sveriges 290 kommuner och samtliga regioner.

Samordningsförbunden är en viktig resurs för att stärka människors arbetsförmåga, och det är positivt att nästan samtliga Sveriges kommuner ingår i ett samordningsförbund.

Som framgår av regleringsbrevet för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska myndigheterna arbeta för att samordningsförbunden prioriterar att finansiera insatser för långtidssjukskrivna, unga med funktionsnedsättning och unga som har aktivitetsersättning i syfte att stärka kvinnors och mäns förmåga till förvärvsarbete. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska bidra till att alla parter i samverkan tar ansvar för samordningsförbundens insatser. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska genom Nationella rådet för finansiell samordning stödja utvecklingen av samordningsförbundens verksamhet. Försäkringskassan ska även samlat redovisa målgrupper och insatser som finansieras av samordningsförbunden.

Jag tycker att det är angeläget att få en ökad kunskap om resultat och effekter av samordningsförbundens olika insatser. Därför har Inspektionen för socialförsäkringen, ISF, i uppdrag att utvärdera samordningsförbundens verksamhet på individnivå. Uppdraget ska redovisas den 31 mars 2023. Det är alltså väldigt snart.

Jag ser fram emot att ta del av ISF:s analys och slutsatser. Det kommer att vara ett väldigt viktigt underlag i regeringens fortsatta arbete som rör dessa frågor.

Anf. 64 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Det är väldigt trevligt att ses här igen, statsrådet, en tisdag och diskutera bland annat sjukförsäkringen. Det uppskattar jag.

Jag är också glad över att statsrådet och jag är överens om hur oerhört viktig Finsams eller samordningsförbundens verksamhet är. De människor som omfattas av samordningsförbundens verksamhet har ingen arbetsgivare. Därför saknas en viktig komponent i arbetet med att öka deras arbetsförmåga.

Det finns mängder av berättelser om människor som har behov av samordnat stöd för att öka sin arbetsförmåga. Deras röster hörs väldigt sällan i debatten, för deras röster är ofta väldigt svaga. Vi har alltså ett ansvar. Vi måste vara deras röster tills de är tillräckligt starka så att de kan företräda sig själva i alla lägen.

Fru talman! Jag vill berätta om en ganska typisk deltagare i den verksamhet hos Södra Dalarnas samordningsförbund som jag ledde när jag var verkställande tjänsteman där – det finns hundratals liknande exempel.

Det var en ung kvinna som hade en lång historia av både psykiska och psykosomatiska problem. Hon levde i social isolering och hade levt på försörjningsstöd i många år. Hon hade upprepade kontakter med alla olika delar – försäkringskassa, arbetsförmedling och vårdens olika instanser. Men inget hjälpte.

När hon, först mot sin vilja, deltog i en av de individbaserade coachningsverksamheter som samordningsförbundet erbjöd fick hon träffa ett tvärkompetent team med anställd personal – en från Försäkringskassan, en från Arbetsförmedlingen, en från dåvarande landstinget och en från kommunens individ- och familjeomsorg. Detta gjorde att den här personen

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

efter ett tag kände: Här finns det faktiskt människor som på riktigt kommer att hålla mig i handen hela vägen tills jag har nått en plattform där jag kan stå själv med självkänsla och klara av en egen försörjning och ett arbete. Då öppnade hon upp. Då framkom alla de olika behov som fanns och saker som man behövde jobba samtidigt med för att stötta denna individ till hälsa och till full arbetsförmåga.

Hon behövde ett par år i den samordnade verksamheten. Sedan gick hon ut, rak i ryggen och med arbetsförmåga. Hon valde att utbilda sig till ett bristyrke, och såvitt jag vet arbetar hon fortfarande inom det yrket och har alltså egen försörjning.

Det finns tusentals liknande berättelser, fru talman, men dessvärre finns det ännu fler berättelser om personer som aldrig fick det samordnade stödet och som därför inte kunde uppnå arbetsförmåga eller hälsa och som därmed inte kunde gå ut på arbetsmarknaden och klara sin egen försörjning.

Fru talman! Jag menar att välfärden ska vara likvärdig i hela landet. Det är viktigt för oss socialdemokrater. Enligt det nationella förbundet för samordningsförbund finns det i dag 82 samordningsförbund i 247 av Sveriges kommuner. Det betyder att i 43 kommuner, 15 procent av de svenska kommunerna, finns det inget samordningsförbund. Där finns det inte möjlighet till denna typ av sömlöst samordnade insatser, där man kan få hjälp med alla de behov man har för att få tillbaka sin arbetsförmåga.

Min fråga är därför: Vad tänker statsrådet göra för att alla människor i Sverige med behov av sömlös samverkan också ska få det?

Anf. 65 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag noterar att jag och interpellanten har lite olika siffror när det gäller hur många kommuner som ingår i dessa samordningsförbund. Jag hoppas att det är jag som har rätt och att Åsa Eriksson har lite fel. Men jag delar Åsa Erikssons ståndpunkt när det gäller att alla borde kunna ta del av samordningsförbundens viktiga arbete. Alldeles oavsett om det är runt 240 eller 272 tycker jag att det borde bli fler.

Jag delar många av de erfarenheter som interpellanten tar upp i sin redogörelse. Också som kommunstyrelsens ordförande har jag mött många människor som har fått mycket stor hjälp av samordningsförbunden. Men de olika samordningsförbunden jobbar ganska olika. Vissa har nått större framgång än andra. Just därför är det väldigt viktigt att på individnivå följa den granskning som ISF nu gör för att hitta de goda exempel som man sedan kan skala upp och jobba lite mer utförligt med över hela landet, så att alla får ta del av detta viktiga arbete.

Jag har ingen annan ståndpunkt än att det är helt avgörande för vårt lands ekonomi och välfärd att få fler i arbete. Och jag tror att samordningsförbunden kan spela en mycket viktig roll i just detta. Att människor kan gå från utanförskap till inkludering och kan stå på egna ben, försörja sig själva, stå raka i ryggen och vara delaktiga i samhället är otroligt viktigt. Just därför behövs i många fall samordningsförbunden för att leda en person hela vägen fram till arbete och egen försörjning. Jag har alltså ingen annan åsikt än den som interpellanten framförde tidigare.

Anf. 66 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet. Det var väldigt positiva besked. Jag hoppas att vi efter debatten kan ta varandra i hand och arbeta för att det ska finnas samordningsförbund överallt i Sverige i alla 290 kommuner. Det behöver nämligen de människor som är i behov av samordnat stöd.

För att vi ska kunna driva på arbetet och för att det ska bli fler samordningsförbund menar jag att vi måste ha evidens för vilken typ av insatser som fungerar och att de verkligen är effektiva.

Jag noterade att statsrådet i sitt svar sa att det var viktigt med resultat och effekt. Det håller jag verkligen med om. Men då måste vi också ha system där vi kan följa de individer som ingår i samordningsförbundens verksamhet, så att vi vet vad som händer med dem och hur lång tid det tar innan de når progression och egenförsörjning. Det menar jag att vi är skyldiga dem som insatserna är till för. Men vi är också skyldiga skattebetalarna det.

För evidens måste vi ha ett bra system för att över tid följa vad insatserna har lett till. Det har funnits ett bökigt system som heter SUS. Det upphörde vid årsskiftet. Nu kan samordningsförbunden inte rapportera individer i SUS längre. Var individernas utveckling rapporteras nu kan jag inte svara på. Det är oroväckande, fru talman, därför att både statsrådet och jag är angelägna om att både vi och andra ska kunna följa det.

Hur många föräldrar våndas inte i dag till exempel över hur framtiden ska bli för deras funktionsnedsatta barn?

Ulla-Karin Schön, som är professor i socialt arbete, har studerat unga med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa. Hennes forskning visar att de unga som samordningsförbunden kommer i kontakt med i stort sett är isolerade från samhällets välfärdstjänster och lever i stor ensamhet. Det är fruktansvärt, och det är ett svek mot samhällets svagaste. De behöver verkligen ett samordnat och bra stöd.

För att Finsam ska kunna finnas överallt i landet och omfatta fler individer än i dag behöver vi ett rapporteringssystem där effekterna av insatserna kan följas.

Jag undrar därför: Vad tänker regeringen göra för att säkerställa att vi kan följa deltagarna i samordningsförbundens verksamhet över tid, så att alla som är i behov av samordnat stöd också kan få det i en framtid?

Anf. 67 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag tackar för frågorna från interpellanten.

Även jag har blivit uppmärksam på att statistiken inte är lika lätt att följa upp nu som tidigare. Det var kanske lite bökigt och knökigt redan tidigare. Det har också visat sig att vissa samordningsförbund har vänt sig direkt till mig för att uppmärksamma mig på att systemet som sådant inte är helt optimalt nu och att det blir svårt med uppföljning och med statistiken. Men vissa samordningsförbund har inte ens uppmärksammat detta, givet att de faktiskt kanske inte arbetade på detta sätt tidigare. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Jag tror att det är väldigt viktigt, som interpellanten säger, att faktiskt se vad som fungerar och vad som inte fungerar. Sedan vet vi att allt inte funkar på alla, särskilt inte på de grupper som ofta möter samordningsförbunden. Däremot är det väldigt viktigt att vi i de fall där vi har lyckade exempel kan visa, belägga och föra detta vidare så att man kan skala upp det.

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

Jag har alltså blivit uppmärksammas på att rapporteringssystemet inte är optimalt. Jag har ställt frågan till mina tjänstepersoner. De följer och tittar på frågan och har lovat att återkomma. Jag lovar att jag ska ha ögonen på detta eftersom detta är väldigt viktigt. Och, som sagt, flera samordningsförbund har redan hört av sig till mig för att uppmärksamma mig på problematiken men också för att understryka vikten av att man just har statistik och att man kan göra uppföljningar för att hela tiden bli bättre och nå fler och nå bättre resultat.

Jag ser fram emot den granskning som ISF gör och som ska redovisas. De har fått fyra månader ytterligare i förlängd tid, vilket vi har beslutat att ge dem just för att jag tycker att det är så viktigt att vi får denna information till del. Granskningen kommer den 31 mars 2023. Jag ska läsa den noga, följa dessa frågor och sedan följa upp detta i rapporteringssystemet.

I regleringsbrevet har vi gett uppdrag både till Försäkringskassan och till Arbetsförmedlingen. Där går det också att följa detta viktiga arbete.

Men jag lovar också att jag i mitt arbete när jag är ute på mina verksamhetsbesök och möter många av våra kommunala och regionala företrädare ska ta upp att man ska lyfta fram dessa frågor. Det är precis som interpellanten lyfter fram, alltså att detta är en lite undanskymd fråga. Kommunala företrädare jobbar väldigt mycket med detta, skulle jag vilja säga. Men det är inte alltid som det når medieljuset, och det är kanske inte alltid som gemene man känner till denna typ av verksamhet.

Som förälder till ett barn som kommer att ha det tufft och svårt är det oerhört viktigt att man vet att det finns andra i samhället som också finns där för att hjälpa, stödja och ledsaga personen i fråga till ett arbete så att han eller hon kan stå på egna ben.

Anf. 68 ÅSA ERIKSSON (S):

Fru talman! Jag ser också fram emot ISF:s rapport. Den är verkligen efterlängtd. Men statsrådet svarade egentligen inte på min fråga. Det är nämligen ingen nyhet att SUS, det gamla systemet, inte går att använda sedan årsskiftet. Man har alltså under drygt två månader inte kunnat rapportera in individdata och följa individer. Vi har ett glapp. Just nu vet ingen hur det går för deltagarna i Finsams verksamheter runt om i Sverige.

Nationella nätverket för samordningsförbund skrev ett brev till Socialdepartementet den 22 november och påtalade detta och att det måste komma till ett nytt system. Dessutom skrev Försäkringskassan i sitt budgetunderlag 2022 att detta system behöver fasas ut, och de äskade 31 miljoner kronor från regeringen för att utveckla ett nytt system. Vad har regeringen gjort?

Det som vi ser är att regeringen prioriterar helt andra saker än de svagaste i samhället, till exempel en stor skattesänkning för höginkomsttagare som statsrådet och mig som vi inte behöver. Jag menar att det hade varit mycket bättre att satsa dessa pengar på välfärden och på till exempel ett bra och robust system där vi kan följa individer så att vi vet vilka insatser som är effektiva och så att vi har evidens och kan driva på så att det finns samordningsförbund i Sveriges alla 290 kommuner. Det är vi skyldiga alla som jobbar i Finsamverksamheter men framför allt alla de tusentals individer som plågas av psykisk ohälsa, som kanske har någon funktionsnedsättning och som är arbetslösa.

Jag undrar: Vad är statsrådets besked till alla dessa människor?

Anf. 69 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Mitt besked till personer som är i kontakt med samordningsförbund eller som, för den delen, kanske skulle vara i behov av att vara i kontakt med samordningsförbunden är att jag står på deras sida.

Jag tycker att arbetet som bedrivs av samordningsförbunden är oerhört viktigt, och jag tror att man kan göra mycket mer. Jag tror att samarbetet mellan region, kommun, försäkringskassa och arbetsförmedling kan bli betydligt mycket bättre. Jag tror att det kan bli effektivare, jag tror att det kan bli smartare och jag tror att man kan lära sig betydligt mycket mer av varandra mellan samordningsförbunden.

Men jag tror dessutom att det går att samarbeta betydligt mycket mer med andra delar av Försäkringskassan, av kommunerna och även av regionerna – och varför inte av Arbetsförmedlingen. På det viset kan man hjälpa ännu fler och dessutom komma in mycket tidigare så att människor inte går alldeles för länge i ett utanförskap innan de kommer in i systemet och får hjälp av samordningsförbunden.

Jag tror att det finns otroligt mycket att göra på den här punkten, och just därför är det viktigt att man kan följa och utvärdera de insatser som görs. Men man ska också börja betydligt tidigare med att både se till att det finns möjligheter, såklart, och att människor kan gå ut ur och in i vissa olika system. Man ska kunna pausa vissa saker utan att behöva vara rädd för att förlora ersättningen helt och hållet för att man exempelvis provar på att plugga.

Ibland är det informationen som tryter. Där tror jag att både myndigheter, kommun och region kan bli betydligt mycket bättre.

Först ser jag nu fram emot den utvärdering som ISF gör. Jag vill försäkra interpellanten att jag också har uppmärksammat problematiken med systemet som sådant. Jag har påtalat detta, och man ska återkomma till mig med vad man ämnar göra. Då kan jag också återkomma till interpellanten och berätta vad regeringen ämnar göra i frågan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellationerna 2022/23:204 och 208 om Äldreomsorgslyftet

Anf. 70 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Det är väl härligt att vi kan vara lite effektiva när tiden börjar bli något sen och debattera de här två fina interpellationerna tillsammans!

Fru talman! Mikael Dahlqvist har frågat mig varför jag och regeringen avser att avskaffa denna reform efter 2023. Mikael Dahlqvist har också frågat mig hur min och regeringens plan ser ut för att säkra kompetensen framöver. Slutligen har Mikael Dahlqvist frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen planerar för att höja statusen för välfärdsyrken.

Lena Hallengren har frågat mig varför regeringen avskaffar det framgångsrika Äldreomsorgslyftet. Lena Hallengren har också frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att säkerställa kompetensen inom äldreomsorgen långsiktigt. Slutligen har Lena Hallengren frågat mig

hur jag och regeringen avser att minska den stora personalomsättningen inom äldreomsorgen.

Som framgår av höstens budgetproposition (prop. 2022/23:1) fortsätter Äldreomsorgslyftet under 2023. Arbetet med budgetpropositionen för 2024 pågår inom Regeringskansliet. Regeringen kommer att återkomma i sedvanlig ordning med sina förslag och prioriteringar, inte minst inom det viktiga välfärdsområdet.

Personalen är äldreomsorgens viktigaste resurs, och en väl fungerande personal- och kompetensförsörjning är en nyckelfråga för utvecklingen av äldreomsorgen. Det är vidare avgörande för kvaliteten och säkerheten i äldreomsorgen att personalen har rätt kompetens för att utföra arbetsuppgifterna.

Från och med den 1 juli 2023 är undersköterska en skyddad yrkestitel, vilket innebär att kompetensen för yrkesgruppen säkerställs. Detta kommer att bidra till en god vård och omsorg av äldre. Det handlar främst om att till exempel vara en attraktiv arbetsgivare, att erbjuda karriärvägar samt att hitta lösningar för ett hållbart arbetsliv. Men reformen kan även bidra till att yrkets status höjs.

Varje kommun ansvarar i egenskap av huvudman för äldreomsorgen, och frågor om bemanning och kompetensutveckling är ett arbetsgivaransvar. Regeringen ser samtidigt ett behov av att stödja kommunerna i arbetet med att möta utmaningarna inom äldreomsorgen.

Genom riksdagens beslut om regeringens budgetproposition för 2023 anslås 4 miljarder kronor i statsbidrag till kommunerna för att säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer. Ytterligare drygt 2 miljarder kronor går till att minska antalet timanställningar och till en satsning på utökning av bemanning och kompetens av såväl sjuksköterskor som läkare inom äldreomsorgen. Resurser tillförs även kommunsektorn genom det generella statsbidraget för 2023.

Uppgiften att stärka kompetensförsörjningen i välfärden är komplex och kräver insatser inom flera olika politikområden. Det handlar till exempel om att vara en attraktiv arbetsgivare, att erbjuda karriärvägar, att hitta lösningar för ett hållbart arbetsliv och att attrahera fler till vård- och omsorgsycket.

Personal- och kompetensförsörjningen kan emellertid inte lösas enbart av mer resurser eller fler medarbetare. Potentialen i förändrade arbetssätt, digitalisering och övrig effektivisering behöver också tas till vara. Ny teknik kan också bidra till att minska arbetsbördan så att fler orkar längre.

Ingen enskild åtgärd löser allt, men genom att arbeta tillsammans går det att göra stor skillnad för kompetensförsörjningen och kvaliteten inom äldreomsorgen för våra äldre. Staten, kommunerna och regionerna behöver fortsätta att arbeta tillsammans för att långsiktigt stärka tillgången till kompetens i äldreomsorgen i hela landet.

Anf. 71 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Tack, statsrådet Anna Tenje, för svaret! Jag noterar i statsrådets svar att jag delar mycket av statsrådets och regeringens uppfattning: Personalen är äldreomsorgens viktigaste resurs. Jag delar också uppfattningen om strategierna för att skapa ett attraktivt arbete, en bra arbetsmiljö och så vidare. Statsrådet redogör väldigt bra för detta.

Jag noterar också att regeringen delvis fullföljer de budgetsatsningar som gjordes av den förra regeringen. Det är bra. Men jag vill också i det här sammanhanget poängtera att Socialdemokraterna i sin budgetmotion har en fördubbling av pengarna till den generella välfärden. Och det behövs mer pengar, för om vi ska höja statusen inom vård- och omsorgsyrkena krävs det pengar. Det krävs bättre scheman, det krävs bättre löner och det krävs större inflytande. Och framför allt: Om man ska få bättre scheman kommer det att krävas fler medarbetare.

Däremot saknar jag konkreta förslag på hur statsrådet egentligen tänker lösa kompetensbristen inom äldreomsorgen. En sak som bevisligen fungerar i dag är Äldreomsorgslyftet, och i regeringens förslag ser jag att det upphör efter detta års slut.

Fru talman! Mitt huvudsakliga syfte med dagens interpellationsdebatt är att argumentera och påvisa hur viktig reformen är. Vi har en kompetensbrist inom välfärden, eller rättare sagt: Vi har en generell kompetensbrist som på allvar hotar vår förmåga att hålla hög kvalitet inom välfärdsområdet. Jag nöjer mig i dag med att diskutera äldreomsorgen specifikt eftersom det är det debatten handlar om.

Äldreomsorgslyftet levererar. Det är en statlig satsning som den förra, socialdemokratiska, regeringen initierade 2020. Syftet är att höja kompetensen hos framför allt undersköterskor och vårdbiträden, men det gäller även andra befattningar. Man har möjlighet att på arbetstid få betald utbildning. Det här kommer naturligtvis sammantaget att syfta till att öka kompetensförsörjningen i kommunerna och öka deras attraktionskraft.

Under 2021, fru talman, påbörjade över 6 000 personer studier till vårdbiträde eller undersköterska. Över 2 000 avslutade sina studier med godkänt betyg och började jobba inom äldreomsorgen. Tyvärr aviserar regeringen att man ska skrota satsningen efter årets slut. Med tanke på den kompetensutmaning som äldreomsorgen står inför måste satsningen förlängas.

Fru talman! Personal vittnar om att man slipper otryggheten att vara vikarie genom att få möjlighet att utbilda sig och få en tillsvidareanställning. Man får nya kunskaper som stärker en i professionen att möta äldres behov. Även våra fackliga kamrater och arbetsgivare vittnar om reformens betydelse för äldreomsorgen.

Därför måste jag ännu en gång, fru talman, fråga statsrådet om hon – eller regeringen – avser att förlänga Äldreomsorgslyftet efter årets slut eller inte.

Anf. 72 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret och för att hon beskrev alla de satsningar som genomfördes under den förra regeringen och under min tid som ansvarig för äldreomsorgen inom ramen för mitt ansvarsområde under ett antal år.

Jag är övertygad om att äldreomsorgen behöver höjd status, och detta arbete påbörjades. Men det räcker inte med höjd status, utan det behövs även fler medarbetare, välfärdsteknik och – naturligtvis – en skyddad yrkestitel. Detta var ett arbete som vi bedrev målmedvetet och som tog många år. Inte minst den skyddade yrkestiteln gör att man från statligt håll måste fundera på hur man kan hjälpa till när personer som arbetar i äldreomsorgen inte har den kompetens som faktiskt krävs.

Statsrådet sa i svaret att personal- och kompetensförsörjningen inte enbart kan lösas med mer resurser eller fler medarbetare, men det är ändå tveklöst så att det behövs fler medarbetare i äldreomsorgen. Vi vill ju inte att man ska kliva in utan den kompetens som krävs för att göra det viktiga arbete som görs i äldreomsorgen.

Därför måste jag beklaga att svaret handlar om att det kommer ett besked i samband med budgetpropositionen för 2024. Det är ju inte så man bedriver utbildningspolitik, och det är inte så man gör långsiktiga satsningar. Det var just därför satsningen fanns både 2020, 2021 och 2022. År 2023 finns den, men för att man ska bedriva och påbörja en ny utbildning under 2023 måste man ju veta att man kan avsluta utbildningen, vilket man skulle göra 2024 eftersom utbildningen är minst ett och ett halvt år lång.

Regeringen måste inse följande: Om regeringen inte ger besked för mer än 2023 får man avsluta de utbildningar som redan är påbörjade, men man sätter inte igång nya utbildningar. Jag hoppas att statsrådet har nåtts av alla de röster som nu höjs runt om i landet för att man ska få denna möjlighet.

Pengar är förvisso inte allt, men det är klart att den som arbetar i äldreomsorgen med ganska mycket lägre inkomst inte bara tar tjänstledigt och pluggar till undersköterska i ett och ett halvt eller två år för att sedan komma tillbaka till yrket. En del gör det, men att 25 000 personer valde att göra detta de gångna två åren berodde enbart på att Äldreomsorgslyftet fanns, med möjligheten att på betald arbetstid studera till vårdbiträde eller undersköterska. Det fanns – och finns – också möjlighet att inom ramen för Äldreomsorgslyftet stärka första linjens chefer, vilket jag tycker är alldeles utmärkt.

Jag vill än en gång fråga varför regeringen inte har för avsikt att fortsätta den kanske bästa satsning som finns för att få fler undersköterskor på plats. Det är inte någonting som bara jag säger, utan detta gjordes ju tillsammans med fackförbundet Kommunal, som organiserar vårdbiträden och undersköterskor, och Sveriges Kommuner och Regioner, som är den absolut största arbetsgivaren.

Jag måste säga att detta är väldigt beklagligt, och jag hoppas att vi kan få ett annat svar i kammaren under debattens gång.

Anf. 73 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag tackar båda interpellanterna för deras inlägg. Jag håller med om väldigt mycket av det som sades, särskilt beskrivningen av att det behövs flera olika delar för att få bukt med kompetensförsörjningen i äldreomsorgen. Det handlar om många bäckar små. Det är framför allt kommunerna som har det stora ansvaret – det stora huvudmannaskapet – och som ofta är arbetsgivare, men även privata vårdgivare måste göra sitt för att se till att arbetsmiljön blir bättre och att attraktiviteten höjs. Det gäller att vi tillsammans ser till att fler söker sig till vård- och omsorgsyrken och, framför allt, att de som redan arbetar där vill stanna kvar.

Det finns alltså många olika delar i det här, och när det gäller kompetensförsörjning och kompetensutveckling är detta oerhört viktigt.

När det gäller Äldreomsorgslyftet, som är det vi är här för att diskutera och debattera i dag, kan jag konstatera att det löper ut 2023. Det är alltså ingenting som man aktivt har skrotat eller aviserat att man ska skrota, utan det är de facto någonting som löper ut.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att i enlighet med det tillkännagivande som vi lämnade när vi var i opposition genomföra en uppföljning och utvärdering av Äldreomsorgslyftet samt det årliga resurstillskott på 4 miljarder kronor som kommuner har tilldelats via Socialstyrelsen sedan 2021. Utvärderingen ska redovisa hur kommunerna har använt de extra medel som tilldelats i enlighet med satsningarna och vilka resultat de har givit. Uppdraget kommer att redovisas till mig senast den 31 mars 2023.

Äldreomsorgslyftet omfattar ju väldigt mycket pengar. En så stor satsning på ett för välfärden avgörande område behöver givetvis följas upp och utvärderas. Jag är helt övertygad om att det finns många lärdomar att dra av Äldreomsorgslyftet.

Jag gör många verksamhetsbesök och träffar många medarbetare inom vård och omsorg, framför allt inom äldreomsorgen. Jag har själv ett förflutet som kommunstyrelsens ordförande och har jobbat med Äldreomsorgslyftet. Jag vet att det finns en hel del käppar i hjulet. Det har inte kommit alla kommuner till del. Vi har den största kommunen, det vill säga Stockholm, och sedan har vi väldigt många små kommuner.

Vi har också sett att det finns önskemål om att nyttja en kompetensförsörjningssatsning som Äldreomsorgslyftet – om man fick en sådan – på ett lite annorlunda sätt, så att den skulle kunna användas i större utsträckning och kanske till andra saker. Det är ju nämligen inte så att alla utbildningar som Äldreomsorgslyftet har nyttjats till är ett och ett halvt år långa – en del är betydligt kortare, och en del handlar inte om att läsa från vårdbiträde till undersköterska. Detta har använts vitt och brett. Just därför är det viktigt att utvärdera hur skattebetalarnas pengar har använts för att kunna dra lärdom av det, följa goda exempel och skala upp detta så att det kan komma fler kommuner till del och så att vi på riktigt kan hjälpas åt för att få bukt med kompetensförsörjningsproblematiken.

Jag tycker att det är viktigt med evidens. Jag tycker att det är viktigt att följa upp. Jag tycker att det är viktigt att man använder skattebetalarnas pengar på bästa möjliga sätt, men jag vill också understryka att det är långt ifrån alla pengar som har använts för kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Kommunernas budget har ju stora satsningar, och det har också regionernas budget. Jag ska dock inte säga att detta inte har betydelse, för det tror jag att det har.

Låt oss återkomma när vi har sett utvärderingen och framför allt när vi lämnar över budgetpropositionen för 2024.

Anf. 74 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar än en gång statsrådet för svaret.

I mitt första anförande tog jag upp Äldreomsorgslyftets betydelse för kompetensförsörjning och kvalitetsutveckling. Innan jag svarar på statsrådets anförande i detalj tycker jag att det är värt att notera lite bakgrundsfakta. Om man läser Sveriges Kommuner och Regioners personalprognos blir man skrämd. Det kommer att behöva anställas över 410 000 medarbetare fram till 2031 om ingenting förändras. Tittar man på demografin – alltså åldersutvecklingen – ser man att andelen personer som är över 80 år kommer att öka med nästan 50 procent under samma tidsperiod. Vi vet, fru talman, att det ofta är när människor blir 80 år eller äldre som de behöver hjälp och stöd, vilket enligt SKR:s egen prognos kommer att innebära att 30 procent av dessa 410 000 personer ska till äldreomsorgen.

Och inte nog med det, fru talman. I sex av tio kommuner minskar den arbetsföra befolkningen samtidigt som behovet av välfärd ökar. Detta borde vara en väckarklocka för oss alla och i synnerhet för statsrådet.

När jag som ledamot läser regeringens budget kan jag se att Äldreomsorgslyftet avslutas 2023. Vi socialdemokrater har i vår budgetmotion varit tydliga med att denna reform är viktig och att vi ser positiva effekter av den. I vår motion har vi därför skrivit att den ska hålla på till 2026. Det ger precis det verktyg som den tidigare talaren Lena Hallengren talade om: att kommunerna får bra framförhållning, kan planera och fördela och vet hur man ska se på detta framöver.

Vi vet också att Äldreomsorgslyftet levererar. Under 2020–2022, alltså drygt två år, har 25 000 personer påbörjat en utbildning.

Jag vet naturligtvis att det är oerhört komplicerat att attrahera personal till välfärden. Jag har själv ett förflutet inom välfärden. Jag har en sådan profession och har en sambo som jobbar som demenssjuksköterska, så jag förstår komplexiteten. Men detta är ändå, vill jag säga till statsrådet, ett verktyg som bevisligen fungerar.

Jag noterar ändå med viss tillförsikt att statsrådet i sitt svar säger att man i alla fall överväger att titta närmare på en fortsättning av Äldreomsorgslyftet inför 2024 och framåt. Samtidigt vill jag få en tydlighet i att detta är en viktig fråga. Den är viktig för Kommunals medlemmar men framför allt för dem de vårdar, de äldre, så att de får bra kvalitet och kompetent personal. Vi vet att det många gånger är detta det hänger på.

Min fråga till statsrådet är också vilka konkreta åtgärder statsrådet och regeringen avser att vidta för att höja statusen inom välfärdsyrket. Bättre arbetsmiljö, fler medarbetare och utbildning är grunden för att vi ska lösa kompetensförsörjningen framöver.

Anf. 75 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Som både statsrådet och den tidigare interpellanten har nämnt löper alltså Äldreomsorgslyftet ut 2023. Vi socialdemokrater hade tänkt att förlänga och fortsätta med Äldreomsorgslyftet. Det är inte en ett-årig satsning; det är ett långsiktigt projekt. Vi ska inte rekrytera 100 000 nya medarbetare på två år utan på de kommande tio åren. Vi säger dessutom att man ska ha titeln undersköterska för att få utföra många av de sysslor och arbetsuppgifter som finns i äldreomsorgen från och med den 1 juli. Jag tycker att det är statens ansvar att bistå alla de kvinnor som kanske inte har den kompetens som krävs, men också att göra det attraktivt för dem som funderar på att jobba i äldreomsorgen men som ännu inte har den kompetensen.

I valrörelsen talade jag med väldigt många som var oroliga: Tänk om inte ni får fortsätta, vad händer med Äldreomsorgslyftet då? Till dem sa jag: Jag tror faktiskt att vi över partigränserna ändå tycker att detta är viktigt. Jag tror inte att ni behöver vara så oroliga, för det finns väl inte en kommunföreträdare som inte ser behovet av att utbilda vårdbiträden och undersköterskor om vi ska ha någon som helst möjlighet att hantera kvaliteten i äldreomsorgen med den demografiska utveckling vi har framför oss.

Det sorgliga är att under den tid då statsrådet ska utvärdera är det tio-tusentals kvinnor som nu förlorar möjligheten till denna kompetensutveckling. Det är ju inte nog med att man ska utvärdera; under 2023 är det dess-

utom färre komvuxplatser, vilket gör att även om man håller uppe Äldreomsorgslyftet 2023 gör man det med färre utbildningsplatser. Nu vet vi inte hur budgeten ser ut 2024, men jag är inte alltför optimistisk om att det skulle vara några större förändringar och bli ännu fler komvuxplatser, kanske snarare tvärtom. Men jag blir gärna positivt överraskad av statsrådets svar.

Det är väldigt viktigt, säger statsrådet, eftersom det är så väldigt mycket pengar, att vi verkligen utvärderar att de går till rätt saker. 1,7 miljarder kronor på ett år är väldigt mycket pengar.

Det kanske är 10 000 kvinnor som har fått möjlighet att studera. Vad kostar den sänkta skatt som regeringen lade fram i samma budget? Jo, 10 miljarder. Jag tycker att det vore ganska klädsamt att ändå fundera över hur statens budget används på det allra bästa sättet. Skattesänkningar kan vi diskutera i en annan debatt, absolut, men man måste ändå ha lite proportioner. 1,7 miljarder skulle ge många, framför allt kvinnor, möjlighet att studera och bli undersköterskor, vilket är till gagn för dem men naturligtvis också för alla äldre som behöver en äldreomsorg av god kvalitet.

Min fråga är egentligen: Hur ska färre platser i vuxenutbildningen och en borttagen möjlighet att studera på betald arbetstid kunna ge fler undersköterskor och vårdbiträden?

Anf. 76 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Mikael Dahlqvist lyfter flera frågor i sitt anförande som jag ämnar försöka svara på.

Bland annat handlade det om vad jag konkret vill göra för att höja attraktionskraften för de viktiga vård- och omsorgsyrkena. Där tror jag att vi är inne på helt rätt väg. Jag tror att regleringen om skyddad yrkestitel för undersköterskor är en väldigt god början. Då handlar det också om att vi kanske behöver följa upp med en differentiering av arbetsuppgifterna, det vill säga att man faktiskt arbetar med det man är utbildad för. Sedan kan vi ha fler vägar in till vård- och omsorgsyrkena så att vårdbiträden eller annan personal kan få komma in och göra andra uppgifter men ändå känna att detta verkligen är ett värdefullt arbete att göra – och kanske dessutom bli sugna på att fortsätta.

Jag tror att ledarskapet är oerhört viktigt, inte minst inom äldreomsorgen. Jag tror att ledarskapet är viktigt i alla delar i den kommunala och regionala verksamheten, och även i den statliga verksamheten, men jag tror att det är synnerligen viktigt inom äldreomsorgen.

Jag har mött många medarbetare som inte tycker att schemaläggningen är ett problem eller att delade turer är något större problem – det vet jag att det finns delade meningar kring – men som känner att de kan vara med och påverka och inte minst råda över sin dag. De känner att det de utträttar gör skillnad och att de erfarenheter de har hörs, lyssnas till och leder till förändringar.

Sedan har vi andra medarbetare som kanske jobbar i en hemtjänstgrupp bara några kilometer därifrån och som definitivt inte upplever samma sak. De talar om minutjakt, känner sig stressade och pressade och upplever att de inte har något inflytande över sin egen arbetssituation.

Detta kan sammanfattas med en sak, och det är ledarskapet. Vi har duktiga chefer inom äldreomsorgen, och vi har mindre duktiga chefer inom äldreomsorgen. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi satsar på ett

utökat ledarskap och en kompetensutveckling inte minst för våra chefer för att situationen och attraktiviteten inom äldreomsorgen ska bli bättre.

Men det finns andra saker vi också behöver titta på. Från vår sida har vi annonserat att vi behöver titta på språkkravet inom äldreomsorgen. Detta kommer en utredning att titta vidare på så småningom. Framför allt är det viktigt att ta i beaktande att detta inte får leda till fler käppar i hjulen för kommunerna när det gäller kompetensförsörjningen. Här behöver vi givetvis gå hand i hand och hjälpas åt – hitta de goda exemplen på språkombud, hitta de goda exemplen där man har jobbat väldigt strategiskt och framgångsrikt med att man lär sig svenska på jobbet men också kommer in i arbetet på ett betydligt bättre sätt fastän man kanske inte har språket till att börja med.

Här tror jag också att skyddad yrkestitel kan vara en väg in, liksom differentiering av arbetsuppgifterna. Jag tror också att det är oerhört viktigt för att de äldre ska kunna förstå och göra sig förstådda, men också för att höja attraktiviteten för arbetsplatsen, att medarbetare kan samarbeta och tala med varandra och på ett säkert sätt föra över information och dokumentation.

Det finns många olika delar i detta – många bäckar små – som kommer att förbättra situationen och kompetensförsörjningen i landets kommuner och inom äldreomsorgen.

Anf. 77 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Än en gång tackar jag statsrådet Anna Tenje för svaret.

Att jobba inom äldreomsorgen är både meningsfullt och viktigt. Därför måste statusen höjas genom olika åtgärder. Jag är övertygad om att Äldreomsorgslyftet är en sådan viktig satsning. Det som den förra regeringen påbörjade genom att sätta äldreomsorgen högre upp på dagordningen var också oerhört viktigt. Många åtgärder vidtogs, bland annat skyddad yrkestitel, som statsrådet själv refererade till.

Under pandemin fick äldreomsorgen rättvis uppmärksamhet av hela samhället för fantastiska insatser. Det fick även sjukvården, men eftersom vi debatterar äldreomsorgen väljer jag att lyfta fram den. Vart har dessa röster tagit vägen nu, fru talman? Nu är det oroväckande tyst om äldreomsorgens utmaningar.

Vi socialdemokrater kommer att göra allt vi kan för att driva regeringen framför oss när det gäller att satsa mer pengar på välfärden och på personalen. Kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen är avgörande för vilken omsorg och vård våra äldre ska få. Här måste staten ta på sig ledarrollen och satsa betydligt mer pengar.

Jag delar statsrådets uppfattning att de åtgärder som statsrådet redovisade är viktiga och utgör grunden för gott ledarskap, arbetsmiljö och så vidare. Men en viktig sak skiljer mellan statsrådets uppfattning och min uppfattning, och det gäller resurser. Det behövs mer pengar, och det behövs fler medarbetare på äldreboendena och i hemtjänsten. Kunskap ger bra förutsättningar för personalen och framför allt för de äldre.

Jag hoppas att denna debatt har gett några tankeställare och att detta visar sig i kommande budgetförslag.

Anf. 78 LENA HALLENGREN (S):

Fru talman! Socialstyrelsen har ett regeringsuppdrag att genomföra en uppföljning och utvärdering av det ekonomiska stödet till äldreomsorgen, vilket gäller Äldreomsorgslyftet 2020–2021 men också statsbidraget till kommunerna för att säkerställa en god vård och omsorg för äldre personer.

Bara för att ta något ur högen kan jag säga att SKPF Pensionärerna, alltså de pensionärer som själva har en bakgrund i dessa yrken, menar följande: Satsningen Äldreomsorgslyftet måste permanentas. Att öka kompetensen och göra vårdens yrken mer attraktiva genom långsiktiga satsningar på personalen är avgörande för möjligheterna till en god äldreomsorg. De förändringar som krävs tar lång tid och löses inte av kortsiktiga projekt. Av den anledningen har satsningen än så länge haft begränsad effekt. Alla pengar har inte kunnat användas, och SKF Pensionärerna kan se flera skäl till detta, som man kan ta del av.

Jag vill säga att ledarskap, som statsrådet lyfter fram, naturligtvis är viktigt, men det kräver att det finns människor att leda som har kompetens att göra det jobb som förväntas. Äldreomsorgslyftet är ett sätt att ge de förutsättningar som kommunen som arbetsledare behöver men som också medarbetarna behöver för att kunna skaffa sig den kompetens som vi numera kräver när vi inför en skyddad yrkestitel, vilket äldreomsorgslagen ska klargöra.

Däremot är det tydligt att om det blir färre platser i vuxenutbildningen och sämre ekonomiska möjligheter att studera kommer grupper av kvinnor att avstå. Vi vet detta därför att de gjorde det innan Äldreomsorgslyftet fanns. Då var det inte särskilt många som hade möjlighet att studera, utan de arbetade vidare som utbildade med både osäkra och otrygga anställningar som följd.

Jag måste få avsluta med frågan en gång till: Hur ska färre platser i vuxenutbildningen och ett borttaget äldreomsorgslyft leda till att fler vårdbiträden och undersköterskor utbildas?

Anf. 79 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Fru talman! Jag vill verkligen tacka för denna debatt. Jag kan konstatera att det finns ett synnerligen stort intresse i kammaren för kompetensförsörjningsfrågor, och jag tycker att det är oerhört bra att fler partier och ledamöter delar min bedömning att kompetensförsörjningen är en av de kanske viktigaste frågorna just nu.

Jag kan försäkra ledamoten Mikael Dahlqvist att de kommunala företrädare jag möter definitivt inte har tystnat när det gäller de frågor som de lyfter fram för mig om äldreomsorgen och vad de tycker att jag borde satsa mer på och framför allt vad vi måste samarbeta kring. Väckarklockorna ljuder nämligen mycket tidigare där än vad de gjorde här i kammaren eller i Regeringskansliet när det gäller kompetensförsörjningsfrågorna och hur kompetensen inom välfärden ska säkras gällande de kommunala företrädarna.

Detta är frågor som vi har pratat om långt innan pandemin slog till och långt innan den före detta regeringen aviserade Äldreomsorgslyftet. Vi har diskuterat detta i SKR-sammanhang, och SKR har också lyft upp många av de delar som handlar om att man inte bara behöver bli fler utan också jobba på ett annorlunda sätt. Vi måste ta till oss digitaliseringen och välfärdstekniken på ett smart eller bra sätt somagnar både de äldre och

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

medarbetarna, så att det blir både lättare och faktiskt kanske roligare att jobba inom äldreomsorgen och så att framför allt tryggheten och säkerheten för de äldre kan öka.

Detta rör många olika frågor. Kompetensförsörjningsfrågan är ingen enkel sak, men jag är helt övertygad om att vi kan komma väldigt långt om vi kan kroka arm här, om vi delar uppfattningen att kompetensförsörjningsfrågan är den kanske enskilt viktigaste frågan för äldreomsorgen och om vi sedan krockar arm på ett ännu bättre sätt med både kommuner och regioner.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellationerna 2022/23:209 och 217 om regelverket för arbetskraftsinvandring

Anf. 80 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jonny Cato har frågat mig när regeringen avser att fatta beslut om införandet av ett lönegolv för arbetskraftsinvandring, vilken lönenivå regeringen avser att införa för ett lönegolv, vilka yrken som regeringen avser att undanta från lönegolvet och om regeringen kan garantera att säsongsanställd arbetskraftsinvandring exkluderas från ett lönegolv. Vidare har han frågat mig om jag har tagit något initiativ till en analys för att granska effekterna av ett lönegolv för arbetskraftsinvandring och om regeringen avser att införa en arbetsmarknadsprövning för arbetskraftsinvandring.

Sofia Amloh har frågat mig vilka åtgärder som jag tänker vidta för att komma till rätta med den oreglerade arbetskraftsinvandringen, om jag anser att ett lönegolv är ett tillräckligt styrmedel för att få bukt med de problem som reglerna för arbetskraftsinvandringen orsakar samt om jag tänker ta några initiativ för att återinföra en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning.

Jag vill poängtera att det är viktigt att det råder ordning på arbetsmarknaden och att lagar, regler och avtal efterlevs. Goda villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige. Att människor som kommer till Sverige för att arbeta utnyttjas är oacceptabelt. Fusk, missbruk och kriminalitet kopplat till arbetskraftsinvandring måste bekämpas med full kraft.

Sverige har en omfattande arbetskraftsinvandring till så kallade lågkvalificerade yrken där kraven på utbildning och yrkeserfarenhet är låga samt där lönerna är låga. I många fall handlar det om arbeten som bör kunna utföras av personer som redan bor i Sverige. Det förekommer också omfattande problem med missbruk av regelverket, särskilt inom lågkvalificerade yrken. Regeringen avser därför att – i ett första steg – höja försörjningskravet för arbetskraftsinvandrare, för att begränsa den lågkvalificerade arbetskraftsinvandringen till Sverige och motverka missbruk. Försörjningskravet kommer att preciseras genom förordningsändringar.

Regeringen har dessutom den 16 februari 2023 beslutat om tilläggsdirektiv till Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring som innebär att villkoren för arbetskraftsinvandring ska skärpas men också att den kvalificerade och högkvalificerade arbetskraftsinvandringen ska främjas. Det ursprungliga uppdraget att föreslå ett nytt system för arbetsmark-

nadsprövning ska inte längre fullföljas. Utredaren ska i stället bland annat utreda frågan om lönekrav, där utgångspunkten ska vara att arbetstillstånd endast ska kunna beviljas om det arbete till vilket arbetskraftsinvandring sker i normalfallet har en lönenivå motsvarande medianlönen, även om den exakta nivån blir en fråga för utredaren att ta ställning till. I tilläggsdirektiven framhålls också att det är viktigt att lönekravet utformas så att det kan följa löneutvecklingen över tid.

Ett krav på en högre lönenivå kan minska arbetskraftsinvandringen inom lågkvalificerade yrken samtidigt som det kan innebära att den arbetskraft som redan finns i Sverige bättre kan tas till vara. En sådan ordning kan också bidra till färre ansökningar, vilket kan leda till snabbare handläggningstider för de arbetskraftsinvandrare som uppfyller kraven och därmed förenkla kompetensförsörjningen för arbetsgivare som har behov av att anställa kvalificerad arbetskraft från ett tredjeland.

Det ingår i utredarens uppdrag att göra en analys av effekterna av de förslag som lämnas.

Utredaren ska också lämna förslag som i enlighet med Tidöavtalet innebär att regeringen kan föreskriva om ett lägre lönekrav för vissa yrkesgrupper. Det kan till exempel röra sig om yrken inom vilka det krävs särskild kompetens, erfarenhet eller skicklighet eller yrken som är säsongsbundna. Utredaren ska därför analysera och ta ställning till hur ett lägre lönekrav för enskilda yrkesgrupper kan utformas, vilka yrkesgrupper som bör omfattas och hur urvalet av dessa yrkesgrupper kan ändras över tid. Jag kan inte förekomma utredningen och beredningen och i nuläget uttala mig om vilka yrkesgrupper som kommer att omfattas av ett lägre lönekrav.

Det framgår inte vad Sofia Amløh menar med den oreglerade arbetskraftsinvandringen – till exempel om hon syftar på personer som arbetar i Sverige utan att ha sökt arbetstillstånd före inresa eller på personer som arbetar i Sverige trots att de helt saknar arbetstillstånd.

För att motverka missbruk, fusk och kriminalitet inom systemet med arbetskraftsinvandring har nämnda utredning även fått i uppdrag att föreslå hur vissa yrkesgrupper kan exkluderas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd samt analysera och ta ställning till vilka yrkesgrupper som inledningsvis bör omfattas av en sådan exkludering och hur urvalet av dessa yrkesgrupper kan ändras över tid. Utredaren får även föreslå andra effektiva åtgärder för att motverka missbruk av systemet med arbetskraftsinvandring. Regeringen avser även att avskaffa möjligheten till spårbyte, det vill säga möjligheten att ansöka om uppehållstillstånd för arbete efter att ha fått avslag på en asylansökan utan att först lämna landet.

Försörjningskravet för tillstånd för säsongarbete enligt säsongsanställningsdirektivet, liksom för tillstånd för företagsintern förflyttning, innebär för närvarande att lönen som lägst måste uppgå till 13 000 kronor per månad. Regeringen anser att även dessa utlänningars ställning på arbetsmarknaden bör stärkas och att konkurrens med låga löner måste motverkas. Utredaren ska därför analysera och ta ställning till hur försörjningskravet för dessa tillstånd bör höjas. Försörjningskravet får dock inte vara så högt att förenlighet med bakomliggande EU-direktiv riskerar att åsidosättas. Det innebär att kravet måste övervägas i särskild ordning.

Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring har fått förlängd utredningstid och ska redovisa sina uppdrag den 31 januari 2024. Jag ser mycket fram emot att ta del av utredningens förslag.

Anf. 81 JONNY CATO (C):

Fru talman! Jag tackar statsrådet så mycket för svaret på min interpellation. Det är spännande att det är så många som vill debattera den här viktiga frågan denna sena tisdagskväll, även om man kan gissa att övriga debattörer kommer att ha en lite annan tonalitet än jag och en lite annan inställning till arbetskraftsinvandring.

Arbetskraftsinvandring är ett otroligt viktigt verktyg för svenska företag att finna den kompetens som de många gånger är i så stort behov av. Arbetskraftsinvandring har generellt varit väldigt gynnsamt för Sverige som land. Inte minst har det varit helt avgörande för vissa branscher och vissa enskilda företags möjligheter att finna den kompetens de behöver. Arbetskraftsinvandring bidrar årligen med cirka 34 miljarder kronor till bnp och 12 miljarder i ökade skatteintäkter.

Arbetskraftsinvandring behövs i många branscher och i hela landet. Det handlar om det lilla startup-företaget mitt i Stockholms innerstad som precis är i början av sin resa. Det handlar om det stora it-företaget nere i Skåne som behöver unik kompetens för att utveckla företaget framåt. Men det handlar också om potatisodlaren i Kalmar och om jordbruksföretagaren på Gotland som specialiserat sig på ramslök som serveras på restauranger i hela landet. Dessutom handlar det om personalen på restaurangerna där ramslöken och potatisen sedan ska serveras.

I mötet med dessa företagare och så många fler blir det för mig helt uppenbart att arbetskraftsinvandring inte är en hittepåreform. Det handlar om riktiga jobb och riktiga företagare. Det handlar om företags överlevnad, utveckling och framtid på kort och lång sikt.

Moderaternas, Kristdemokraternas och delvis Liberalernas förflyttning i synen på arbetskraftsinvandring och i förlängningen även på näringsliv och företagande tycker jag som centerpartist är djupt olycklig. Statsrådet säger i sitt svar: ”I många fall handlar det om arbeten som bör kunna utföras av personer som redan bor i Sverige.” Att anställa personer som redan bor i Sverige är för arbetsgivaren givetvis enklare. Det kräver mindre administration och blir i många fall även billigare. Företag och arbetsgivare använder sig av arbetskraftsinvandring för att hitta kompetens som det finns brist på i Sverige. Därför blir det ett väldigt förenklat resonemang av statsrådet.

Det är bra att regeringen inte verkar vilja införa en arbetsmarknadsprövning som innebär att statliga myndigheter, såsom Arbetsförmedlingen, ska bedöma vilka personer företagen ska anställa. Men i stället verkar vi få en politisk arbetsmarknadsprövning, där regeringen ska bestämma vilka yrken som ska undantas från ett lönegolv. I stället för statliga tjänstemän på Arbetsförmedlingen blir det alltså en politisk förhandling mellan Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna som ska avgöra vilka branscher som ska få ta in kompetens från andra länder.

33 200 är för många en hög lön, och det finns många yrken med medianlön under 33 200 kronor som kräver särskild kompetens. Det finns nu en stor oro i många branscher och bland enskilda företag. Så sent som förra

veckan skrev Gröna arbetsgivare: ”Regeringens planer på att kraftigt minska arbetskraftsinvandringen är oroande, och visar på en uppenbar brist på insikt i de gröna näringarnas förutsättningar.” Jag undrar hur statsrådet ser på den oro som många branscher och företagare just nu upplever.

Anf. 82 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret och möjligheten att debatera ett väldigt viktigt ämne.

Migration har alltid förekommit och bidrar till länders och samhällens utveckling. Det är positivt att människor fritt kan röra sig i Europa och söka arbete. I vissa regioner och inom vissa yrkesområden råder det stor brist på arbetskraft, och arbetsgivarens kompetensförsörjning kan främjas genom ökad rörlighet. Det kan förbättra matchningen på arbetsmarknaden, och det berikar arbetslivet i övrigt.

Socialdemokraterna välkomnar rörlighet över gränser och ser att människor från andra länder har mycket att bidra med på vår arbetsmarknad, framför allt i tider då vi har historiskt stor kompetensbrist. De geografiska skillnaderna kan också vara ganska stora i det här landet.

Den förra moderatledda regeringens regelverk från 2008 innebar att Sverige fick världens minst reglerade arbetskraftsinvandring. Det har bidragit till att organiserad kriminalitet fått växa i flera branscher samt till omfattande lönedumpning och grovt utnyttjande av arbetskraftsinvandrare. Detta är otroligt ovärdigt, framför allt i ett modernt och utvecklat land som Sverige.

Det är just mot den bakgrunden som jag har ställt mina frågor till statsrådet. Men svaren är långt ifrån dugliga. Jag hör att statsrådet säger att det är viktigt att det råder ordning på arbetsmarknaden och att lagar, regelverk och avtal efterlevs. Det är ett viktigt klargörande av statsrådet. Jag kan bara instämma till fullo. Men som det ser ut i dag har vi en omfattande arbetskraftsinvandring till lågkvalificerade yrken där kraven på utbildning och yrkeserfarenhet är låga eller obefintliga. Men det är här det finns arbetskraft i Sverige som kan utföra arbetet. Det förekommer också omfattande problem med missbruk av regelverket, särskilt inom lågkvalificerade yrken.

Både jag och statsrådet ser samma problembild, och vi är överens. Därför förstår jag inte varför det är så viktigt för den här regeringen och Sverigedemokraterna att så snabbt ändra i den redan tillsatta utredningen och helt slopa förslaget om en arbetsmarknadsprövning. Arbetsmarknadsprövning betyder att man prövar behovet av arbetskraft i Sverige. Finns arbetskraften i Sverige eller behöver arbetskraft invandra hit på grund av att kompetensen inte finns i Sverige? Med tanke på problembilden av hur nuläget, statusen och verkligheten ser ut förstår jag inte att regeringen väljer att ta bort prövningen.

Varför vill regeringen och Sverigedemokraterna inte ha behovsprövning av arbetskraftsinvandring när det är så uppenbart att det är vad som behövs för att få ordning på svensk arbetsmarknad?

Anf. 83 LEIF NYSMED (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Frågorna som Sofia Amloh ställer till statsrådet besvaras dock inte så mycket, tycker jag. Jag har som lokal ombudsman i Byggnads och under

Prot. 2022/23:70
7 mars

Svar på
interpellationer

min tid som riksdagsledamot arbetat för att motverka den arbetslivskriminalitet som berörs i frågan och som har brett ut sig på svensk arbetsmarknad.

Under förra mandatperioden har åtminstone ett tjugotal reformer genomförts i försök att förhindra arbetslivskriminalitet. Bland annat har lex Laval rivits upp, som har hindrat fackföreningsrörelsen från att teckna kollektivavtal med utländska företag. Detta är otroligt viktigt, och vi är stolta över att ha rivit upp den.

En annan viktig erfarenhet jag har med mig från det jag har jobbat med är att det inte finns endast en lösning på problemet. Man måste arbeta med många åtgärder. Ett stort problem har varit, och är än i dag, att det i fråga om den oreglerade arbetskraftsinvandringen inte görs någon bedömning av behovet av utländsk arbetskraft från tredjeland i dag. Det sker ingen behovsprövning alls. I stället sker en godtycklig bedömning av det företag som söker arbetskraften.

Det är märkligt att behovet av utländsk arbetskraft är så stort inom exempelvis byggbranschen när ungefär 10 000 byggnadsarbetare och målare går arbetslösa i dag. Fler lär det bli när bostadsbyggandet nu tvärnitar; eller som en marknadsaktör sa när vi tittade på antalet sålda lägenheter under början av året: Patienten är död.

Jag vill tydliggöra för ministern vad vi menar med oreglerad arbetskraftsinvandring. Det är inte fråga om sådana som smiter in, utan det handlar om rätten att komma till Sverige utan att det har skett en behovsprövning. Den oreglerade arbetskraften öppnar för oseriösa företagare att utnyttja arbetskraft från tredjeland.

Jag ska ge ett exempel från när jag var ombudsman i Byggnads här i Stockholm innan jag kom in i riksdagen. Arbetare från Mongoliet hade lockats hit för att endast bära in gipsskivor på ett stort bygge här i Stockholmstrakten. Tanken i detta fall var att dumpa lönerna för de byggnadsarbetare som annars gjorde arbetet. I ärlighetens namn finns bra många i Sverige som kan göra den enkla arbetsuppgiften. Det behöver man inte hämta folk från Mongoliet för att göra; eller för den delen kan människor från EU göra jobbet.

Med de erfarenheter som jag har fått kan jag konstatera att ett lönegolv inte hade stoppat detta problem. Lönegolv och lönenivåer rundas lätt genom att man exempelvis arbetar fler timmar än de man får betalt för. Eller så får man återbetala en del av lönen till arbetsgivaren efter att man har fått den. Att enbart förlita sig på ett lönegolv gör det snudd på omöjligt att kontrollera att rätt löner betalas ut, och att i efterhand försöka komma till rätta med fusket är ineffektivt.

Därför är det bättre att försöka stoppa fusket innan det sker. Det gynnar de seriösa företagen som har ett verkligt behov av arbetskraftsinvandring, och det gynnar också svensk arbetsmarknad.

Varför är regeringen och SD, statsrådet, så rädda att ens låta utreda frågan om en ny arbetsmarknadsprövning? Det är ingen som tvingar er att införa den, men kan ni åtminstone utreda frågan?

Anf. 84 OLA MÖLLER (S):

Fru talman! Då står vi här igen, migrationsministern, och ska tala om misslyckad moderat migrationspolitik. Det är vad vi faktiskt gör gång på gång i kammaren. Det här är arvet från den moderata regeringen, där den

nuvarande statsministern satt, som införde världens mest tokliberala arbetsmarknadslagar som vi nu måste hantera.

Det är helt uppenbart att ett paradigmskifte, som det så fint heter, behövs i migrationspolitiken. Det är nu på arbetskraftsinvandringens område detta paradigmskifte behöver göras.

Ministern tyckte att det var oklart vad oreglerad arbetskraftsinvandring innebär. Låt mig ta ett exempel. Det byggs stora batterifabriker i det här landet. På ett sådant ställe finns ett kinesiskt bolag som har till uppgift att montera maskiner. De har fått kontraktet, men de har i sin tur tagit in ett bemanningsföretag som betalar ut löner till anställda i ett annat bemanningsföretag. Det ska vara fråga om 40 timmar i veckan, men de jobbar inte 40 timmar i veckan. De jobbar definitivt inte 7–16, utan de jobbar sju dagar i veckan och mycket längre dagar.

Arbetsledningen sker från moderbolaget, det vill säga av kinesiska arbetsledare. Det innebär att de har ingen koll på svensk arbetsmiljö, på svenska lagar eller på svensk arbetsplatskultur.

Det här fortgår med dagens regler, och det kommer att fortgå med morgondagens regler – eftersom regeringen tar bort arbetsmarknadsprövningen. En arbetsmarknadsprövning hade ganska snabbt hanterat detta genom att det hade gjorts en bedömning om det är rätt och om det fungerar. Man hade involverat myndigheterna från början, och om vi hade fått bestämma hade parterna involverats. Men de lösningarna vill regeringen inte se.

Jag ska vara hygglig mot migrationsministern, fru talman. Det är egentligen inte Moderaterna som slarvar bort den viktigaste pusselbiten, som det verkliga maktpartiet i riksdagen, Sverigedemokraterna, kallar arbetsmarknadsprövning. Jag förstår att en pusselbit kan försvinna när man sitter långa kvällar på slottet med konjak och fina viner. Då kan en pusselbit trilla av bordet och sedan inte dyka upp igen.

Men regeringen vågar inte ens en gång utreda frågan. Svaret kommer att vara givet, nämligen exemplen som min kollega Leif Nysmed och jag har gett. Då hade vi kunnat lösa det problem som tidigare har debatterats i kammaren, då arbetsmarknadsministern blev upprörd för att vi påpekade att politiken för långtidsarbetslösa som regeringen avser att föra inte funkar så bra. Man hade fått utrikes födda kvinnor i arbete i stället för att ta hit folk från Mongoliet och Bangladesh som ska städa eller bära gipsplattor. Men det svaret vill regeringen inte ha.

Någonstans måste ministern redogöra för vad som är ett problem med arbetsmarknadsprövning. Varför låter ni inte ens en gång utreda frågan?

Anf. 85 TERESA CARVALHO (S):

Fru talman! Jag vill börja med att gratulera Maria Malmer Stenergard till att ha fått Sverigedemokraterna att vika ned sig vad gäller planerna på att införa en arbetsmarknadsprövning eller en behovsprövad arbetskraftsinvandring.

Vi socialdemokrater har ju kämpat länge – i motvind, får man väl säga – för att strama åt dagens otroligt liberala regelverk för arbetskraftsinvandring, som kom till under alliansregeringen 2008. Men till slut lyckades vi få stöd för att ta flera viktiga steg framåt och flera viktiga initiativ såsom bindande anställningsavtal och höjt försörjningskrav för anhöriga och en lag som möjliggör ett lönegolv. Den lagen finns nu på plats, men regering-

en och Sverigedemokraterna har ännu inte fattat de beslut som krävs för att implementera själva lönegolvet. I stället håller de på och tjafsar internt om vilka kryphål och undantag som samtidigt ska införas.

Det mest verkningsfulla för att få ordning och reda i arbetskraftsinvandringen är att införa en behovsprövning. Vi socialdemokrater tillsatte också en utredning för att få det på plats.

Det här är en fråga som Sverigedemokraterna haft otroligt hög svansförling i tidigare, så jag misstänker att det har stått Moderaterna dyrt att få med dem på att nu skrota och begrava planerna på en sådan behovsprövning.

Jag ska erkänna att jag är lite nyfiken på vilket pris Moderaterna fått betala. Jag misstänker att Maria Malmer Stenergard inte vill svara på det, men jag vill ändå erkänna att jag är lite nyfiken. Jag tänker att det kanske är det här med a-kassan. Vi vet ju att Moderaterna gärna hade haft en betydligt lägre nivå i a-kassan än den som nu tack och lov blir. Detta trots att vi går in i lågkonjunktur och många förväntas bli arbetslösa och därmed beroende av a-kassa en period.

Jag har faktiskt lite svårt att förstå det här djupa motståndet mot behovsprövd arbetskraftsinvandring. Det svarar ju faktiskt upp mot båda de problembilder som vi fått beskrivna här under kvällen. Det svarar upp både mot lönedumpning och fusk och mot det behov som faktiskt finns av att ta hit högkvalificerad, specialiserad arbetskraft för att exempelvis möta den gröna omställning som nu sker inte minst i norra Sverige.

Det finns som jag ser det egentligen bara ett skäl att motsätta sig en behovsprövning, nämligen att man vill bidra till att företag ska kunna konkurrera med lägre löner för att pressa kostnaderna. Detta även om det sker till priset av att personer som redan lever i vårt land trängs undan från möjligheten att ta jobb som företag i stället tar hit arbetskraft för från andra sidan jordklotet, eller till priset av det skrupelfria utnyttjande som dagens system baddar för och som jag vet att migrationsministern är fullt medveten om och som jag hör att hon vill motverka.

Det som skulle vara verkningsfullt är som sagt en behovsprövd arbetskraftsinvandring, men så långt är inte migrationsministern beredd att gå. Jag beklagar det, för regeringens naiva syn på arbetskraftsinvandringen – som Sverigedemokraterna nu tycks acceptera – har liksom blivit en mekanism i gödandet av arbetslivskriminaliteten.

Varför vill inte Maria Malmer Stenergard och regeringen göra det som krävs för att stoppa den arbetslivsrelaterade kriminaliteten? Varför detta motstånd mot en behovsprövd arbetskraftsinvandring?

Anf. 86 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Det är inte alldeles enkelt att på fyra minuter bemöta fem debattörer, men jag ska göra mitt absolut bästa.

Vi börjar med Centerpartiet och Jonny Cato. Frågan var hur jag ser på den oro som uttrycks hos företag i allmänhet och hos företag i gröna näringar i synnerhet.

Här vill jag vara tydlig med att jag ser den oron. Jag träffar företagen regelbundet, och vi har naturligtvis tagit till oss mycket av de synpunkter som kommit in. Det är därför vi har gett utredaren i uppdrag att också titta på möjligheten till undantag för vissa branscher men också för till exempel

säsongsanställda, som ju är väldigt viktiga för de gröna näringarna. Svaret är alltså att vi tar den här oron på allvar.

Det kommer också att finnas goda möjligheter att komma med synpunkter när det gäller den förordningsändring som ska definiera vad god försörjning är, för den kommer att remitteras. Det kommer också att finnas goda möjligheter att komma med synpunkter när utredaren har lagt fram sina förslag i januari 2024. Vi kommer att göra allt vi kan för att det ska bli ett regelverk som är träffsäkert när det gäller att komma till rätta med fusk och utnyttjande samtidigt som vi säkerställer att det finns god kompetensförsörjning för Sverige och för svenska företag.

När det gäller Socialdemokraterna här är alla inne på arbetsmarknadsprövning.

Jag måste säga att jag är mäkta förvånad över den definition som Leif Nysmed gav av vad oreglerad arbetskraftsinvandring är. Det är alltså arbetskraftsinvandring där det inte har gjorts en behovsbedömning. Det spelar alltså ingen roll hur nitiskt man utformar regelverket, tolkar jag Leif Nysmed som, eller hur många krav man ställer. Det går ändå inte att betrakta en arbetskraftsinvandring som reglerad om det inte finns en behovsprövning. Det är en definition som jag tycker är mycket knepig och som jag tror att väldigt få skulle ställa sig bakom.

Däremot är jag helt övertygad om att både jag och Socialdemokraterna – och Centerpartiet, för den delen – är helt eniga om vikten av att det råder ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden.

Regeringspartierna och Sverigedemokraterna slår sig inte heller till ro med de uppstramningar av regelverket för arbetskraftsinvandring som vi i opposition till slut lyckades få Socialdemokraterna att lägga fram i regeringsställning.

Jag måste säga att jag är imponerad av det mod som finns hos debattörerna här. I samtliga inlägg från Socialdemokraterna klagar de på den reform som Moderaterna och alliansregeringen införde 2008, när de sedan hade regeringsmakten i åtta år och inte gjorde någonting – utom det som vi tvingade dem att göra för att strama upp regelverket, stoppa fusket och stoppa utnyttjandet.

Svaret går naturligtvis att finna i den fråga som Teresa Carvalho ställer. Hon antyder att vi får betala ett pris för de direktiv som nu läggs fram. Så kan det ha varit i det samarbete som Socialdemokraterna hade under föregående mandatperiod. Januariavtalet vittnar till stor del om det. Men så fungerar inte det här samarbetet, för våra fyra partier är rörande överens om att vi ska sätta stopp för fusket och sätta dit dem som utnyttjar. Samtidigt ser vi behovet av högkvalificerad och specialiserad arbetskraftsinvandring till Sverige.

Anf. 87 JONNY CATO (C):

Fru talman! Jag ska inte ljuga; jag blev nästan lika sugen på att debattera med Socialdemokraterna som med statsrådet. Men jag ska avhålla mig från det i dag. Vi får kanske anledning att göra det längre fram.

Centerpartiet och Moderaterna har i grunden fortfarande samma syn – att människor som kommer till Sverige och arbetar är en tillgång. Jag tycker däremot att det är viktigt att det är företagens behov som styr och inte politikens behov. Men vi är överens om en sak, och det är att det finns

Prot. 2022/23:70

7 mars

Svar på
interpellationer

stora problem med systemet – problem med fusk, fiffel och organiserad brottslighet.

När människor utnyttjas och företag fuskar ska det bemötas med kraft. Men vi behöver hitta specifika lösningar på specifika problem och inte slå sönder hela systemet för arbetskraftsinvandring.

Centerpartiet har kritiserats, inte minst av ledande företrädare för Moderaterna, för att inte se det fusk och den brottslighet som finns i samband med arbetskraftsinvandring. Det gör vi givetvis, och vi tar det på allra största allvar. Men vi väljer en annan väg som inte innebär vare sig lönegolv eller arbetsmarknadsprövning. Vi väljer förslag som vi tror kan göra skillnad på riktigt men ändå värna företagens behov av kompetens från andra länder.

Låt mig därför för en gångs skull lyfta fram tre konkreta exempel på hur man kan komma åt fusk och utnyttjande. Ett: Införa en ny lag som gör det lättare att avslå en ansökan om arbetstillstånd när syftet anses vara ett annat än arbete, till exempel att utnyttja välfärdssystemet. Två: Göra det enklare att återkalla uppehållstillstånd, genom skärpningar i utlänningslagen när man i efterhand kan konstatera att syftet med ansökan inte var arbete. Tre: Ta bort möjligheten att ge uppehållstillstånd till någon som medvetet uppgett flera identiteter eller gett vilseledande information.

Detta var några exempel som skulle lösa specifika problem. Det finns rätt så många sådana som kräver rätt så många olika specifika lösningar, och det går att göra i stället för att slå sönder ett system som så många företagare är i så stort behov av. Men i stället envisas regeringen med att vilja införa ett lönegolv för att lösa problemen. Frågan om lönegolv utredes så sent som för lite mer än ett år sedan inom ramen för utredningen *Ett förbättrat system för arbetskraftsinvandring*. Det var dessutom en utredare som Socialdemokraterna valde, så man kan tänka sig att den inte var helt välvilligt inställd till systemet.

Utredningen slog fast att ett lönegolv inte på något sätt motverkar vare sig fusk eller utnyttjande av människor och system. Tvärtom skulle ett lönegolv riskera att leda till ännu mer fusk, när man skriver en lön på papperet medan den anställde i verkligheten får en helt annan.

Det behövs träffsäkra lagförslag, inte politiskt slagkraftiga kommunikativa förslag som tar bort möjligheten för företag att hitta den kompetens man behöver. När man bryter ned det på det sätt som jag nu gjort, följer debatten och tar del av ministerns och regeringens förslag kan man bara komma till en slutsats: att det inte handlar om fusk eller att komma åt oegentligheter utan om att Moderaterna, Kristdemokraterna och delvis även Liberalerna vill ge intryck av att ha gjort en omsvängning i migrationspolitiken.

Anf. 88 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Debatten har varit inne lite på det, och jag vill ta tillfället i akt att säga att för snart ett år sedan – jag tror att det är ganska exakt elva månader – skärpte den socialdemokratiska regeringen reglerna för arbetskraftsinvandringen. Det var en ren socialdemokratisk regering vid den tidpunkten.

Det fanns då krav på bindande anställningsavtal för att få arbetstillstånd, skyldighet för arbetsgivare att rapportera om anställningsvillkoren förändrades och försörjningskrav vid anhöriginvandring. Det var ett bättre

regelverk för att behålla högkvalificerad arbetskraft. Det här var viktiga steg på vägen. Fler steg behöver tas. Nästa steg hade varit en behovsprövning av arbetskraft.

Vi socialdemokrater tillsatte en utredning om det, och den här regeringen väljer att fortsätta säga att den handlar om en behovsprövad arbetskraftsinvandring – men den innehåller inte längre några sådana direktiv. Jag vill lyfta fram att det inte handlar om något enskilt förslag eller exempel, som min kollega Leif Nysmed tog upp.

I över 35 år har min pappa byggt den här huvudstaden. Han har sett förändringarna som gjorts på de stora arbetsplatserna. I dag ser man både andra och tredje klassens arbetare där, men Sverige ska aldrig konkurrera med låga löner och dåliga arbetsvillkor. Det ska vara ordning och reda på svensk arbetsmarknad – inte olika klasser av arbetare.

Varför lät inte regeringen behovsprövningen finnas kvar i utredningen? Ni breddade den med det ni ville lägga till, genom till exempel tilläggsdirektiv. Ska jag tolka det här som att något ideologiskt skynke har rasat ned? Vi socialdemokrater är överens med Centerpartiet om väldigt lite i just den här frågan, men jag instämmer helt i beskrivningen av förslaget som ligger på bordet nu. Är det en politisk arbetsmarknadsprövning som ska göras? Handlar förslaget om undantag, inlåsnings effekter och krångel i stället för att skapa ett robust system som klarar alla utmaningar i den gemensamma problembilden?

Frågan borde inte vara svår att svara på, så jag ställer den igen. Vilka är de konkreta, sakliga argumenten för att regeringen inte vill utreda en arbetsmarknadsprövning? Man vet ju att det fungerar. Det gjorde det innan 2008, och jag är helt övertygad om att det skulle göra det igen.

Svaret visar att man gör en 180 graders vändning och att utredningen dribblas bort och bortförklaras med allt krångligare förslag. Försöker man täcka upp för någonting annat och få det att se ut som om det är lika bra och är en lösning, när man vet att det inte fungerar? Var är de sakliga argumenten för att ta bort behovsprövningen?

Anf. 89 LEIF NYSMED (S):

Herr talman! Statsrådet anklagar oss socialdemokrater för att inte ha genomfört den här reformen under de åtta år vi satt i regeringsställning. Svaret är ganska enkelt: Det är den här församlingen som bestämmer, och här har det saknats majoritet för förslaget. Statsrådet vet lika väl som jag att Miljöpartiet var med och drev igenom förändringen 2008. Det enkla svaret är att det inte fanns någon majoritet för förslaget.

Jag vill säga att med alla de eventuella undantag som diskuteras kring lönekravet riskerar hela förslaget att bli ihålligare än en schweizerost.

Jag har följt ett av Ekobrottsmyndighetens åtal mot ett byggföretag. Det pågick i över fyra år, och till sist nu i januari eller februari dömdes de äntligen i hovrätten. Ett av de stora problemen var de många olika undantag som gäller för utländsk arbetskraft. Det är olika beroende på om man exempelvis är rysk medborgare boende i Baltikum eller om man är gift eller sambo med någon inom EU, och sådana saker är helt omöjliga för Ekobrottsmyndigheten att utreda i efterhand.

En arbetsmarknadsprövning skulle med stor sannolikhet ha stoppat flera av dem som arbetar illegalt i Sverige redan innan byggena startades. Att, som regeringen gör, föreslå ett system som redan från start verkar ha

flera inbyggda brister kommer endast att gynna de kriminella på svensk arbetsmarknad.

Jag vill verkligen tro ministern när hon säger att det är oacceptabelt att människor som kommer till Sverige för att arbeta i stället utnyttjas. Jag vill verkligen tro det, och då blir det obegripligt för mig att man stoppar ett förslag att utreda ett nytt system för arbetsmarknadsprövning. Varför vill inte regeringen och SD ens utreda hur man kan stoppa kriminaliteten och fuskets på svensk arbetsmarknad innan det begås?

Anf. 90 OLA MÖLLER (S):

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att migrationsministern och andra företrädare för regeringen allt som oftast förundras över varför Socialdemokraterna inte har rätt upp Moderaternas misslyckanden, när Moderaterna dessutom haft majoritet här i kammaren på högerns sida sedan 2006. Det är fantastiskt att det ska till en sosseregierung för att reda upp en moderat röra. Jag misstänker att det blir likadant 2026.

Det finns en annan sak man kan reflektera över nu när vi har klimatavvecklingsministern här i kammaren. Jag tror inte att Liberalerna riktigt delar uppfattningen att man inte gjort avkall på viktiga frågor när Sverige nu ska backa in i klimatkrisen med tanken full av fossilbränsle. Det där att allt har varit så bra och trevligt i kammaren och i förhandlingarna kan man alltså fundera på.

Tiden för detta är också intressant. Nu ska det utredas till januari 2024. Sedan ska det skrivas proposition och tas till riksdagen. Det kommer att ta två tre fyra år innan detta implementeras. Det innebär att svenskt näringsliv kommer att kunna fortsätta utnyttja arbetskraften, och det är detta Sverigedemokraterna och Moderaterna vill.

Sverigedemokraterna har spelat skickligt genom att säga att man var för arbetsmarknadsprövning, och Moderaterna har fått betala i form av minskad rättssäkerhet, utvisning av prostituerade och missbrukare, införande av angiverisamhälle och avskaffande av rätten till tolk, till exempel. Detta är det pris som Moderaterna har betalat. Men båda gör svenskt näringsliv nöjda.

Svara nu i stället på frågan, ministern! Varför har arbetsmarknadsprövningen strukits ur den här utredningen?

Anf. 91 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! Först och främst – tack, migrationsministern, för tydliggörandet av att regeringspartierna inte har fått betala något pris för att skrota arbetsmarknadsprövningen utan att regeringspartierna och Sverigedemokraterna är rörande överens om detta, som ministern sa.

Jag vill, som föregående talare var inne på, också passa på att tydliggöra och svara på frågan från ministern om varför Socialdemokraterna inte gjorde mer, snabbare, för att skärpa upp arbetskraftsinvandringen under vår tid vid regeringsmakten. Det berodde helt enkelt på det parlamentariska läget. Det var också en väsentlig skillnad jämfört med hur det är nu eftersom den här regeringen, tillsammans med Sverigedemokraterna, inom ramen för Tidöavtalet faktiskt har en majoritet i kammaren. Det är ett bra tydliggörande att man är helt överens och att det inte har betalats något pris.

Herr talman! Jag vill också konstatera att invandringen till Sverige paradoxalt nog kan komma att öka detta år. Det beror på regeringens och Sverigedemokraternas senfärdighet när det gäller att just skärpa arbetskraftsinvandringen. Med andra ord är det så kallade paradigmskiftet mest snack. Vi socialdemokrater gjorde den stora omläggningen av migrationspolitiken. Det regeringen och Sverigedemokraterna nu gör är mest symbolpolitik.

Det verkliga paradigmskifte som nu pågår inom ramen för Tidöavtalet är snarare ett paradigmskifte vad gäller samhällets anständighet. Det är inte en stram migrationspolitik som är den stora konfliktfrågan i svensk politik utan viljan att bryta segregationen. Där hade en arbetsmarknadsprövning varit en viktig pusselbit.

Anf. 92 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Jag ska försöka mig på att svara alla fem ledamöter igen. Jag börjar med Jonny Cato, som menar att det är företagets behov som ska styra och att man inte ska slå sönder hela systemet. Vi vill inte – och det är svaret på socialdemokraternas fråga – ha en sådan arbetsmarknadsprövning som Socialdemokraterna har föredragit tidigare, där fack och myndigheter avgör vilken kompetens företag behöver. Jag och Jonny Cato är helt överens om att företagen själva bäst avgör sitt behov av kompetens.

Men det är också tydligt utifrån alla studier och all forskning som görs att det främst är i låglöneyrken vi ser fusk och utnyttjande, och det kan vi inte acceptera. Vi ser också att väldigt många som befinner sig i Sverige inte kan försörja sig själva, och då tycker jag att det är högst märkligt att man som företagare ska känna sig tvingad att gå den omväg som det innebär att ta hit arbetskraft från tredjeland, alltså länder utanför EU – människor som ska jobba i till exempel städbranschen eller som snabbmatspersonal eller tidningsbärare. Jag tycker att detta är arbetskraft som borde finnas i Sverige.

Här finns naturligtvis mycket som politiken måste göra för att bättre matcha. Det handlar dels om matchning, dels om arbetsmarknadsutbildning. Det handlar om den viktiga omställning som parterna har förhandlat fram.

Men det handlar också om en ny arbetslinje, och här finns kanske den allra tydligaste skiljelinjen mellan å ena sidan regeringen och samarbetspartierna och å andra sidan Socialdemokraterna. Vi tycker att det ska löna sig att arbeta. Vi tycker att det ska vara tydlig skillnad om man går från bidrag till egen försörjning. Men tyvärr finns inte tillräckliga drivkrafter i dag, och det gör att det blir väldigt svårt för företagen med kompetensförsörjning. Därför menar vi att vi, parallellt med de stora förändringar vi vill göra i regelverket för arbetskraftsinvandring, naturligtvis också måste arbeta med en bidragsreform för att det ska löna sig bättre för människor att ta de jobb som finns, inte minst inom låglönesektorer.

Sofia Amloh noterade att den här utredningen har samma namn. Jag vill förtydliga att det är utredaren själv som bestämmer namnet – det kan inte regeringen styra. Men eftersom det inte finns något förslag om behovsprövad arbetskraftsinvandring kvar att lägga fram skulle jag gissa att det kommer att bli ett annat namn när utredaren väl lägger fram sitt förslag.

Leif Nysmed förklarade varför Socialdemokraterna har gjort mycket lite på åtta år, egentligen bara det som vi i oppositionen tog initiativ till; det var för att man inte hade majoritet. Man har alltså valt att ta regeringsmakten och därmed avstått från att driva igenom sina kanske, som det framstår här i kammaren, allra viktigaste reformer – bara för att få makten.

I stället har, och det är jag mycket glad för, våra fyra partier majoritet för att nu sätta dit det fusk och det utnyttjande som de socialdemokratiska ledamöterna uttrycker så stor oro för, vilket inte har kunnat genomföras tidigare. Detta är jag väldigt glad för.

Slutligen vill jag, eftersom talmannen inte reagerade, rikta mig till Ola Möller och säga att jag inte tycker att man ska baktala ministrar som inte deltar i debatten. Det finns alla möjligheter att rikta sig till den minister man har kritik mot i en saklig debatt. Jag kan dessutom tillägga att det enda som avvecklas på klimatområdet är den oerhört ineffektiva klimatpolitik som Socialdemokraterna och Miljöpartiet bedrev under tidigare mandatperiod.

Anf. 93 JONNY CATO (C):

Herr talman! Jag kan konstatera att det blir fler och fler socialdemokrater i bänkarna för varje gång jag går upp i talarstolen.

Jag tycker att debatten i dag har blivit lite märklig. Det är skillnad på illegal arbetskraft och arbetskraftsinvandring – jag hoppas att vi kan skilja mellan dessa i framtiden. Det blir en lite snedvriden debatt, om jag ska vara riktigt ärlig.

Jag tänkte därför försöka sänka tonen lite igen. Jag har en genuin fråga där jag tror att vi är överens men där jag vet att det finns mycket oro, och det gäller den säsongsbetonade arbetskraftsinvandringen. Det är bara att tala klarspråk: Inom en stor del av de gröna näringarna, på landsbygden och i hela landet, är man direkt beroende av den säsongsbetonade arbetskraftsinvandringen. Jag undrar hur regeringen ser på den säsongsbetonade arbetskraftsinvandringen och hur regeringen anser att ett lönegolv skulle kunna påverka den.

Den säsongsbetonade arbetskraftsinvandringen regleras i ett separat EU-direktiv och EU-regelverk, och det tycker jag är bra. Det är två rätt så olika frågor. Men det är ingen hemlighet att det finns företag som är direkt beroende av den säsongsbetonade arbetskraftsinvandringen. Inte minst är många företag nere i Skåne, där jag och Maria Malmer bor, helt beroende av den säsongsbetonade arbetskraftsinvandringen.

Jag undrar därför om ministern kan ge ett lite tydligare svar på hur man ser på den säsongsbetonade arbetskraftsinvandringen och den oro som många, inte minst lantbruksföretagare, känner inför de kommande säsongerna. Det handlar om bäroddling, potatisodling och så vidare.

Anf. 94 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Nu avrundar vi den här debatten. Jag tror att vi kommer att få anledning att debattera detta fler gånger.

Förra månaden kom besked om att regeringen och Sverigedemokraterna med ytterligare en utredning skjuter regler om lönegolv på framtiden och, som jag har nämnt flera gånger, lägger ned den utredning vi tillsatte om behovsprövning för arbetskraftsinvandring.

Det kommer att leda till att den oseriösa arbetskraftsinvandringen fortsätter att öka och pressa ned löner och arbetsvillkor på den svenska arbetsmarknaden. Det är svenska och utländska arbetare som kommer att få betala priset även fortsättningsvis. Jag konstaterar bara att det är ovärdigt.

Låt mig återkomma till de frågor som jag inledde den här debatten med: Vilka åtgärder tänker statsrådet vidta för att komma till rätta med den oreglerade arbetskraftsinvandringen, och anser statsrådet att ett lönegolv är ett tillräckligt styrmedel för att få bukt med de problem som vi har i dag? Jag tänker att svaret på detta är ja.

Min nästa fråga var om statsrådet tänker ta några initiativ för att återinföra en myndighetsbaserad arbetsmarknadsprövning. På den är svaret nej. Den fajten kommer vi socialdemokrater att ta till den dagen vi har en behovsprövad arbetskraftsinvandring som är myndighetsbaserad, för statsrådet glömde ju ändå att ta upp arbetsgivarna när hon beskrev det här i sitt tidigare anförande.

Anf. 95 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Till Jonny Cato vill jag vara väldigt tydlig med att regeringen ser behovet av säsongsanställda och hur oerhört viktiga de är för de gröna näringarna, som jag sa i ett tidigare anförande.

Den här första förordningsändringen innebär som propositionen var utformad att de som kommer hit med stöd av säsongsanställningsdirektivet inte träffas av förändringarna i steg 1. Men när det gäller steg 2, det vill säga utredningen med de större förändringarna, menar vi att det finns all anledning att titta på om det är rimligt att 13 000 ska vara lönekravet för någon. Men det finns alltså en möjlighet för utredaren att föreslå undantag för vissa, till exempel för säsongsanställda.

Vår ambition är absolut att få ett träffsäkert regelverk på plats som inte slår undan benen för de gröna näringarna.

Att säga att det bara handlar om lönegolv tycker jag är att beskriva regeringens politik lite felaktigt. Precis som har framhållits av flera socialdemokrater här är det inte så att en ensam åtgärd räcker när det gäller att komma till rätta med fuskets på arbetsmarknaden, utan det krävs en rad olika åtgärder. Där behöver man jobba från olika myndigheter och med olika regelverk för att bekämpa det.

Jag tror i grunden att vi är väldigt överens om att det är helt nödvändigt att komma till rätta med det utnyttjande som tyvärr finns på svensk arbetsmarknad. Till skillnad från Socialdemokraterna tar vi nu viktiga steg när det gäller regelverket för arbetskraftsinvandring.

Jag vill citera vad Sofia Amloh skriver i sin interpellation: "Sverige ska aldrig konkurrera med låga löner och dåliga arbetsvillkor. Vi ska ha ordning och reda på svensk arbetsmarknad."

Då undrar jag: Varför har Socialdemokraterna inte avskaffat möjligheten till spårbyte? Varför fortsatte man att tillåta arbetskraftsinvandring till personlig assistans trots att de brottsbekämpande myndigheterna skrek? Vi gör nu det som sossarna inte förmådde.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2022/23:174

Förste vice talmannen meddelade att debatten om interpellation 2022/23:174 av Rebecka Le Moine (MP) om handeln med utrotningshotade djur hade ställts in i ett sent skede. Interpellationen skulle besvaras vid ett senare tillfälle.

§ 22 Svar på interpellation 2022/23:202

Förste vice talmannen meddelade att interpellation 2022/23:202 av Rebecka Le Moine (MP) om det globala naturavtalet hade återtogs i ett sent skede och därför inte skulle besvaras.

§ 23 Svar på interpellation 2022/23:203 om samordning av tillståndsärenden om havsbaserad vindkraft

Anf. 96 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Aida Birinxhiku har frågat mig om jag avser att samordna tillståndsärenden om havsbaserad vindkraft med Sverigedemokraterna i Regeringskansliet.

Jag vill inledningsvis hänvisa till det svar jag nyligen lämnat på en skriftlig fråga som har ställts på samma tema. När det gäller vindkraft i Sveriges ekonomiska zon är det regeringen som genomför tillståndsprövningen, och prövningen av havsbaserad vindkraft sker helt i enlighet med de beredningsrutiner som finns i Regeringskansliet. När beredningen väl är genomförd är det regeringen som fattar beslut.

Som jag också tidigare framfört är en prioritering för regeringen att möjliggöra en kraftigt ökad produktion av all fossilfri el, där vindkraft till havs är en del i energimixen.

Nyligen fattade regeringen beslut om tillstånd för kabeldragning längs havsbotten för kraftöverföring från den planerade vindkraftsparken Kriegers flak utanför Skånes kust.

Regeringen handlägger för närvarande åtta omfattande ansökningar som rör tillstånd till havsbaserad vindkraft och gör allt för att dessa ärenden ska hanteras så skyndsamt som möjligt, utan att rättssäkerheten efteråt sätts. Bland dessa finns de två projekt som Aida Birinxhiku nämner i interpellationen: Kattegatt Syd och Galatea-Galene. De är exempel på sådana ärenden som vi just nu handlägger i enlighet med våra rutiner.

Anf. 97 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! I dag producerar vi mer el än vi använder, men för att klara den gröna omställningen står Sverige inför ett kraftigt ökat elbehov. Vi socialdemokrater genomförde i regeringsställning flera satsningar för att påbörja den gröna industriella revolutionen i vårt land. Vi vill att de jobb, de investeringar och det välstånd som omställningen skapar ska hamna i Sverige.

Men för att detta ska ske behöver vi kraftigt öka vår elproduktion här och nu. Det är något som behöver ske redan under det här årtiondet och den här mandatperioden.

I det tidsperspektivet är den havsbaserade vindkraften det kraftslag som kan byggas ut fortast. I dag finns det flera ansökningar om havsbaserade vindkraftsprojekt på regeringens bord som tillsammans skulle kunna leverera el motsvarande ungefär 40 procent av Sveriges elanvändning. Bara för området utanför Hallandskusten – jag är själv från Halland – finns det två ansökningar som redan har fått klartecken från länsstyrelsen. Det finns alltså goda förutsättningar för att komplettera den halländska energimixen, som i dag till stor del består av energi från Ringhals kärnkraftverk, med energi från havsbaserad vindkraft.

I näringslivet och energibranschen råder det konsensus om att det enda realistiska alternativet för ökad elproduktion här och nu är mer havsbaserad vindkraft. Klimat- och miljöministerns departementschef Ebba Busch har gått från att i valet prata om stålskogar och spökhistorier till att nyligen konstatera att hon vill ha mer vindkraft överallt. Även klimat- och miljöministern slår fast att det är regeringens ambition att snabbt bygga ut vindkraften, och statsrådet verkar tycka att det är väldigt skönt att hon och departementschefen äntligen är överens.

Men hur överens är man egentligen i regeringssamarbetet? Regeringens nya löfte om att snabbt bygga ut vindkraften har mött starkt motstånd, framför allt från det största partiet i regeringsunderlaget. Sverigedemokraterna är tydliga med att de inte godkänner regeringens nya linje om att snabbt bygga ut vindkraften. De hänvisar dessutom till Tidöavtalet och kräver att få involveras i besluten om de havsbaserade vindkraftsprojekten.

Herr talman! Att regeringen nyligen har gett grönt ljus till Kriegers flak är ett steg i rätt riktning. Men vi socialdemokrater vill säkerställa att det inte är det enda. Det återstår ju flera tillståndsansökningar som väntar på regeringens godkännande, där Sverigedemokraterna, som uppenbarligen motsätter sig regeringens linje om att snabbt bygga ut vindkraften, kräver att få involveras.

Jag vill veta om statsrådet kommer att låta motsättningarna i det egna regeringsunderlaget sätta stopp för industrins omställning, nya svenska jobb och lägre elpriser för hushåll och företag. För det har vi helt enkelt inte råd med när Sverige går in i en lågkonjunktur med lägst tillväxt i hela Europa.

Därför vill jag upprepa min fråga till statsrådet Romina Pourmokhtari: Kommer statsrådet att samordna tillståndsärendena om havsbaserad vindkraft med Sverigedemokraterna – ja eller nej?

Anf. 98 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Vindkraften behövs om vi ska klara den massiva omställning som vi är mitt i. Näringslivet vill ha den, och den är bra för Sverige.

Till Dagens industri säger miljö- och klimatministern att hon är frustrerad över kulturkriget i energidebatten. Jag citerar: ”Jag tycker att skyttegravssituationen, där det på ena sidan skriks om kärnkraft och på andra om vindkraft, är väldigt fördummande och konstig sett till läget vi är i.”

Vi socialdemokrater håller helt med. Vi tycker också att det är ett fördummande kulturkrig.

I Sverige producerar vi mer el än vad vi förbrukar, och den inhemska produktionen har ökat med 10 procent de senaste mandatperioderna. Det är fantastiskt, och det har varit en av förutsättningarna för att de gröna industrierna har valt att investera i just Sverige. Så visst är det fördummande med detta kulturkrig. Men det kulturkriget förs inte av oss eller, mig verkar, av något annat parti i oppositionen.

”Säg nej till de stålskogar av vindkraftverk som tvingas på svenskarna och som förstör vår natur” och ”Vattenfall måste i sin retorik sluta agera som vindkraftslobbyister” är citat från den nuvarande energi- och näringsministern, Ebba Busch, och Sverigedemokraternas Tobias Andersson.

Regeringen behöver se sitt eget ansvar i det kulturkrig som nu pågår. Man krokade arm med Sverigedemokraterna och gjorde allt för att misskreditera vindkraften. Detta är ett kulturkrig som har startats av regeringen och Sverigedemokraterna, och nu beklagar sig regeringen över det. Man vandrar rakt in i elden, och sedan blir man orolig över att det bränns – märkligt.

Ebba Busch hävdar att hon varit stressad över att den här regeringen beskrivs som negativ till vindkraft. Uppenbarligen har regeringen inte koll på vad man själv gick till val på. Det är bra att verkligheten kom och spökade när Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna installerade sig i Regeringskansliet. Men, Romina Pourmokhtari, det finns något annat som spökar i Regeringskansliet, nämligen Sverigedemokraterna.

Nu har ministern lämnat besked om att det är regeringen som äger frågan om tillstånd för vindkraftsparker, men så är det inte om man frågar Sverigedemokraterna, som säger att allting ska samordnas i samordningskansliet.

I Tidöavtalet säger man sig vara villig att riva upp tidigare beslut om att havsbaserade vindkraftsparker ska kunna få delar av anslutningskostnaden betald av Svenska kraftnät. Sverigedemokraterna står fast vid sin vindkraftskritik och uttalar sig med citat som detta: ”Vi har upplevt en förflyttning i retoriken, men i sak ska det inte bli någon skillnad.”

Man försämrar förutsättningarna för vindkraften. Man vill styra en utredning om vindkraften från att lägga fram de bästa lösningarna. Man är inte överens med det parti som regeringen sitter i knät på. Under hela valrörelsen var man kritisk till vindkraften, och nu riskeras svenska jobb och svensk konkurrenskraft på grund av detta. Det är bra att regeringen numera lever i verkligheten, men uppenbarligen gör inte Sverigedemokraterna det. Därför frågar jag statsrådet Pourmokhtari: Hur mycket har Sverigedemokraterna att säga till om?

Sverigedemokraterna är det största partiet i regeringsunderlaget och har uttryckt tveksamhet till att regeringen ska fatta eller *få* fatta beslut om dessa ärenden utan att Sverigedemokraterna involveras. Kan vi vänta oss att de andra tillstånden för den havsbaserade vindkraften kommer att vara en fråga för regeringen att fatta beslut om, eller behöver Tidö slott hyras igen för att man ska ha överläggningar innan ny havsbaserad vindkraft kommer till i Sverige?

Anf. 99 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är oerhört viktigt med energiproduktion från alla typer av energikällor – det håller statsrådet säkert med om. Och vi har inte råd att låta ansökningar om havsbaserad vind-

kraft ligga och vänta. Vi får därför verkligen hoppas att regeringen snabbar på processerna och inte drar benen efter sig.

Statsrådet nämner exempelvis Kriegers flak-parken, ett viktigt exempel på havsbaserad vindkraft.

Herr talman! Statsrådet påstår här i dag att frågan om vindkraftens utbyggnad är högt prioriterad av regeringen. Samtidigt pågår ute i landet ett kulturkrig mot vindkraften, i många fall drivet av statsrådets kollegor på den politiska högerkanten. Inte minst i Skåne, där jag är ifrån, är det regel snarare än undantag att det bedrivs kulturkrig mot vindkraften från den politiska högern. M-, KD- och SD-styret i Skurup, till exempel, säger nej till alla planer på vindkraftsutbyggnad till havs trots utlovade löften från företaget som vill etablera vindkraftsparken om att det kommer att leda till billigare el för kommuninvånarna.

I andra kommuner i Skåne beskrivs vindkraft i det närmaste som miljöfarlig verksamhet när sverigedemokrater yttrar sig. Varje tillfälle tas att försöka stoppa vindkraftsetableringar till havs – varje tillfälle.

Det finns uppenbarligen krafter, inte minst från Sverigedemokraterna, som inte vill ha vindkraft. Samtidigt påstår statsrådet här att det absolut största partiet i regeringsunderlaget saknar inflytande över vindkraftsetableringarna.

Herr talman! Alla här i kammaren och de flesta där ute känner nog till Sverigedemokraternas fullständigt dominerande inflytande över regeringen och dess politik. Inte mycket sker utan godkännande från det största partiet inom den politiska högern.

Herr talman! Frågan som då dyker upp i mångas huvuden blir: Vad är statsrådets ord värda? Kommer statsrådet att kunna förverkliga det hon säger, eller kommer hon att tvingas att släppa in Sverigedemokraterna på sitt arbetsrum och låta Sverigedemokraterna bestämma över vindkraftsparkernas vara eller icke vara?

Min fråga till statsrådet är: Vem styr på departementet över frågorna om vindkraftsparkerna till havs? Är det statsrådet, eller är det den sverigedemokratiska partistyrelsen?

Anf. 100 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Ja, här var det många spännande frågor som lyftes, men låt oss börja i det grundläggande. I själva interpellationen reflekterar ledamoten Birinxhiku väldigt tydligt över vikten av att vi bygger ut vår fossilfria energiproduktion.

Det är fantastiskt att vi numera kan vara så öppna med att det finns många partier som helt plötsligt är intresserade av att bygga ut fossilfri elproduktion. Det var ju bara någon vecka, om inte några veckor, före valdagen som Socialdemokraterna bestämde sig för att ändra ord i sina dokument – från förnybart till fossilfritt. Det var också bara någon vecka före valet som Socialdemokraterna valde att gå in i valkompasser och ändra sina svar från att man är ganska kritisk till kärnkraften till att man plötsligt är ganska positiv.

Så står man här och talar om det kulturkrig som i alla fall jag under ganska lång tid har ställt mig kritisk till på energifronten. Jag som är politiker kandiderade till riksdagen med parollen: Vi behöver både vindkraft och kärnkraft för att klara av klimatomställningen. Det är fantastiskt att höra att det helt plötsligt finns ett starkt stöd för en sådan linje hos ett parti

som Socialdemokraterna, där man uttalat sig på väldigt intressanta sätt om kärnkraften genom tiden.

Herr talman! Ledamoten Vencu Velasquez Castro talar om samma sak, om just den politiska konflikt som finns kring energipolitiken, och menar att vi i största utsträckning skulle ha bidragit till det kriget. Låt mig vara tydlig med att säga att Socialdemokraterna, Sveriges största parti, i stor utsträckning har haft ansvar för den ansvarslösa utveckling som har skett på detta område, men de har också drivit debatten.

Jag undrar om ni ledamöter som sitter här i kammaren var på plats när Socialdemokraterna hade sin partikongress och er partiledare uttalade sig. Jag citerar: Självklart ska vi snabba på elektrifieringen men inte med ny kärnkraft. Den är för dyr. Någon som är sugen på högre elpriser?

Det skrattades i salen. Var det någon av er som skrattade åt partiledarens roliga skämt om att vi inte ska ha mer kärnkraft? Och sedan märkte man, före valrörelsen, att opinionsmätningarna vände och ställde sig plötsligt positiv i frågan.

Nej, så kommer inte vi att hantera energipolitiken – att svänga fram och tillbaka – utan här är vi entydigt tydliga med att hela regeringen står bakom att bygga ut den fossilfria produktionen av energi och el i Sverige.

Men nu handlar debatten om havsbaserad vindkraft, och det är ett väldigt spännande område att följa. Och skulle det vara så att man faktiskt följer dessa frågor lite mer noggrant skulle man notera att denna fördom om att det tar väldigt lång tid att bygga ut annan produktion är baserad på helt daterade uppgifter. Skulle det vara så att man kanske gör som tidigare socialdemokratiska ministrar i min position och kollar på Tjernobyfilmer på Netflix och reflekterar om kärnkraften utifrån det kanske man tror att det tar 10–15 år. Men det finns en modern utveckling av kärnkraften på samma sätt som det sker en utveckling av vindkraften. Och vi behöver båda för att klara av omställningen.

Anf. 101 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman! Jag förstår om de som lyssnar på denna debatt får intrycket att vi socialdemokrater och den här regeringen är och alltid har varit helt överens om vindkraften. Men det stämmer inte.

I valet såg vi att regeringspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna valde att måla upp fiktiva motsättningar mellan vindkraften och kärnkraften i stället för att ha en seriös debatt där man ser potentialen i samtliga energislag. Samma partier spred, och fortsätter uppenbarligen att sprida, felaktigheter om den energipolitik som tidigare regeringar har fört trots att samtliga regeringspartier har haft ett avgörande inflytande över den energipolitik som har gällt fram till nu. Det gäller inte minst det felaktiga påståendet om att tidigare regeringar har lagt ned fullt fungerande kärnkraft. Besluten om nedläggning fattades av ägarna på marknadsmässiga och säkerhetsmässiga grunder. Och det vet statsrådet mycket väl.

Efter valet var denna regering och Sverigedemokraterna snabba med att försämrå förutsättningarna för den havsbaserade vindkraften genom att slopa stödet för dess utbyggnad. Både forskare och branschen har varnat för att vindkraften inte får rätt förutsättningar med denna regering.

Jag välkomnar därför att regeringen har svängt i sin retorik. Men om regeringen på allvar vill börja bedriva en seriös energipolitik är det dags att gå från ord till handling.

För det första måste regeringen dra tillbaka de försämrade villkoren för vindkraften.

För det andra måste regeringen snabba på tillståndprocesserna. Och här har vi socialdemokrater presenterat flera förslag och lagt fram ett utskottsinitiativ för att förenkla tillståndprocessen för vindkraft. Så nu är det dags att regeringen agerar om den menar allvar med att skynda på utbyggnaden av kraftproduktion i Sverige, särskilt med hänsyn till att regeringen enligt propositionsförteckningen inte har lagt fram några egna förslag.

För det tredje måste regeringen skapa långsiktiga spelregler för svensk energiproduktion. Därför beklagar jag att regeringen vägrar bjuda in till blocköverskridande energisamtal, trots flera uppmaningar från vår sida.

Sist, men inte minst, måste regeringen skyndsamt fatta beslut om resterande vindkraftsprojekt. När det kommer till denna fråga verkar statsrådet framhålla att regeringen ensam fattar beslut om vindkraftsprojekten utan att involvera Sverigedemokraterna och att de motsättningar som finns i regeringsunderlaget inte kommer att påverka besluten.

Om det nu är så att regeringen snabbt vill bygga ut vindkraften, och om det i alla fall enligt statsrådets mening inte finns några hinder för att göra det i regeringssamarbetet, verkar det som att vi kan utgå från att regeringen avser att godkänna resterande ansökningar.

Herr talman! Min fråga till statsrådet Romina Pourmokhtari är därför: Har statsrådet för avsikt att godkänna resterande tillståndsansökningar om havsbaserad vindkraft som får klartecken från länsstyrelsen?

Anf. 102 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Den här regeringen måste börja inse att det är den som styr landet. Jag tror att ministern behöver inse att det är hon som sitter i regeringen och inte Socialdemokraterna.

(Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L): Tack, gode Gud!)

Det verkar som att regeringen är väldigt engagerad i svensk elproduktion. Men samtidigt väljer ministern, när vi har en debatt om den havsbaserade vindkraften, att bara prata om kärnkraften. Jag tror att det är ganska tydligt var någonstans denna regering står när det kommer till vindkraften.

Men det är bra att statsrådet Pourmokhtari i alla fall i medierna inser alla vinster med vindkraften. Men den faktor som Sverigedemokraterna och deras vindkraftsmotstånd utgör gör sig gång på gång påmind för regeringen. Därför undrar jag om det inte vore bättre att, som min kollega Aida Birinxhiku frågade, bjuda in till blocköverskridande samtal.

Om regeringen vill få ett slut på detta kulturkrig som, enligt Pourmokhtari, är fördummande och konstigt sett till det läge vi är i, tror jag att det är dags att gå upp ur Sverigedemokraternas knä och börja agera för svensk elproduktion.

Vår dörr står öppen. Men – jag tror att jag måste upprepa mig – det är inte vi som sitter vid regeringsmakten. Det är ni som gör det, och nu får ni ta konsekvenserna av att ni krokade arm med Sverigedemokraterna och inledde ett kulturkrig mot vindkraften för att få nycklarna till Regeringskansliet.

Efter denna debatt får vi se vad statsrådet tänker göra – bjuda in till blocköverskridande samtal eller dansa efter populismens pipa. Vi får hoppas att Romina Pourmokhtari inser att det är hon som är miljö- och klimatminister och väljer att ta ansvar för svensk elproduktion.

Anf. 103 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Herr talman! Som ledamoten Vencu Velasquez Castro sa här före mig borde statsrådet nog lämna oppositionsrollen och inse att det är hon som är statsråd och ansvarig för dessa frågor och inte någon av oss tre som befinner oss här i kammaren i kväll.

Vi fick inget svar på ledamoten Birinxhikus fråga, men vi fick nog ändå något slags svar på om det är sverigedemokrater som styr statsrådets arbetsdagar eller inte. Om det är så att det inte är Sverigedemokraterna som styr och om det nu är så viktigt att få dessa vindkraftsparker på plats är det bara för statsrådet att godkänna ansökningarna. Då är det bara för statsrådet att lämna kammaren, kila över till departementet och sätta sin underskrift på besluten. Men om det nu inte kan ske, om dessa beslut inte kan få denna signatur från statsrådet, då kanske det trots allt är så att statsrådet är bakbunden av den sverigedemokratiska partistyrelsen, bakbunden av den politiska kraft på den yttersta högerkanten som regeringen har valt att kroka arm med och som egentligen styr över statsrådets portfölj.

(Applåder)

Anf. 104 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Detta är en väldigt spännande debatt. Men låt mig med all respekt påpeka att ni har en debatt med mig. Jag är liberal klimat- och miljöminister. Och, herr talman, när man lyssnar på inläggen här kan det låta som att man vill ha en diskussion med andra partier som inte är närvarande i kammaren och som inte sitter i regeringen.

Jag kan förstå att det är lite svårt att förstå. Man undrar vem det egentligen är som fattar beslut, man har läst saker i tidningen och man undrar vad det är som egentligen gäller. Då är det väl alldeles utmärkt att det i denna regering, till skillnad från tidigare regeringar, inte existerar hemliga papper som ingen ska få se. Utan det är ett Tidöavtal som är fullt öppet för alla medborgare, för alla riksdagsledamöter och för alla som intresserar sig för hur vårt arbete är utformat att plocka fram och läsa. Skulle man bemöda sig om att göra det skulle man väldigt tydligt upptäcka att när det gäller tillståndsärenden är det en utarbetad process i svensk statsförvaltning som sker rättssäkert, och man tar hänsyn till olika faktorer. Sedan fattas beslutet, efter ett förslag från berörda tjänsteman, av regeringen helt enkelt. Det är inga frågetecken. Det är regeringen som hanterar tillståndprocesser. Det är så ordningen ser ut.

Här talar man om flera olika delar av den havsbaserade vindkraften. Man talar om vikten av långsiktiga överenskommelser och om hur det är av allra största vikt att vi har sådana. Men, herr talman, det blir lite svårt att ha långsiktiga överenskommelser med partier som inte riktigt verkar

veta vad de egentligen tycker. De ändrar sig fram och tillbaka beroende på opinionen och folkstödet. De ändrar sig när det plötsligt blir krig och allt fler förstår vikten av att Europa inte ska vara beroende av rysk gas. När priserna på elräkningarna klättrar uppåt – då blir det plötsligt läge att ändra sin politiska åsikt.

Men, herr talman, om man hade tagit hänsyn till fakta, till fysik och till vetenskap kring hur energipolitik behöver vara utformad för att hänga ihop med ett robust system, ett system som kan bygga upp, kan vara oberoende och kan stå starkt i tider av krig och kris – då hade man ganska snabbt upptäckt att det inte lönar sig att hamna i detta skyttegravskrig om huruvida man gillar kärnkraft eller vindkraft mest.

Ändock, herr talman, verkar det vara det enda eller åtminstone en stor del av vad jag får diskutera med jämna mellanrum trots att mitt parti till skillnad från andra partier – vad de nu än tycker – länge har varit tydliga med vår vision om att bygga ut Sveriges fossilfria elproduktion. Och det är det vi nu också gör.

Vi har processer för hur arbetet går till, och den tidigare regeringen lämnade över sju större ansökningar för mig att ta hänsyn till. Jag vet inte om det var så att den tidigare regeringen och regeringsunderlaget var kritiska till havsbaserad vindkraft, men jag skulle inte tro att det var det som låg till grund för att jag har ett antal ärenden överlämnade till mig. Det handlar helt enkelt om hur våra processer är utformade och hur vi hanterar saker rättssäkert i Sverige.

Det är så den här regeringen fortsätter att arbeta samtidigt som vi tillskjuter medel för att det ska gå snabbare med hanteringen av våra tillståndsansökningar. Vi har tillskjutit 15 miljoner kronor för att arbetet ska gå så snabbt som möjligt samtidigt som vi i ett långsiktigt perspektiv arbetar med våra tillståndsprocesser.

Det är faktiskt inte så att jag *vill* bygga ut, utan den här regeringen *bygger* ut.

Anf. 105 AIDA BIRINXHIKU (S):

Herr talman och statsrådet! Jag vill använda mitt sista anförande för att betona vad som står på spel.

Det är nu näringslivet beslutar var de ska lägga sina investeringar i den gröna omställningen, och de kommer att hamna där energibehovet kan mötas. Om inte elproduktionen i Sverige ökar här och nu riskerar vi att förlora de här investeringarna. Vi riskerar att gå miste om tiotusentals nya svenska jobb, och vi riskerar ännu högre elpriser.

Alla kraftslag, från vindkraft till kärnkraft, behövs för att möta Sveriges elbehov. Men vi har olika tidsperspektiv att förhålla oss till, och när det gäller att öka kraftproduktionen här och nu är den havsbaserade vindkraften helt avgörande.

Regeringen vill ha mer vindkraft, men Sverigedemokraterna vill ha mindre vindkraft. Statsrådet framhåller att regeringen fattar beslut om vindkraftsprojekten, men Sverigedemokraterna kräver att de ska involveras. De här dubbla budskapen skapar allt annat än tydliga spelregler för svensk energiproduktion. Efter denna debatt har det knappast blivit tydligare vems linje som egentligen gäller, men det är något vi lär märka i regeringens hantering av tillståndsärendena.

Herr talman! Nu är det upp till klimat- och miljöministern och resten av regeringen att skapa rätt förutsättningar för vindkraften, snabba på tillståndsprocesserna och skyndsamt fatta beslut om resterande vindkraftsprojekt. Regeringen måste ta ansvar för Sveriges elproduktion den här mandatperioden – för investeringarna, för jobben och för välbefindandet i vårt land.

(Applåder)

Anf. 106 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jag vill tacka ledamoten Birinzhiku men också andra för goda tillägg i denna viktiga debatt.

Vi har mycket arbete att göra kring energifrågorna, och jag är väldigt tacksam för att vi nu också har en regering med majoritet i kammaren som är väl förberedd på det arbete som kommer att behöva ske under mandatperioden. Man har i Tidöavtalet varit tydlig med hur utformningen ska ske och vad som behöver göras för att bygga upp ett robust system som kan möta den framtid vi är på väg emot, där vi behöver ett väldigt mycket större utbud av fossilfri elproduktion.

Jag kan försäkra ledamoten Birinzhiku att det inte kommer att vara någon fara för oss att gå upp till bevis. Vi är redan igång med att tillskjuta medel för att arbeta så snabbt som möjligt med att titta på hur tillståndsprocesserna går till och med att bevilja tillstånd när de ligger på våra bord. Men det handlar också om att inte favorisera utan om att bygga upp en jämn spelplan som gör att vi får en snabb utbyggnad av all fossilfri elproduktion.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 24 Svar på interpellation 2022/23:212 om miljömålet om frisk luft

Anf. 107 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Joakim Järrebring har frågat mig om jag kommer att verka för att regeringen ska skärpa miljömålet om frisk luft.

Miljökvalitetsmålet Frisk luft innebär att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Regeringen har inte för avsikt att skärpa det målet.

Enligt Naturvårdsverkets senaste bedömning är vi nära att nå målet. Samtidigt ligger halterna för några av föroreningarna fortfarande över målnivån. För att komma till rätta med detta behöver vi genomföra åtgärder både utanför Sverige så att intransporten av luftföroreningar minskar, och inom landet, framför allt för att minska utsläppen från trafiken. Sverige arbetar därför aktivt i FN:s luftvårdskonvention och andra internationella forum som Helcom och IMO för att på olika sätt minska intransporten av sot och kväveoxider.

Som ordförande i EU leder Sverige förhandlingarna om ett nytt luftkvalitetsdirektiv och Euro 7-förordningen, som båda har som syfte att minska luftföroreningarna och därmed förbättra medborgarnas hälsa och miljön. Regeringen kommer också att rapportera in ett uppdaterat luftvårdsprogram till EU-kommissionen under 2023. Vi ser också att EU:s och

regeringens kommande åtgärder med anledning av klimatomställningsarbetet och framför allt elektrifieringen kommer att innebära fördelar i arbetet med miljömålet Frisk luft.

Jag kommer därmed att verka för att regeringen fortsätter på inslagen väg.

Prot. 2022/23:70
7 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 108 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Som framgår av ministrarnas svar bedöms för första gången möjligheterna finnas för att Sverige ska nå miljö kvalitetsmålet om frisk luft. Det är bra.

Men min tidigare skriftliga fråga och denna interpellation har som utgångspunkt att Världshälsoorganisationen, WHO, har presenterat nya riktlinjer. Senast i Naturvårdsverkets rapport om frisk luft och den fördjupade utvärderingen av Sveriges miljömål har Naturvårdsverket framfört behovet av att målet skärps och preciseras. Det står klart att ambitionsnivåerna i dagens miljömål för frisk luft har varit för låga i skenet av de senaste årens forskning om luftföroreningar. Enligt Naturvårdsverket är det fråga om en halvering av halter för flera viktiga föroreningar jämfört med nu gällande mål.

Vikten av frisk luft ska inte underskattas. Forskningen har redan tidigare visat att barn som utsätts för höga halter av luftföroreningar från trafik och andra utsläppskällor under sina första levnadsår löper högre risk att drabbas av astma och försämrad lungfunktion. Svensk forskning har visat en direkt påverkan på hjärta och blodkärl när människor utsätts för dieselavgaser. Det har också påvisats ett samband mellan exponering av luftföroreningar och hjärt- och kärlsjukdomar, andningsproblem och demens samt även allergier hos barn.

Trots att Sverige har bland Europas lägsta halter av luftföroreningar räknar man med att någonstans mellan 6 000 och 7 000 personer dör i förtid i Sverige varje år. Sammantaget anser jag att detta bör resultera i en skärpning av ett flertal av miljömålets preciseringar. Min fråga är: Vad får ministern att dra andra slutsatser?

Anf. 109 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Ledamoten Järrebring frågade ju om vi avser att skärpa målen för arbetet med frisk luft. På den frågan svarar jag att vi väldigt tydligt arbetar för att nå det målet samt att vi faktiskt är på väg att nå målet och att vi därför väljer att lägga fokus på att fortsätta på inslagen väg och fortsätta arbeta för att lyckas nå målet.

Det är alltså inget fel på målets ambitionsnivå; det är inte där vi ser att problemet ligger i det arbete vi utför. Tvärtom är målets ambitionsnivå väldigt hög. Vi är på rätt väg, även om vi ännu inte har nått målet. Det borde därför vara alldeles självklart att vi ska fortsätta arbeta för att nå detta ambitiösa mål, som vi ännu inte har nått men som vi är på god väg att nå, och utföra de insatser som krävs för att vi ska lyckas nå målet och möjliggöra måluppfyllelsen. Det är där regeringen anser att fokus bör ligga nu. Regeringen anser inte att vi bör ändra på målet, för det tar oss inte närmare det vi ska nå.

Vi ser en positiv trend. Naturvårdsverkets bedömning är att vi är nära att nå målet, och vi arbetar hårt på inslagen väg. Detta tycker jag är positiva nyheter. Däremot skulle man kunna säga att det finns annat att ta hänsyn till i det långsiktiga perspektivet, bland annat det som ledamoten Järrebring själv tog upp om WHO:s uppdaterade riktlinjer.

Förra hösten uppdaterade och skärpte WHO sina riktlinjer för luftkvalitet. Uppdateringen innan dess gjordes år 2005. Det har hänt ganska mycket sedan dess, bland annat i form av vetenskapligt underlag som har tillkommit och som visar på att de negativa hälsoeffekterna både är kraftigare och ses vid lägre halter än vad man tidigare hade beräknat.

Det var väntat att det utifrån detta föreslås skärpta riktlinjer från WHO. Konsekvenserna av ett sådant beslut och av att Naturvårdsverket i sin utvärdering föreslår att vi ser över detta blir helt enkelt att vi ser över detta och hanterar frågan inom Regeringskansliet. Alla de förslag som kommer i rapporten tittar vi självfallet på.

Det sker även ett arbete inom EU som regeringen leder som ordförande. Kommissionens förslag till reviderat luftkvalitetsdirektiv har självklart tagit in WHO:s riktvärden, men man har inte valt att ändra på innehållet utifrån detta. Det är självklart så att man i den bedömning man gör tar hänsyn till uppdaterade riktlinjer från exempelvis WHO, men kommissionen gör en grundlig konsekvensanalys och landar där i ett förslag där normerna skärps betydligt och där man arbetar efter detta för att få en kraftigt förbättrad folkhälsa. Där finns det också stora nyttor i relation till kostnaden.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att vi tar hänsyn till positiva hälsoeffekter i stor utsträckning, men vi måste också göra det på ett klokt sätt. Just i detta fall, herr talman, anser inte regeringen att det är ambitionsnivån som är problemet utan att vi ska genomföra de insatser som krävs för att nå de högt uppsatta mål som redan existerar.

Anf. 110 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Herr talman! Jag vill inte att vi ska landa i någon form av semantisk diskussion i den här debatten. Ministern lyfte fram att det finns kunskap. Ministern vet också att det från myndigheten Naturvårdsverket finns förväntningar på att man ska precisera detta mål för att nå upp till den ambitionsnivå som var tänkt från början, alltså att nå frisk luft.

Vi konstaterar att målen inte har varit tillräckligt ambitiösa och att skadeverkningar finns vid mycket lägre nivåer vid ett antal av dessa partiklar. Om man vill nå den tidigare uppsatta ambitionsnivån är det väl rimligt att man skärper preciseringarna i målet så att vi når den ambitionsnivå om frisk luft som var satt från början.

Jag försökte att uttolka vad ministern sa i sitt inlägg nyligen. Är det bara en semantisk skillnad mellan att skärpa målet och att tillgodose de ökade krav på preciseringar i målet som regeringen är emot eller är nöjd med? Målnivån är nu alltför låg i förhållande till ambitionen om frisk luft.

Jag vet inte om mitt eget inlägg blev så mycket tydligare, men ministern kanske kan hjälpa mig och försöka att svara på om det i regeringen finns en vilja att faktiskt precisera målnivåerna för att nå frisk luft på riktigt, så att vi får bukt med de 6 000–7 000 personer som helt i onödan dör i förtid.

Herr talman! Jag förstår ledamoten Järrebrings förvirring kring vad det är som faktiskt gäller här.

Låt mig vara väldigt tydlig. Vi har ett miljökvalitetsmål om frisk luft som innebär att luften ska vara så ren att människors hälsa, djur, växter och kulturvärden inte skadas. Det är målet. Det är ett mål som är uppsatt, och det är ett mål som har parametrar som vi nu arbetar efter.

Naturvårdsverket gör bedömningen att vi är på god väg att nå detta mål, men vi har ännu inte nått det. Att då lägga vikten vid att vi nu ska höja ambitionsnivån och arbeta om det innehåll som finns i den politik vi bedriver för att nå målet om frisk luft är inte vår avsikt i nuläget. Just nu fokuserar vi i stället på att genomföra de åtgärder som tar oss till målet om frisk luft så som det står nu, eftersom vi fortfarande inte har nått det. Det är dock ett av de mål som vi är nära att nå, och vi behöver ytterligare åtgärder för att nå detta mål.

Det finns väldigt mycket som man kan göra. Det hade varit spännande att, utöver den semantiska frågan, tala om hur vi lägger upp arbetet.

Ledamoten Järrebring och jag är överens om att luftkvaliteten är ett stort problem även i Sverige, herr talman. Nästan 7 000 personer dör årligen av dålig luftkvalitet; detta är en siffra som jag tror att många skulle bli förvånade över. Här finns det ett viktigt arbete att utföra.

Avseende WHO:s skärpta riktlinjer och den höjda ambitionen var det väntat att det skulle komma ett sådant här förslag. Naturvårdsverket har nu i en fördjupad rapport föreslagit att preciseringarna ska ses över inom regeringen. Detta förslag bereds, i enlighet med hela rapporten, inom Regeringskansliet.

Parallellt med det arbetar vi just nu specifikt för att nå det mål om frisk luft som är uppsatt, så som det är utformat. Där finns det väldigt mycket att ta tag i, herr talman. Det finns väldigt mycket som vi kommer att behöva göra för att nå målet även som det är skrivet just nu. Detta är ett viktigt arbete som bland annat påverkas av intransporten, som jag nämnde tidigare. Där kan vi verkligen se stora fördelar när det gäller de luftföroreningar som finns i Sverige men som kommer från andra länder.

Jag hoppas att vi under ordförandeskapet ska kunna nå framgångar som bidrar till att det även i Sverige blir bättre luftkvalitet. Utöver det jag nämnde tidigare är det framför allt diesel, dubb och ved som orsakar de stora problem som vi har med luftkvalitet i Sverige i dag. Det är där vi behöver angripa problemet.

Just därför blir elektrifieringen en viktig del i att förbättra vår luftkvalitet, särskilt i tätbebyggda och vältrafikerade områden. Vi är väldigt utsatta för luftföroreningar från andra länder, och det finns sedan länge en tradition – både i tidigare regeringar och i denna regering – av att driva luftfrågorna i alla internationella forum eftersom världen delar på luften, herr talman.

Det finns alltså mycket att göra på detta område. Man kan självfallet ta hänsyn till WHO:s skärpta riktlinjer, men det är inte just frågan om ambitionsnivå som vi anser är det viktiga här. Just nu fokuserar regeringen på hur vi på olika sätt kan motverka dålig luftkvalitet i Sverige.

Anf. 112 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Herr talman! Jag vet inte om jag förstod bättre för att jag hörde det en gång till eller om ministern var tydligare, men nu förstod jag i alla fall. Det är bra.

Utgångspunkten för min interpellation var att ambitionsnivån är för lågt satt. Ambitionsnivån måste ju mätas på något sätt, och mätningen sker utifrån halterna. Tidigare gjorde man bedömningen, utifrån de vetenskapsunderlag man hade, att vissa halter var tillräckligt låga, och därigenom satte man ett mätvärde: Så här följer vi upp om vi har nått frisk luft eller inte.

Nu konstaterar vi att de halterna är för höga. Då blir det lite märkligt om man förhåller sig till den ambitionsnivån som är satt, och som vi nu vet är för lågt satt, och säger att det är den vi fortsatt ska försöka nå. Då når vi ju inte den verkliga ambitionsnivån: att undvika att människor dör i förtid på grund av dålig luft.

Då återkommer jag till min fråga – jag får väl ställa den på ett något annorlunda sätt – om inte ministern kan överväga att ändra standpunkt i denna fråga och titta över vilka skärpningar som faktiskt behöver ske när det gäller halterna för viktiga föroreningar jämfört med våra gällande mål så att vi faktiskt kan nå upp till den ambitionsnivån som vi varit överens om tidigare när det gäller frisk luft.

Anf. 113 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Tack, ledamoten Järrebring, för en viktig diskussion om en fråga som påverkar väldigt många i större utsträckning än vad man kanske är medveten om. Det är väldigt viktigt att vi arbetar för att få till en friskare luft i vårt land och för att få en helt frisk luft i vårt land. Vi har också ett miljökvalitetsmål om frisk luft som Sverige och regeringen arbetar mot. Naturvårdsverket gör det tydligt att vi är på god väg att nå detta mål. Vi arbetar på inslagen väg och kommer förhoppningsvis snart att nå det mål vi har.

Samtidigt, herr talman, sker ett arbete på EU-nivå där vi arbetar med luftkvalitetsdirektiv och med regleringar av vår transport som kommer att bidra till luftkvaliteten i hela Europa på många olika sätt. Det är där vi nu lägger krutet, samtidigt som vi i Regeringskansliet självklart tittar på alla kloka rapporter som Naturvårdsverket så förtjänstfullt förser oss med.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 25 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2022/23:65 Ett likviditetsverktyg för fonder

2022/23:66 Anpassning av svensk rätt till EU:s nya system för reseuppgifter och resetillstånd

2022/23:72 EU:s nya tågpassagerarförordning

Redogörelser
2022/23:OSSE1 OSSE:s svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2022
2022/23:RJ1 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2022

Prot. 2022/23:70
7 mars

EU-dokument

COM(2022) 677 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förpackningar och förpackningsavfall, om ändring av förordning (EU) 2019/1020 och direktiv (EU) 2019/904 och om upphävande av direktiv 94/62/EG
COM(2023) 71 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 98/24/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG vad gäller gränsvärdena för bly och dess oorganiska föreningar och för diisocyanater
COM(2023) 74 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till Republiken Nordmakedonien
COM(2023) 98 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2019/1009 vad gäller den digitala märkningen av EU-gödselprodukter
COM(2023) 122 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda regler för humanläkemedel som är avsedda att släppas ut på marknaden i Nordirland
COM(2023) 124 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda regler om införsel till Nordirland från andra delar av Förenade kungariket av vissa sändningar av detaljhandelsvaror, växter för plantering, utsädespotatis, maskiner och vissa fordon som har använts för jordbruks- eller skogsbruksändamål samt om förflyttning utan kommersiellt syfte av vissa sällskapsdjur till Nordirland

Motioner

med anledning av prop. 2022/23:59 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregeringstjänster
2022/23:2337 av Rickard Nordin (C)
2022/23:2338 av Marielle Lahti (MP)

§ 26 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 24 februari

2022/23:230 Kommunklivet som nästa steg i den gröna omställningen
av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)
till statsrådet Erik Slottner (KD)
2022/23:231 Effektivare tillståndprocesser
av *Ida Karkiainen* (S)
till statsrådet Erik Slottner (KD)

2022/23:232 Förbud mot produktion och import av PMSG
av *Sofia Skönnbrink* (S)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:233 Jämställda löner
av *Sanne Lennström* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:234 Modersmålsundervisning och Tidöavtalet
av *Linus Sköld* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

den 28 februari

2022/23:235 Skatt på övervinster på elmarknaden
av *Mikael Damberg* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

den 1 mars

2022/23:236 Transport av farligt gods
av *Thomas Morell* (SD)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:237 Avgifter till Trafikverket för midsommarfirande
av *Lars Isacson* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

den 2 mars

2022/23:238 Tillsyn av Polismyndigheten
av *Per-Arne Håkansson* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:239 Kulturarvsinstitutioners oberoende och principen om armlängds avstånd
av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2022/23:240 Arbetslivskriminalitet inom byggbranschen
av *Jim Svensk Larm* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

den 3 mars

2022/23:241 Trafikverkets marknadsanpassade planering av kapacitet

av *Patrik Jönsson* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

den 6 mars

2022/23:242 Halveringen av kulturskolebidraget

av *Lawen Redar* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 februari

2022/23:391 Hatbrott mot svenskar

av Pontus Andersson (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:392 Elstöd till hyresgäster

av Jennie Nilsson (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:393 Cykelsverige

av Inga-Lill Sjöblom (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:394 Rättvis handel

av Aida Birinxhiku (S)

till statsrådet Johan Forssell (M)

den 27 februari

2022/23:395 Vattendelegationerna

av Joakim Järrebring (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:396 Miljömålsberedningen

av Joakim Järrebring (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:397 Bullerregler

av Alireza Akhondi (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:398 Regeringens arbete för att få Wagnergruppen terrorlistad

av Markus Wiechel (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:399 Partisamtal om korruption och partibidrag

av Annika Hirvonen (MP)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

den 28 februari

2022/23:400 Ukrainsk stavning av Ukrainas huvudstad

av Markus Wiechel (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

den 1 mars

2022/23:401 Konstnärligt yrkesverksammas upphovsrätt

av Lawen Redar (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2022/23:402 Skattenedsättning för bio-CCS

av *Tobias Andersson* (SD)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:403 Terrorstämpling av ryska politiska partier

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:404 Arbetsmiljöverkets bestämmelser kring värmepannor och certifiering av pannoperatörer

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:405 En potentiell kinesisk försäljning av vapen till Ryssland

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:406 Regelförenklingar

av *Tobias Andersson* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:407 Utformningen av ett implementeringsråd

av *Tobias Andersson* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:408 Förbud mot burar inom äggindustrin

av *Kajsa Fredholm* (V)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:409 Förbud mot kinesiska spionappar på statsanställdas mobiltelefoner

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2022/23:410 Svenskt stöd till folkambassader

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:411 Utvecklingen i Somalia och Somaliland

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

den 2 mars

2022/23:412 Uppsagda elleveranser från järnvägens elnät

av *Anna-Belle Strömberg* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:413 Trygga adoptioner

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

den 3 mars

2022/23:414 Kemikalieskattens påverkan på cirkulära flöden

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:415 En nationell hjälplinje för stöd vid psykisk ohälsa

av *Ulrika Westerlund* (MP)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:416 Barnkonventionen och utvisning av barn

av *Kristoffer Lindberg* (S)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2022/23:417 Åtgärder för snabbare tillståndsprocesser för förnybar energi

av *Fredrik Olovsson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:418 Vård efter behov eller efterfrågan

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:419 Handläggningen av fjällnära skog-ärenden

av *Helena Lindahl* (C)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

§ 28 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 1 mars

2022/23:360 Taiwans deltagande i WHA

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:361 Inrättade av en oberoende kontrollfunktion

av *Katja Nyberg* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:364 Miljömålsberedningens delbetänkande

av *Joakim Järrebring* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:362 Kadetters privatekonomiska situation under studietiden

av *Åsa Eriksson* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:363 Miljömålrådets åtgärdsförslag

av *Joakim Järrebring* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:365 Byggstart för nya regementen och förband

av *Mikael Larsson* (C)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:367 Framtidens ANDTS-strategi

av *Helena Lindahl* (C)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:366 Tidsbegränsade vapenlicenser

av *Adam Marttinen* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:368 Frågor som ställs ang M/S Estonias förlisning
av *Per-Arne Håkansson* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:369 Insatser mot exposekonton
av *Bassem Nasr* (MP)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:374 Risken för bedrägerier vid utbetalning av elstödet
av *Mattias Vepsä* (S)
till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:371 Ekonomiska medel till Statens fastighetsverk
av *Erik Hellsborn* (SD)
till statsrådet Niklas Wykman (M)

2022/23:372 Kriminalitet inom bostadsmarknaden
av *Anna Vikström* (S)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:370 Återlämnande av utländska kulturskatter
av *Björn Söder* (SD)
till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2022/23:382 Skolbarns tillgång till bemannade skolbibliotek
av *Ewa Pihl Krabbe* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:380 Typgodkännande för SMR-reaktorer
av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:384 Ekonomisk trygghet för individer med intellektuell funktionsnedsättning
av *Jessica Rodén* (S)
till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:383 Ej färdigställda järnvägssträckor
av *Linda W Snecker* (V)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:385 Minskade utsläpp av förpackningar
av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:375 Irans medverkan i FN:s råd för mänskliga rättigheter
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:373 Ett nationellt register för donation av spermier
av *Katarina Luhr* (MP)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:381 Bevarandet av ubåten Som
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:387 Regeringens utnämningsspolitik
av *Lena Bäckelin* (S)
till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2022/23:388 Sexuellt våld i krigets Ukraina
av *Azra Muranovic* (S)
till statsrådet Johan Forssell (M)

2022/23:378 Den statliga utredningen om adoptioner

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2022/23:377 Gårdsförsäljning av alkohol

av *Tobias Andersson* (SD)

till socialminister *Jakob Forssmed* (KD)

2022/23:379 Kompetensen inom Strålsäkerhetsmyndigheten

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

Prot. 2022/23:70

7 mars

§ 29 Kammaren åtskildes kl. 21.13.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 13 anf. 17 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 20 anf. 87 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Meddelande om frågestund	1
§ 5 Meddelande om särskild debatt om otillbörlig påverkan på demokratiska institutioner.....	1
§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 7 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	3
§ 8 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 9 Anmälan om granskningsrapport	3
§ 10 Ärenden för bordläggning	3
§ 11 Svar på interpellation 2022/23:207 om tillståndprocesser för vindkraft och elnät	4
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	4
Anf. 2 MONICA HAIDER (S)	5
Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	6
Anf. 4 MONICA HAIDER (S)	7
Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	8
Anf. 6 MONICA HAIDER (S)	9
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	9
§ 12 Svar på interpellation 2022/23:213 om marknadsföringen av Sverige som besöksland	10
Anf. 8 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	10
Anf. 9 ISAK FROM (S)	11
Anf. 10 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	12
Anf. 11 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	13
Anf. 12 ISAK FROM (S)	14
Anf. 13 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	14
Anf. 14 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	15
Anf. 15 ISAK FROM (S)	16
Anf. 16 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	16
§ 13 Svar på interpellation 2022/23:199 om fortsatt skattebefrielse för biogas.....	17
Anf. 17 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	17
Anf. 18 JOHAN LÖFSTRAND (S)	18
Anf. 19 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	19
Anf. 20 JOHAN LÖFSTRAND (S)	19
Anf. 21 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	20
Anf. 22 JOHAN LÖFSTRAND (S)	21
Anf. 23 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	21

§ 14 Svar på interpellation 2022/23:228 om exitskatteutredningens nedläggning	22	Prot. 2022/23:70 7 mars
Anf. 24 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	22	
Anf. 25 MATHIAS TEGNÉR (S)	22	
Anf. 26 NIKLAS KARLSSON (S)	23	
Anf. 27 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	24	
Anf. 28 MATHIAS TEGNÉR (S)	25	
Anf. 29 NIKLAS KARLSSON (S)	26	
Anf. 30 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	27	
Anf. 31 MATHIAS TEGNÉR (S)	27	
Anf. 32 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M)	28	
§ 15 Svar på interpellationerna 2022/23:186 och 191 om grön omställning, social hållbarhet och kompetensförsörjning	29	
Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	29	
Anf. 34 ZARA LEGHISSA (S)	30	
Anf. 35 LINUS SKÖLD (S)	31	
Anf. 36 TERESA CARVALHO (S)	32	
Anf. 37 SOFIA AMLOH (S)	33	
Anf. 38 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	34	
Anf. 39 ZARA LEGHISSA (S)	35	
Anf. 40 LINUS SKÖLD (S)	35	
Anf. 41 TERESA CARVALHO (S)	36	
Anf. 42 SOFIA AMLOH (S)	37	
Anf. 43 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	37	
Anf. 44 ZARA LEGHISSA (S)	38	
Anf. 45 LINUS SKÖLD (S)	38	
Anf. 46 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	39	
§ 16 Svar på interpellation 2022/23:210 om insatser för att få fler utrikes födda kvinnor i arbete	40	
Anf. 47 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	40	
Anf. 48 TERESA CARVALHO (S)	41	
Anf. 49 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	42	
Anf. 50 TERESA CARVALHO (S)	43	
Anf. 51 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	44	
Anf. 52 TERESA CARVALHO (S)	45	
Anf. 53 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	45	
Ajournering	46	
Återupptaget sammanträde	46	

§ 17 Svar på interpellation 2022/23:211 om	
arbetsmarknadsutbildningar	46
Anf. 54 Arbetsmarknads- och integrationsminister	
JOHAN PEHRSON (L)	46
Anf. 55 SERKAN KÖSE (S)	48
Anf. 56 LINUS SKÖLD (S).....	49
Anf. 57 Arbetsmarknads- och integrationsminister	
JOHAN PEHRSON (L)	49
Anf. 58 SERKAN KÖSE (S)	50
Anf. 59 LINUS SKÖLD (S).....	51
Anf. 60 Arbetsmarknads- och integrationsminister	
JOHAN PEHRSON (L)	52
Anf. 61 SERKAN KÖSE (S)	53
Anf. 62 Arbetsmarknads- och integrationsminister	
JOHAN PEHRSON (L)	54
§ 18 Svar på interpellation 2022/23:194 om	
samordningsförbunden och hjälp för sjuka att öka sin	
arbetsförmåga	54
Anf. 63 Statsrådet ANNA TENJE (M)	54
Anf. 64 ÅSA ERIKSSON (S)	55
Anf. 65 Statsrådet ANNA TENJE (M)	56
Anf. 66 ÅSA ERIKSSON (S)	57
Anf. 67 Statsrådet ANNA TENJE (M)	57
Anf. 68 ÅSA ERIKSSON (S)	58
Anf. 69 Statsrådet ANNA TENJE (M)	59
§ 19 Svar på interpellationerna 2022/23:204 och 208 om	
Äldreomsorgslyftet	59
Anf. 70 Statsrådet ANNA TENJE (M)	59
Anf. 71 MIKAEL DAHLQVIST (S)	60
Anf. 72 LENA HALLENGREN (S)	61
Anf. 73 Statsrådet ANNA TENJE (M)	62
Anf. 74 MIKAEL DAHLQVIST (S)	63
Anf. 75 LENA HALLENGREN (S)	64
Anf. 76 Statsrådet ANNA TENJE (M)	65
Anf. 77 MIKAEL DAHLQVIST (S)	66
Anf. 78 LENA HALLENGREN (S)	67
Anf. 79 Statsrådet ANNA TENJE (M)	67
§ 20 Svar på interpellationerna 2022/23:209 och 217 om	
regelverket för arbetskraftsinvandring	68
Anf. 80 Statsrådet MARIA MALMER	
STENERGARD (M)	68
Anf. 81 JONNY CATO (C)	70
Anf. 82 SOFIA AMLOH (S).....	71
Anf. 83 LEIF NYSMED (S)	71
Anf. 84 OLA MÖLLER (S).....	72
Anf. 85 TERESA CARVALHO (S).....	73
Anf. 86 Statsrådet MARIA MALMER	
STENERGARD (M)	74
Anf. 87 JONNY CATO (C)	75
Anf. 88 SOFIA AMLOH (S).....	76

Anf. 89 LEIF NYSMED (S).....	77	Prot. 2022/23:70
Anf. 90 OLA MÖLLER (S)	78	7 mars
Anf. 91 TERESA CARVALHO (S).....	78	
Anf. 92 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	79	
Anf. 93 JONNY CATO (C).....	80	
Anf. 94 SOFIA AMLOH (S).....	80	
Anf. 95 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M)	81	
§ 21 Svar på interpellation 2022/23:174.....	82	
§ 22 Svar på interpellation 2022/23:202.....	82	
§ 23 Svar på interpellation 2022/23:203 om samordning av tillståndsärenden om havsbaserad vindkraft	82	
Anf. 96 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	82	
Anf. 97 AIDA BIRINXHIKU (S)	82	
Anf. 98 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	83	
Anf. 99 ADRIAN MAGNUSSON (S)	84	
Anf. 100 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	85	
Anf. 101 AIDA BIRINXHIKU (S)	86	
Anf. 102 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	87	
Anf. 103 ADRIAN MAGNUSSON (S)	88	
Anf. 104 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	88	
Anf. 105 AIDA BIRINXHIKU (S)	89	
Anf. 106 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	90	
§ 24 Svar på interpellation 2022/23:212 om miljömålet om frisk luft	90	
Anf. 107 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	90	
Anf. 108 JOAKIM JÄRREBRING (S)	91	
Anf. 109 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	91	
Anf. 110 JOAKIM JÄRREBRING (S)	92	
Anf. 111 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	93	
Anf. 112 JOAKIM JÄRREBRING (S)	94	
Anf. 113 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	94	
§ 25 Bordläggning.....	94	
§ 26 Anmälan om interpellationer.....	95	
§ 27 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	97	
§ 28 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	99	
§ 29 Kammaren åtskildes kl. 21.13.....	101	